

**T.C.
İSTANBUL TİCARET ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ULUSLARARASI TİCARET ANABİLİM DALI
ULUSLARARASI TİCARET YÜKSEK LİSANS
PROGRAMI**

**TÜRKİYE'DE DAHİLDE İŞLEME REJİMİ VE
AVRUPA BİRLİĞİ MEVZUATINA UYUM**

Yüksek Lisans Tezi

**Kenan GÜLER
1250Y72108**

İstanbul, 2014

**T.C.
İSTANBUL TİCARET ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ULUSLARARASI TİCARET ANABİLİM DALI
ULUSLARARASI TİCARET YÜKSEK LİSANS
PROGRAMI**

**TÜRKİYE'DE DAHİLDE İŞLEME REJİMİ VE
AVRUPA BİRLİĞİ MEVZUATINA UYUM**

Yüksek Lisans Tezi

**Kenan GÜLER
1250Y72108**

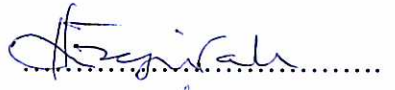
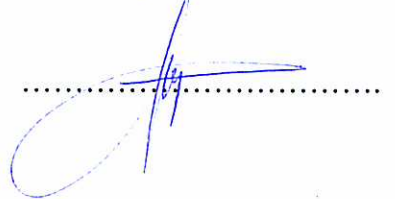
Danışman: Doç. Dr. Asım SALDAMLI

İstanbul, 2014

T.C.
İSTANBUL TİCARET ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

ONAY SAYFASI

Yüksek Lisans Öğrencisi Kenan Güler'in "Türkiye'de Dahilde İşleme Rejimi ve Avrupa Birliği Mevzuatına Uyum" konulu tez çalışması jürimiz tarafından uluslararası ticaret tezi olarak (oybirliği / oyçokluğu) ile başarılı bulunmuştur.

	Adı-Soyadı	İmza
Tez Danışmanı	: Doç. Dr. Asım Saldamlı	
Jüri Üyesi	: Prof. Dr. Hüseyin Sık	
Jüri Üyesi	: Yrd. Doç. Dr. Hasan PARLIZI	

ÖZET

Bu çalışma, Dahilde İşleme Rejimi (DİR) ile ilgili Türkiye’de yürürlükte bulunan mevzuatın, hangi kurumlar tarafından uygulandığını, bu mevzuatın Avrupa Birliği (AB) ve Birleşik Krallık (BK) uygulamaları ışığında Türkiye’de hangi kurum tarafından uygulanması gerektiğini, AB ve Türkiye’de uygulanan mevzuatın, uygulayan kurumların karşılaştırılması sonucu ortaya çıkan uygulamadaki farklılıkları, BK uygulamalarını, uluslararası ticaretteki değişimleri ve buna bağlı olarak gümrük işlemleri hızını da göz önünde bulundurarak en uygun modeli ortaya koymayı hedeflemektedir.

DİR uygulaması AB ve BK’ ta tek elden yürütülmektedir. Buna karşın Türkiye’ de, Ekonomi Bakanlığı, Gümrük ve Ticaret Bakanlığı ve özel bütçeye sahip tüzel kişiliğe haiz olarak kurulan İhracatçı Birlikleri tarafından yürütülmektedir. Türkiye’de DİR uygulamasında yaşanan bu karışıklığın giderilerek uygulamanın etkin ve yeknesak hale gelmesi için ilgili mevzuat incelenerek çeşitli önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar kelimeler: Dahilde İşlem Rejimi, DİR, AB, Birleşik Krallık, C&E 810, Tebliğ 221.

ABSTRACT

This study aims to examine the implemented legislation about Inward Processing Regime (IPR) in Turkey, the institutions, those are responsible for the implementation of the IPR legislation, which institution should actually be involved in consideration of the European Union (EU) and United Kingdom’s (UK) legislation in force. The study also attempts to find the best implementation model by comparison of EU and Turkey’s IPR legislation and implementing institutions to determine the differences between two models, keeping UK’s implementation model and changes in international trade, those result speeding up the customs procedures, in focus.

IPR is being handled by a single authority in both EU and UK. In Turkey however, Ministry of Economy, Ministry of Customs and Trade and Exporter’s Unions, which are established as legal entities with special fund, are involved in the procedures of IPR implementation. Various proposals are made to prevent confusion and to unify implementation of IPR in Turkey after examining relevant legislation.

Key words: Inward Processing Regime, IPR, EU, United Kingdom, C&E 810, Notice 221.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa No.
Özet	iii
Tablo Listesi	vii
Kısaltmalar	viii
GİRİŞ	1
1.TÜRKİYE' DE DAHİLDE İŞLEME REJİMİ	3
1.1. Dahilde İşleme Rejimi'nin Amacı	3
1.2. Dahilde İşleme Rejimi'nin Sağladığı Avantajlar	4
1.3. Dahilde İşleme Rejimi Uygulaması	4
1.3.1. Şartlı Muafiyet Sistemi	4
1.3.2. Geri Ödeme Sistemi	5
1.3.3. Eşdeğer Eşya Kullanımı	6
1.3.4. Yurt İçi Alım	7
1.3.5. Teminat ve İndirimli Teminat	7
1.3.6. Türkiye Gümrük Bölgesi Dışında veya Serbest Bölgelerde Yapılacak İşleme Faaliyeti	9
1.3.7. Dahilde İşleme Müracaatı	9
1.3.7.1. Dahilde İşleme İzin Belgesi Müracaatı	9
1.3.7.2. Dahilde İşleme İzni Müracaatı	10
1.3.7.2.1. Dahilde İşleme İzni Verilen Haller	10
1.3.7.2.2. Dahilde İşleme İzni Verilmeyen Haller	11
1.3.8. Dahilde İşleme İzin Belgesi ve Dahilde İşleme İzin Süresi	12
1.3.9. Dahilde İşleme İzin Belgesi ve Dahilde İşleme İzni Revizesi	14
1.3.10. İthalatın Gerçekleştirilmesi	14
1.3.11. İhracatın Gerçekleştirilmesi	15
1.3.12. Gözetim ve Korunma Önlemlerine Tabi Eşya	16
1.3.13. Telafi Edici Verginin Ödenmesi	16
1.3.14. İkincil İşlem Görmüş Ürün, Fire ve Verimlilik Oranı	17
1.3.15. İhracat Taahhüdünün Kapatılması	18
1.3.16. Kapatma Müracaatının Değerlendirilmesi	19
1.3.17. Dahilde İşleme Tedbirlerine Uyulmamasının Sonuçları	21
1.3.18. Denetim	24
1.4. Türkiye'de Dahilde İşleme Rejimi Uygulamasının Kurumlar Açısından Değerlendirilmesi	24
1.4.1. Ekonomi Bakanlığı Görev Tanımı	24
1.4.2. Ekonomi Bakanlığı ve Dahilde İşleme Rejimi Uygulaması	25
1.4.3. Gümrük ve Ticaret Bakanlığı Görev Tanımı	26
1.4.4. Gümrük ve Ticaret Bakanlığı ve Dahilde İşleme Rejimi Uygulaması	27
1.4.5. İhracatçı Birlikleri Görev Tanımı	28
1.4.6. İhracatçı Birlikleri ve Dahilde İşleme Rejimi Uygulaması	29

1.4.7. Dahilde İşleme Rejimi Mevzuatının Ekonomi Bakanlığı, Gümrük ve Ticaret Bakanlığı ve İhracatçı Birlikleri Tarafından Uygulamasının Karşılatırmalı Değerlendirilmesi.....	29
--	----

2. AVRUPA BİRLİĞİNDE DAHİLDE İŞLEME REJİMİ VE BİRLEŞİK KRALLIK UYGULAMASI.....	32
2.1. Yürürlükte Olan Topluluk Gümrük Kodunda Dahilde İşleme Rejimi.....	32
2.1.1. Dahilde İşleme Rejimi	32
2.1.2. Eşdeğer Eşya Uygulaması	33
2.1.3. İzin Düzenlenmesi	33
2.1.4. İzin Süresi	33
2.1.5. Verimlilik Oranı Tespiti.....	34
2.1.6. Teminat Uygulaması.....	34
2.1.7. Birlik Gümrük Bölgesi Dışındaki İşleme Faaliyeti	34
2.1.8. Şartlı Muafiyet	34
2.1.9. Geri Ödeme Sistemi.....	35
2.2. Birlik Gümrük Kodunda Dahilde İşleme Rejimi	35
2.2.1. Dahilde İşleme Rejimi	36
2.2.2. Verimlilik Oranı.....	36
2.2.3. İzin Süresi	36
2.2.4. Birlik Gümrük Bölgesi Dışındaki İşleme Faaliyeti	36
2.3. Birleşik Krallık'ta Dahilde İşleme Rejimi Uygulaması.....	37
2.3.1. Dahilde İşleme Rejimi'nin Amacı	37
2.3.2. Dahilde İşleme Rejimi'nin Sağladığı Avantajlar.....	37
2.3.3. Dahilde İşleme Rejimi Uygulaması.....	37
2.3.3.1. Şartlı Muafiyet Sistemi.....	38
2.3.3.2. Geri Ödeme Sistemi.....	38
2.3.3.3. Eşdeğer Eşya Kullanımı.....	39
2.3.3.4. Teminat Uygulaması.....	39
2.3.3.5. Avrupa Birliği Dışında İşleme Faaliyeti	39
2.3.3.6. Dahilde İşleme İzin Müracaatı.....	39
2.3.3.7. Standart Dahilde İşleme İzni	40
2.3.3.7.1. Entegre İşlem İzni	41
2.3.3.7.2. Dahilde İşleme İzninin Yenilenmesi.....	41
2.3.3.7.3. Serbest Dolaşıma Giriş Yapan Eşyaya Dahilde İşleme İzni Verilmesi.....	42
2.3.3.8. Dahilde İşleme İzin Süresi.....	42
2.3.3.9. Dahilde İşleme İzni Revizesi.....	42
2.3.3.10. İthalatın Gerçekleştirilmesi.....	43
2.3.3.11. İhracatın Gerçekleştirilmesi.....	43
2.3.3.12. İkincil İşlem Görmüş Ürün, Fire ve Verimlilik Oranı.....	44
2.3.3.13. İhracat Taahhüdünün Kapatılması.....	45
2.3.3.14. Malların Nihai Kullanım için Beyan Edilmesi.....	45
2.3.3.15. Dahilde İşlemeye Tabi Malların Serbest Dolaşıma Sokulması.....	46
2.3.3.16. Gümrük Denetimi Altında İmha.....	46
2.3.3.17. Basitleştirilmiş Usulde Dahilde İşleme İzni Verilmeyen Haller ve Sınırlamalar.....	47
2.3.3.18. Dahilde İşleme İzin Sahibinin Hukuki Sorumluluğu.....	48

2.3.3.18.1. Kayıtlar ve Hesapların Tutulması.....	49
2.3.3.18.2. İhracatın Gerçekleştirilmemesi ve Faizin Tahsil Edilmeyeceği Haller.....	49
2.3.3.18.3. Kaçakçılık Cezası.....	50
2.3.3.18.4. Kural İhlal Cezası.....	50
2.3.3.19. Denetim.....	50
3. TÜRKİYE İLE AVRUPA BİRLİĞİ VE BİRLEŞİK KRALLIK DAHİLDE İŞLEME REJİMİ KULLANIM ORANLARI VE UYGULAMA KARŞILAŞTIRMALARI	52
3.1. Dahilde İşleme Rejimi Kullanım Oranları Karşılaştırması	52
3.1.1. Dahilde İşleme Rejimi Kullanımının Avrupa Birliği Dış Ticaretindeki Yeri.....	52
3.1.2. Dahilde İşleme Rejimi Kullanımının Birleşik Krallık Dış Ticaretindeki Yeri.....	53
3.1.3. Dahilde İşleme Rejimi Kullanımının Türkiye Dış Ticaretindeki Yeri	54
3.1.4. Türkiye Dahilde İşleme Rejimi Kullanımının Avrupa Birliği ve Birleşik Krallık Dış Ticaretindeki Yeri	55
3.2. Dahilde İşleme Rejimi Uygulamaları Karşılaştırması	58
3.2.1. Uluslararası Anlaşmalara Göre	58
3.2.2. İlgili Kurumlara Göre	59
3.2.3. Yapılan Başvuru ve Değerlendirme Prosedürlerine Göre	59
3.2.4. Geriye Dönük İzin Değerlendirmesine Göre	61
3.2.5. Süre Değerlendirmelerine Göre	61
3.2.6. Uygulanan Cezalara Göre	62
SONUÇ VE ÖNERİLER	64
EKLER	69
KAYNAKÇA	85

TABLO LİSTESİ

	Sayfa No.
Tablo 1. Dahilde İşleme İzni Verilmeyecek Eşya Listesi.....	12
Tablo 2. Avrupa Birliği Dış Ticaretinde DİR Kullanımı (2010-2012).....	53
Tablo 3. Birleşik Krallık Dış Ticaretinde DİR Kullanımı (2010-2012)	54
Tablo 4. Türkiye Dış Ticaretinde DİR Kullanımı (2010-2012).....	55
Tablo 5. Türkiye Dış Ticaretinde Avrupa Birliği DİR Kullanımı (2010-2012)	56
Tablo 6. Türkiye Dış Ticaretinde Birleşik Krallık DİR Kullanımı (2010-2012)	57

KISALTMALAR

AB	: Avrupa Birliği
AP	: Avrupa Parlamentosu
BK	: Birleşik Krallık
CFSP	: Customs Freight Simplified Procedures
CHIEF	: Customs Handling Import Export Freight
CIF	: Cost Insurance Freight
DEFRA	: Department for Environment, Food and Rural Affairs
DİR	: Dahilde İşleme Rejimi
DTM	: Dış Ticaret Müsteşarlığı
DTÖ	: Dünya Ticaret Örgütü
FOB	: Free On Board
GATT	: General Agreement on Tariffs and Trade
GB	: Gümrük Birliği
GTİP	: Gümrük Tarife İstatistik Pozisyonu
GV	: Gümrük Vergisi
HİR	: Hariçte İşleme Rejimi
HMRC	: Her Majesty's Revenue and Customs
KDV	: Katma Değer Vergisi
KKDF	: Kaynak Kullanım Destekleme Fonu
LCD	: Liquid Crystal Display
NIRU	: National Import Relief Unit
OKSB	: Onaylanmış Kişi Statü Belgesi
ÖTV	: Özel Tüketim Vergisi
RPA	: Rural Payment Agency
T1	: External Community Transit
T2	: Community Transit
TİM	: Türkiye İhracatçılar Meclisi
YYŞ	: Yetkilendirilmiş Yükümlü Statüsü

GİRİŞ

Globalleşen dünyada dış ticarete rekabet kaçınılmaz olmuştur. Uluslararası ticarete ihracatçı firmaların rekabet gücünü artırmaları ihracat pazarlarını iyileştirip geliştirmeleri diğer bir anlamda sürekliliği sağlamaları açısından yasaların kendilerine tanıdıkları haklardan yararlanmaları ticari gelecekleri açısından önem arz etmektedir. Türkiye, Uruguay Round müzakereleri sonunda Gümrük Tarifeleri ve Ticaret Anlaşması'nın (GATT) yerini alan Dünya Ticaret Örgütü'ne (DTÖ) Bakanlar Kurulu Kararı ile 26 Mart 1995 tarihinden itibaren kurucu olarak üye olmuştur. DTÖ anlaşmalarından biri olan Sübvansiyonlar ve Telafi Edici Önlemler Anlaşması'na göre "İhracat performansı şartına bağlı olanlar ve ithal yerine yerli mal kullanım şartına bağlı olanlar" Yasaklanan Sübvansiyonlar arasında olduğundan bu tarihten itibaren Türkiye "İhracat Teşviki" adı altında ihracatta herhangi bir sübvansiyon uygulaması yapmamaktadır. 01.01.1996 tarihinden bu yana Avrupa Birliği (AB) ile Türkiye arasında Gümrük Birliği (GB) anlaşması yürürlüğe girmiştir. 1/95 sayılı kararın 54. maddesi, Gümrük Birliği'nin işleyişi ile doğrudan ilgili alanlardaki Türk mevzuatının mümkün olduğunca Topluluk mevzuatı ile uyumlaştırılmasını öngörmektedir. Söz konusu maddenin ikinci paragrafında, Gümrük Birliği'nin işleyişi ile doğrudan ilgili alanlar; Topluluk Ticaret Politikası ve Üçüncü Ülkelerle Yaptığı Tercihli Ticaret Anlaşmaları, Sanayi Ürünleri Ticaretindeki Teknik Engellerin Kaldırılmasına İlişkin Mevzuat, Rekabet Politikası, Fikri ve Sınai Mülkiyet Hakları' na İlişkin Mevzuat ve Gümrük Mevzuatı yer almaktadır.

Buna göre; Türkiye, 2913/92 sayılı Konsey Tüzüğü ile tesis edilen AB Topluluk Gümrük Kodu'na, 2000 yılında yürürlüğe giren 4458 sayılı Gümrük Kanunu ile uyum sağlamıştır. Böylece Gümrük Birliği'nin işlemesi açısından yeknesak uygulamalar gerektiren; menşe, gümrük kıymeti, malların Gümrük Birliği bölgesine girişi, gümrük beyannamesi, serbest dolaşıma giriş, ekonomik etkili gümrük rejimleri, malların dolaşımı, gümrük borcu ve yükümlülüğü, itiraz hakkı konularına da uyumluluk göstermekle birlikte, uygulamaya ilişkin 4458 sayılı Gümrük Kanunu'nun uygulanmasına dair Gümrük Yönetmeliği AB ile Türkiye arasındaki ekonomik yapı ve gelişmişlik düzeyindeki farklılıktan dolayı 2454/93 sayılı Komisyon Yönetmeliği ile farklılıklar arz etmektedir.

AB, uluslararası ticaretteki son gelişmelerden kaynaklı elektronik gümrük işlemlerine geçiş için hazırlanan 952/2013 sayılı Birlik Gümrük Kodu 09.10.2013 tarihinde kabul edilerek yürürlüğe konulmuştur. Ancak Dahilde İşleme Rejimi ile ilgili maddeleride dahil olmak üzere bir çok maddesi 01.06.2016 tarihinde yürürlüğe girecektir.

Yeni Birlik gümrük kodu incelendiğinde Dahilde İşleme Rejimi'nin, İşleme Rejimi altında ekonomik etkili rejim olarak uygulanmaya devam edeceği görülmektedir. DİR, AB ve dünyanın diğer birçok ülkesinde, Uluslararası Ticarete ihracatçının rekabet avantajı yaratabilmesi için önemli bir ekonomik aktördür. DİR uygulaması ekonomik etkili bir rejim olarak her ülkede aynı anlamda olsa da uygulamada her zaman farklılıkları bulunmaktadır.

Türkiye ihracatının DİR kullanım oranının, Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) verilerine göre % 40 seviyelerinin üzerinde olduğu dikkate alınacak olur ise Dahilde İşleme Rejimi'ne göre İhracat Genel Müdürlüğü'nden alınan Dahilde İşleme İzin Belgeleri'nin yine Gümrük İdareleri tarafından verilen Dahilde İşlem İzni ve Gümrük İdareleri yetkisinde yapılan bu izinlere dayalı ithalat, ihracat işlemleri ile İhracatçı Birlikleri yetkisinde yapılan rejim sonlandırma (Belge kapama) işlemleri, Avrupa Birliğinde Birleşik Krallık uygulamasını ele alarak yapacağımız karşılaştırma ile çalışmamızın konusunu oluşturmaktadır.

Bu çalışmada Türkiye'deki DİR' nin anlatımında 2006/12 sayılı Tebliğ'den, Birleşik Krallık rejiminin anlatımında ise Şubat 2014 tarihli 221 No'lu Tebliğ'den istifade edilmiştir.

Ancak, çalışmamızda 17.01.2005 tarihli ve 2005/8391 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı eki "Dahilde İşleme Rejimi Kararı" nın 26 ncı maddesine istinaden hazırlanmış bulunan "İhracat Sayılan Satış ve Teslimler" e yer verilmemiştir.

1. TÜRKİYE’ DE DAHİLDE İŞLEME REJİMİ

Türkiye’de DİR’ ne ilişkin kurallar 04.11.1999 tarih ve 23866 sayılı Resmi Gazete’ de yayımlanan 4458 sayılı Gümrük Kanunu¹ ve 27.01.2005 tarih ve 25709 sayılı Resmi Gazete’ de yayımlanan 2005/8391 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile düzenlenmiştir. Anılan Kanun ve Bakanlar Kurulu Kararı’nın uygulamasına ilişkin esaslar Gümrük Yönetmeliği ve İhracat 2006/12 sayılı DİR Tebliğinde yer almaktadır. Türkiye’ de DİR mevzuatı 2006/12 sayılı tebliğe göre incelenmiştir.

1.1. Dahilde İşleme Rejimi’ nin Amacı

DİR, dünya piyasa fiyatlarında hammadde temin etmek suretiyle ihracatı arttırmak, ihraç ürünlerine uluslararası piyasalarda rekabet gücü kazandırmak, ihraç pazarlarını geliştirmek ve ihraç ürünlerini çeşitlendirmeyi amaçlamaktadır.

DİR, İhracat sanayilerini teşvik edip, olağan gümrük tarifelerinin ihracat sanayicileri açısından kolaylaştırılmasını sağlamaktadır. Rejim, işleyiş itibariyle yurt içindeki üreticilerin temel ekonomik çıkarlarının olumsuz olarak etkilenmemesini de teminat altına almaktadır.²

DİR’ de ithalat vergileri tahsil edilmediği veya tahsil edilenler iade edildiği için bu şekilde işleme faaliyetinden sonra yapılacak yeniden ihraç ile ülke müteşebbisinin yabancı pazarlarda rekabet şansının artırılması amaçlanır.³

---

¹ <http://www.gtb.gov.tr/mevzuat/MevzuatDetay.aspx?mi=4000843>

² Ali NURAL, ”Ekonomik Etkili Gümrük Rejimleri, Dahilde ve Hariçte İşleme Rejimi Kararları” Gümrük Birliği sürecinde Türkiye Dergisi, Sayı 21-22, 1996, Sayfa No. 113

³ Cahit GÖKÇELİK, “Gümrük Rejimleri”, Ankara, 2005, Sayfa No. 65

1.2. Dahilde İşleme Rejimi'nin Sağladığı Avantajlar

İhracatçıların DİR' ni kullanmaları halinde yararlanacakları başlıca avantajları;

- İthalatta ödenmesi gereken, gümrük vergisi (GV), Katma Değer Vergisi (KDV) ve diğer vergi, resim ve harç ödenmeden teminat verilmesi kaydı ile eşyanın geçici olarak ithal edilmesi,
- Dış Ticarete Standardizasyon ve Teknik Düzenlemeler mevzuatına tabi olmama,
- İhracat taahhüdünün üçüncü ülkelere gerçekleştirilmesi koşulu ile kota ve gözetim uygulamalarından muaf olma,
- Yurt içi alımlarda KDV ödenmemesi,
Vadeli ithalat işlemlerinde %6 Kaynak Kullanım Destekleme Fonu (KKDF) oranının (0) sıfır olarak uygulanması, şeklinde sıralanabilir.

1.3. Dahilde İşleme Rejimi Uygulaması

DİR ithalat sırasında alınması gereken vergilerin teminata bağlanmasına dayanan şartlı muafiyet sistemi ile ithalat sırasında ödenen vergilerin daha sonra geri ödenmesine dayanan geri ödeme sisteminden oluşmaktadır.

DİR uygulanmasından yararlanabilmek için DİİB veya Dİİ sahibi olmak şarttır.

DİİB, Ekonomi Bakanlığı ve İhracat genel Müdürlüğü, dahilde işleme izini ise ithal eşyasının gümrük işlemlerini sonuçlandırmaya yetkili Gümrük İdaresi tarafından düzenlenmektedir.

1.3.1. Şartlı Muafiyet Sistemi

Şartlı Muafiyet Sistemi; DİİB ve Dİİ kapsamında ihracı taahhüt edilen işlem görmüş ürünün elde edilmesinde kullanılan (Belge veya İzin sahibi firma ve/veya yan sanayici firma tarafından) ve serbest dolaşımda bulunmayan hammadde, yardımcı madde, yarı mamul, mamul ile değişmemiş eşya, ambalaj ve işletme malzemesinin, Türkiye

Gümrük Bölgesi'nde⁴ (serbest bölgeler hariç) yerleşik firmalarca, ticaret politikası önlemlerine tabi tutulmaksızın, vergisi teminata bağlanmak suretiyle bedelli ve/veya bedelsiz ithal edilmesi ve ihracat taahhüdünün gerçekleşmesini müteakip alınan teminatın iade edilmesi olarak tanımlanmaktadır. KDV oranlarının yüksek olduğu Türkiye'de dolaylı bir vergi olan KDV, hem iç ticaret hem de dış ticarete önemli bir karar değişkeni olarak kalmaya devam etmektedir.⁵ Şartlı muafiyet sistemi çerçevesinde bu verginin teminata bağlanarak ihraç edilecek ürünün üretiminde kullanılmak üzere hammadde, yardımcı malzeme, yarı mamul, mamul ve ambalaj malzemesi ithal edilerek bu ürünlerin yurt içinde üretiminde kullanılması ve üretim sonucunda elde edilen işlem görmüş ürünün ihraç edilmesi sonrasında teminatın çözülmesi ihracatın desteklenmesinde önemli bir unsur olarak karşımıza çıkmaktadır.⁶

1.3.2. Geri Ödeme Sistemi

Geri ödeme; DİİB ve Dİİ kapsamında serbest dolaşıma giren hammadde, yardımcı madde, yarı mamul, mamul ile değişmemiş eşya, ambalaj ve işletme malzemesinden elde edilen işlem görmüş ürünün ihracı halinde, ithalat esnasında alınan verginin, işletme malzemesine ilişkin katma değer vergisi ve özel tüketim vergisi (ÖTV) hariç geri ödenmesi sistemidir.

Bu kapsamda ithal edilen eşya için gümrük idaresince, ticaret politikası önlemleri uygulanır ve eşyanın ithali için öngörülen dış ticarete teknik düzenlemeler ve standardizasyon mevzuatı dahil diğer işlemlerin tamamlanması şartı aranır.

Geri ödeme sistemi kapsamında A.TR⁷ dolaşım belgesi eşliğinde Avrupa Topluluğu'na üye ülkelere ihraç edilecek işlem görmüş ürünün elde edilmesinde kullanılacak hammadde, yardımcı madde, yarı mamul, mamul ile değişmemiş eşyanın gümrük vergisi ile varsa toplu konut fonunun tahsil edilmesi ve bu vergilerin haricindeki vergilerin teminata bağlanması suretiyle ithalatına izin verilebilir.

---

⁴ Türkiye Gümrük Bölgesi, Türkiye topraklarını kapsamakta olup, Türkiye karasuları, iç suları ve hava sahası gümrük bölgesine dahildir.

⁵ Talha APAK; "DİR Kararı ve Tebliği ile İhracatın Devletçe Desteklenmesinin Usul ve Esasları", Mali Çözüm Dergisi, Sayı: 68

⁶ Coşkun ŞENOL; "Dahilde İşleme Rejiminin İhracat Üzerine Etkileri ile Tekstil ve Hazır Giyim Sektörü Üzerine Bir Değerlendirme" Doktora Tezi, Haziran, 2008

⁷ AB ile Türkiye arasında katma protokol gereğince Türkiye'den, Birliğe üye ülkelere veya Birlikten Türkiye'ye ihraç edilen gerekli gümrük muafiyetlerinden yararlanılması için tanzim edilen dolaşım belgesidir.

Ayrıca, DİİB ve Dİİ kapsamında menşee ispat belgeleri eşliğinde Avrupa Topluluğu'na üye ülkelere, Pan-Avrupa Menşee Kümülyasyonuna taraf ülkelere, Pan-Avrupa-Akdeniz Menşee Kümülyasyonuna taraf ülkelere veya Serbest Ticaret Anlaşması imzalanmış bir ülkeye ihraç edilecek işlem görmüş ürünün elde edilmesinde kullanılacak hammadde, yardımcı madde, yarı mamul, mamul ile değişmemiş eşyanın gümrük vergisi ile varsa toplu konut fonunun tahsil edilmesi ve bu vergilerin haricindeki vergilerin teminata bağlanması suretiyle ithalatına izin verilebilir.

1.3.3. Eşdeğer Eşya Kullanımı

Şartlı muafiyet sistemi çerçevesinde DİİB kapsamında işlem görmüş ürünün elde edilmesi için ithal eşyasının yerine eşdeğer eşya olarak, asgari 8'li bazda gümrük tarife istatistik pozisyonu, ticari kalite ve teknik özellikleri itibarıyla aynı kalite ve nitelikleri taşıyan serbest dolaşımdaki eşya kullanılabilir.

Eşdeğer eşya kullanımı çerçevesinde, belge kapsamında önceden ihracat işleminden sonra ithalat yapılabileceği gibi ithal eşyası ile serbest dolaşımdaki eşya birlikte de kullanılabilir.

İthal eşyasının, ithalinden önce eşdeğer eşyadan elde edilen işlem görmüş ürünün ihracı halinde, buna tekabül eden ithalat, belge süresi sonuna kadar yapılabilir. Bu kapsamda yapılacak ithalat esnasında katma değer vergisi dahil tüm vergiler (4760 sayılı ÖTV Kanunu hükümleri saklı kalmak kaydıyla) teminata bağlanır ve ticaret politikası önlemleri uygulanmaz.

Önceden ihracat işleminden sonra buna tekabül eden oranda ithal edilen eşya, belge sahibi firma tarafından serbestçe kullanılabilir. Ancak, ihracatı gerçekleştirilmeyen ithal eşyasının, işlem görmüş ürün veya ithal edildiği şekliyle belge sahibi firma ve/veya yan sanayici firmanın stoklarında bulundurulması zorunludur. İşlem görmüş ürünün eşdeğer eşyadan elde edildiği durumlarda, gümrük işlemlerinde ithal eşyası eşdeğer eşya, eşdeğer eşya ise ithal eşyası olarak değerlendirilir.

Eşdeğer eşyadan elde edilen işlem görmüş ürünün ihracatından önce ithal eşyasının girmesi halinde, işlem görmüş ürünün elde edilmesi için kullanılan eşdeğer eşya kadar ithal eşyanın bu rejimden yararlandığının kontrolü amacıyla Gümrük Yönetmeliğini'nin 40 no'lu ekinde yer yer alan INF 9 formu kullanılır. Bir asıl, üç örnek

olmak üzere dört nüshadan oluşan form eşyanın girişinin yapılacağı gümrük idaresine sunulur.⁸

1.3.4. Yurt İçi Alım

DİİB kapsamında ihracı taahhüt edilen işlem görmüş ürünün elde edilmesinde kullanılan hammadde, yardımcı madde, yarı mamul, mamul, değişmemiş eşya ve ambalaj malzemeleri ithal edilebileceği gibi Katma Değer Vergisi Kanunu'nun geçici 17'inci maddesi⁹ uyarınca yurt içinden de temin edilebilir.

Belge kapsamında ihraç edilmek üzere yurt içinden temin edilen eşya, ithal eşyası gibi değerlendirilir. Ancak, belge kapsamında yurt içinden temin edilen eşya için DİR Tebliğinin ikincil işlem görmüş ürüne, döviz kullanım oranına ve önceden ihracatına ilişkin hükümleri uygulanmaz.

DİİB kapsamında yurt içinden temin edilen eşyanın belge süresi içerisinde işlem görmüş ürün olarak ihracının gerçekleştirilmemesi halinde, DİR'nde öngörülen 2 kat para cezası uygulanmaz.

DİİB sahibi firmalar tarafından, belge kapsamındaki yurt içi alımlarda, alıma ilişkin fatura kayıtlarının, belge taahhüt hesabı kapatılıncaya kadar Ekonomi Bakanlığı web sayfasından¹⁰ elektronik ortama aktarılması gerekmektedir. Yurt içi alım faturalarına ilişkin kayıtların belirtilen süre içerisinde Ekonomi Bakanlığı web sayfasından elektronik ortama aktarıldığı hallerde, ithali öngörülen eşyanın miktarı revize işlemine konu edilebilir ve revize edilen miktar dikkate alınarak belge taahhüt hesabı kapatılır.

1.3.5. Teminat ve İndirimli Teminat

Şartlı muafiyet sistemi çerçevesinde DİİB ve Dİİ kapsamında yapılacak ithalattan doğan vergi, 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunda belirtilen esaslar çerçevesinde teminata tabidir.

---

⁸ Ece ÖNAL, "DİR'in Ülkemiz Açısından Önemi ve Ülkemizdeki Uygulamalarının AB ile Mukayesesi", İhracatçı Birlikleri Genel Sekreterliği Raportörlük Tezi, Ankara, 2007, Sayfa No. 26

⁹ Dahilde işleme ve geçici kabul rejimi kapsamında ihraç edilecek malların üretiminde kullanılacak maddelerin 31.12.2015 tarihine kadar tesliminde ... Bakanlar Kurulu yetkilidir...

¹⁰ <http://eortak.dtm.gov.tr/eortak/login/listApplications.htm>

Teminat, Gümrük mevzuatı uyarınca gümrük idarelerinin; gümrük vergilerinin ve diğer amme alacaklarının ödenmesini sağlamak üzere bir teminat verilmesini gerekli görmeleri halinde, bu teminat söz konusu vergiler tutarının % 20 fazlasıyla yükümlü veya yükümlü olması muhtemel kişi tarafından verilir.

Şartlı muafiyet sistemi çerçevesinde DİİB ve Dİİ kapsamında yapılacak ithalattan doğan verginin aşağıda belirtilen durumlarda ve belirtilen oranlarda indirimli olarak teminata bağlanması sağlanabilmektedir.

- Yetkilendirilmiş Yükümlü Sertifikası (YYS)¹¹ ile;
A sınıfı onaylanmış kişi statü belgesi (OKSB)¹² sahibi firmaların DİİB ve Dİİ kapsamında yapacakları ithalatta, bu ithalattan doğan verginin %1'inin,
B sınıfı onaylanmış kişi statü belgesi sahibi firmaların Belge veya İzin kapsamında yapacakları ithalatta, bu ithalattan doğan verginin %5'inin,
C sınıfı onaylanmış kişi statü belgesi sahibi firmaların Belge veya İzin kapsamında yapacakları ithalatta, bu ithalattan doğan verginin %10'unun,
- Dış ticaret sermaye şirketleri ile sektörel dış ticaret şirketlerinin Belge veya İzin müracaat tarihinden önceki takvim yılı içerisinde gerçekleştirdikleri ihracat kadar DİİB ve Dİİ kapsamında yapacakları ithalatta, bu ithalattan doğan verginin %10'unun,
- İmalatçı-ihracatçıların, Belge veya İzin müracaat tarihinden önceki dört yıl içerisinde düzenlenmiş, ihracat taahhüdü kapatılmış, dahilde işleme izin belgeleri ve 27.01.2005 tarihinden sonra düzenlenen dahilde işleme izinleri kapsamında sanayi ürünleri için toplam 1 Milyon ABD Dolarından, tarım ve işlenmiş tarım ürünleri için toplam 500 Bin ABD Dolarından az olmamak kaydıyla gerçekleştirdikleri ihracat kadar Belge veya İzin kapsamında yapacakları ithalatta, bu ithalattan doğan verginin %10'unun,
- Son üç takvim yılı itibarıyla ihracatı her bir yıl için 5 Milyon ABD Dolarını geçen veya son beş takvim yılı itibarıyla ihracatı her bir yıl için 1 Milyon ABD Dolarını geçen ihracatçıların, Belge veya İzin müracaat tarihinden önce dört yıl içerisinde

---

¹¹ Gümrük İşlemlerinin Basitleştirilmesi Yönetmeliği'nin öngördüğü basitleştirilmiş uygulamalar ve/veya emniyet ve güvenlik kontrollerine ilişkin kolaylaştırmalardan yararlanmak üzere yetkilendirilen kişiler.

¹² Eksik beyan, mavi hat, kısmi teminat, götürü teminat uygulamaları ve basitleştirilmiş işlem kapsamında A.TR düzenleme ve vize etme işlemleri gibi basitleştirilmiş usul ve uygulamalardan istifade eden kişi.

düzenlenmiş, ihracat taahhüdü kapatılmış, dahilde işleme izin belgeleri ve 27.01.2005 tarihinden sonra düzenlenen dahilde işleme izinleri kapsamında sanayi ürünleri için toplam 1 Milyon ABD Dolarından, tarım ve işlenmiş tarım ürünleri için toplam 500 Bin ABD Dolarından az olmamak kaydıyla gerçekleştirdikleri ihracat kadar Belge veya İzin kapsamında yapacakları ithalatta, bu ithalattan doğan verginin %10'unun, teminat olarak yatırılması kaydıyla, gümrük idaresince ithalatın gerçekleştirilmesine izin verilir.

Ancak, geçici veya kati anti-damping vergisi veya sübvansiyon vergisine tabi eşyanın ithalatında, belgenin özel şartlar bölümünde konuya ilişkin hüküm bulunup bulunmadığına bakılmaksızın sadece anti-damping ve sübvansiyon vergisine indirimli teminat uygulanmaz, bunun dışında bu ithalattan doğan vergi "indirimli teminat" uygulamasından yararlandırılır.

1.3.6. Türkiye Gümrük Bölgesi Dışında veya Serbest Bölgelerde Yapılacak İşleme Faaliyeti

Şartlı muafiyet sistemi çerçevesinde, DİİB kapsamında işlem görmüş ürünün veya değişmemiş eşyanın tamamı ya da bir kısmı, hariçte işleme rejimi hükümleri çerçevesinde daha ileri düzeyde işlenmek üzere Türkiye Gümrük Bölgesi dışına veya serbest bölgelere geçici olarak ihraç edilebilir.

1.3.7. Dahilde İşleme Müracaatı

Türkiye Gümrük Bölgesinde (Serbest Bölgeler hariç) yerleşik firmaların; DİİB almak için elektronik imza yöntemi ile Ekonomi Bakanlığı İhracat Genel Müdürlüğü'ne müracaat edilmesi gerekmektedir.

1.3.7.1. Dahilde İşleme İzin Belgesi Müracaatı

İhracat Genel Müdürlüğüne elektronik ortamda yapılan başvuruların değerlendirilmesi aşağıda açıklanan maddelere göre yapılarak sonuçlandırılmaktadır.

- İthal eşyasının işlem görmüş ürünün elde edilmesinde kullanıldığının tespitinin mümkün olması,
- Türkiye Gümrük Bölgesindeki (Serbest Bölgeler hariç) üreticilerin temel ekonomik çıkarları ile Türk malı imajının olumsuz etkilenmemesi,
- İşleme faaliyetinin, katma değer yaratan ve kapasite kullanımını artıran bir faaliyet olması yanında, işlem görmüş ürünün rekabet gücünü ve ihraç potansiyelini artıran koşullar yaratıyor olması,
- Firmaların dahilde işleme izin belgeleri kapsamındaki performans ve kriterleri çerçevesinde ilgili kurum tarafından değerlendirilir.

1.3.7.2. Dahilde İşleme İzin Müracaatı

Türkiye Gümrük Bölgesinde (Serbest Bölgeler hariç) yerleşik firmaların; Dİİ almak için Gümrük İdaresi'ne, müracaat etmeleri gerekmektedir.

Dİİ müracaatları;

- İthal eşyasının işlem görmüş ürünün elde edilmesinde kullanıldığının tespitinin mümkün olması,
- Türkiye Gümrük Bölgesindeki (Serbest Bölgeler hariç) üreticilerin temel ekonomik çıkarları ile Türk malı imajının olumsuz etkilenmemesi,
- İşleme faaliyetinin, katma değer yaratan ve kapasite kullanımını artıran bir faaliyet olması yanında, işlem görmüş ürünün rekabet gücünü ve ihraç potansiyelini artıran koşullar yaratıyor olması,
- Firmaların dahilde işleme izin belgeleri ve dahilde işleme izinleri kapsamındaki performans ve kriterleri çerçevesinde değerlendirilir.

1.3.7.2.1. Dahilde İşleme İzni Verilen Haller

Dİİ kapsamında, aşağıda belirtilen işlemlere konu eşyanın ithaline izin verilir:

- Elyaf, iplik, ham ve mamul mensucat (astar dahil) gibi temel tekstil hammaddeleri ile tekstil ve deri kimyasal maddeleri dışında kalan yardımcı maddelerin (tela, etiket, düğme, fermuar, çitçit, rivet, askı, kuşgözü, şerit, kordela, lastik vb.) ithalatını müteakip, ihraç ürünlerinin elde edilmesinde kullanılması,

- Kıymetli maden ve taşların, 32 sayılı Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında Karar hükümleri çerçevesinde ithalatını müteakip işlendikten sonra ihraç edilmek üzere işçiliğe tabi tutulması,
- Eşyanın korunması, görünüş ya da satış kalitesinin iyileştirilmesi, yeniden dağıtım veya yeniden satış için hazırlanmasına yönelik işlemler,
- Eşyanın montajı, kurulması, diğer eşyayla birleştirilmesi, bir araya getirilmesi veya ihraç edilecek eşyanın tamamlanması dahil olmak üzere işçiliğe tabi tutulması,
- Eşyanın yenilenmesi ve düzenli hale getirilmesi dahil olmak üzere tamir edilmesi veya boyanması,
- Eşyanın elden geçirme ve ayarlar da dahil olmak üzere onarımı,
- Eşyanın baskı işlemine tabi tutulması, asorti edilmesi, etiketlenmesi, ambalajlanması, temizlenmesi, elenmesi, fiziksel boyutunun değiştirilmesi, kavrulması veya kabuğundan ayrılması, asorti bağırsağın tüpleneşi,
- Fide ithalatını müteakip, ihraç edilmek üzere kesme çiçek yetiştirilmesi,
- Filmaşın ithalatını müteakip, ihraç edilmek üzere çivi ve tel üretimi,
- Rulo sacın ithalatını müteakip, ihraç edilmek üzere kesilmiş sac elde edilmesinde kullanılması,
- Bedelsiz olarak ithal edilen eşyanın işleme faaliyetine tabi tutulması (Tarım ürünlerindeki bedelsiz ithalat, Savunma Sanayi Projeleri kapsamında bedelsiz ithalat ile 8531.20.40 gümrük tarife istatistik pozisyonunda yer alan “Aktif matris sıvı kristal tertibatlı olanlar (LCD)” isimli maddenin bedelsiz ithalatı hariç olmak üzere).

1.3.7.2.2. Dahilde İşleme İzni Verilmeyen Haller

Aşağıda Tablo 1’de Dİİ kapsamında ithaline izin verilmeyecek eşyalara ilişkin bilgi verilmiştir. Tablo incelendiğinde birkaç istisna hariç tüm işlenmemiş tarım ürünlerine Dİİ verilmemektedir. Sanayi ürünlerine yapılan kısıtlamalar ise çok çok sınırlı olup bunlar, bazı tip televizyonlar, musluklar, oksijen tüpleri olarak sayılabilmektedir.

Tablo 1. Dahilde İşleme İzni Verilmeyecek Eşya Listesi

Fasıl-GTİP	Eşya Adı
01-04	Tüm eşyalar
05	Tüm eşyalar (Bağırsak hariç)
0601	Tüm eşyalar
07-15	Tüm eşyalar
16	Tüm eşyalar (Salyangoz hariç)
17-24	Tüm eşyalar
43	Tüm eşyalar (Aksesuar olarak kullanılmak amacıyla ithal edilecekler ile koyun ve kuzu kürkü hariç)
4203.10	Tüm eşyalar (Tamir amaçlı olanlar hariç)
7311.00.91.90.00	Oksijen tüpleri
8481.80.19.00.11	Musluklar
8528.72.31.00- 8582.73.00.00	Televizyonlar (Tebliğin 14/1-d bendinde belirtilen işleme faaliyetine tabi tutulacak televizyonlar hariç)

Kaynak : DİR Tebliği (2006/12) Ek-7

Türkiye dış ticaret politikaları gereği yukarıda isim ve GTİP' leri belirtilen eşyalara Gümrük İdare'lerince Dİİ verilmemektedir.

1.3.8. DİİB ve Dahilde İşleme İzin Süresi

DİİB' nin ve Dİİ' nin süresi sektörüne göre azami 12 aya kadar tespit edilebilir. Ancak, gemi inşası komple tesis vb. ile üretim süreci 12 ayı aşan ürünler ve savunma sanayi alanına giren ürünlerin ihracına ilişkin düzenlenen belgenin veya iznin süresi, proje süresi kadar tespit edilebilir.

Sürenin başlangıcı, DİİB' nin ve Dİİ' nin tarihidir. Süre sonu ise, Belge veya İzin süresi (ek süre, haklı ve mücbir sebep ile fevkalade hallere ilişkin süreler dahil) bitiminin rastladığı ayın son günüdür. Aşağıda belirtilen durumlarda geçerli olmak üzere Belge ve İzne ek süre verilebilir.

DİİB kapsamında gerçekleştirilen ihracat değerinin belge ihracat taahhüdü değerine oranının en az % 25 olması halinde (komple tesis veya gemi inşasına ilişkin düzenlenen belgelerde üretimin % 25'inin tamamlandığının belgelenmesi halinde) DİİB'ne belge orijinal süresinin yarısı kadar ek süre verilebilir.

DİİB kapsamında ilk ithalatın yapıldığı tarih esas alınmak suretiyle belge süresi azami 3 ay uzatılır. Belge kapsamında ithalat yapılmadığı durumlarda da belge süresi 3 ay uzatılır.

DİİB'ne, ilgili firmanın belge kapsamındaki önceden ihracatına tekabül eden ithalatını tamamlayamaması haline mahsus olmak üzere, belge süresi sonundan itibaren azami belge orijinal süresinin yarısı kadar haklı sebebe ilişkin ek süre verilebilir.

Dİİ kapsamında gerçekleştirdiği üretim ve işleme faaliyeti veya taahhüt edilen ihracatın tamamını ihmal veya kusur olmaksızın gerçekleştirememesi halinde, izin kapsamında gerçekleştirilen işleme faaliyeti ve üretimin veya ihracatın izin ihracat taahhüdüne oranının en az % 25 olması kaydıyla, ilgili izne orijinal izin süresinin yarısı kadar haklı sebebe ilişkin ek süre verilebilir.

Aşağıda belirtilen mücbir sebep ile fevkalade hallerin Belge veya İzin süresi içerisinde meydana gelmesi halinde, DİİB'ne ve Dİİ'ne ilave süre verilebilir:

- Deprem, sel, don, fırtına, kasırga vb. tabii afetler ve yangın,
- Türkiye veya ithalatçı ülkede devletçe konulan yasaklar, harp ve abluka hali,
- Yükümlü firmanın faaliyetinin kamu otoritelerince kısıtlanması, durdurulması veya firmaya el konulması,
- Yükümlü firmanın iflası veya konkordato ilan etmiş olması ya da firma hakkında iflasın ertelenmesi kararı verilmiş olması,
- Şahıs firmalarında firma sahibinin ölümü,
- Grev ve lokavt.

DİİB ve Dİİ kapsamında Türkiye Gümrük Bölgesi'ne getirilen eşyanın Belge veya İzin süresinin bitimini takiben 1 ay içerisinde rejimin gerektirdiği işlemlerin bitirilmesi, ihracı veya gümrükçe onaylanmış bir işlem veya kullanıma tabi tutulması halinde, bu işlemler Belge veya İzin kapsamında değerlendirilir ancak 4458 sayılı Gümrük Kanununun 241 inci maddesinin¹³ üçüncü fıkrası çerçevesinde usulsüzlük cezasının iki

---

¹³ ...Kanunda ayrı bir ceza tayin edilmiş haller saklı kalmak üzere, bu Kanuna ve bu Kanunda tanınan yetkilere dayanılarak çıkarılan ikincil düzenlemelerle getirilen hükümlere aykırı hareket edenlere söz konusu düzenlemelerde açıkça öngörülmesi kaydıyla 78.- TL usulsüzlük cezası uygulanır.

katı para cezası tahsil edilir. DİİB ve Dİİ kapsamında Türkiye gümrük bölgesine getirilen eşyanın Belge veya İzin süresinin bitimini takiben 2 ay içerisinde rejimin gerektirdiği işlemlerin bitirilmesi, ihracı veya gümrükçe onaylanmış bir işlem veya kullanıma tabi tutulması halinde, bu işlemler Belge veya İzin kapsamında değerlendirilir ancak 4458 sayılı Gümrük Kanunu'nun 241 inci maddesinin dördüncü fıkrası çerçevesinde usulsüzlük cezasının dört katı para cezası tahsil edilir.

1.3.9. DİİB ve Dİİ Revizesi

DİİB revize talebi, kapatma müracaatından sonra veya belge süresi içerisinde gerçekleştirilebilir. Gerçekleştirilen revize müracaatı Ekonomi Bakanlığı tarafından değerlendirilir.

Dİİ'ne ilişkin revize müracaatı, ilgili gümrük idaresine gerçekleştirilir. Gerçekleştirilen revize müracaatı gümrük idaresince değerlendirilir.

1.3.10. İthalatın Gerçekleştirilmesi

Gümrük İdaresince, DİİB'nin ve Dİİ'nin ithalat bölümünde belirtilen eşyanın;

- Belge veya izin süresinin geçerli olması,
- Belgede ve izinde kayıtlı gümrük tarife istatistik pozisyonunda olması,
- Belgede kayıtlı satır kodunda olması,
- Cinsinin değişmemesi,
- Miktarın (belgede ve izinde kayıtlı birimlerle) aşılması,
- Belge veya izin kapsamında varsa indirimli teminat uygulamasına ilişkin hususlar saklı kalmak üzere verginin teminata bağlanması,
- İthalat belli kurum veya kuruluşların müsaadesine bırakılmış eşya için ithalat esnasında bu kurum veya kuruluşların müsaadesinin aranması, kaydıyla ithalatına izin verilir.

DİİB ve Dİİ kapsamındaki eşyanın ithalatı, Belge veya İzin sahibi firma tarafından yapılabileceği gibi Borçlar Kanunu' nun doğrudan ya da dolaylı temsil hükümlerine göre tayin edilmiş olmak kaydıyla, temsilci aracılığıyla da yapılabilir.

1.3.11. İhracatın Gerçekleştirilmesi

Belge veya İzin kapsamındaki ihracata ilişkin gümrük beyannamesi üzerinde;

- Belgede ve izinde kayıtlı gümrük tarife istatistik pozisyonunun,
- Belgede kayıtlı satır kodunun,
- Belgede ve izinde belirtilen ihraç ürününün adının, özelliğinin ve miktarının (belgede ve izinde kayıtlı birimlerle),
- İlgili belge veya belgelerin sayısını içeren satır kodunun ve izin veya izinlere ilişkin beyanname sayısının,
- Firmanın imalatçı-ihracatçı veya ihracatçı sıfatıyla unvanının,
- İhracatçı, dış ticaret sermaye şirketi ve sektörel dış ticaret şirketi adına düzenlenen Belge veya İzin üzerinde kayıtlı bulunan yan sanayici unvanının,
- İmalatçı-ihracatçı adına düzenlenen Belge veya İzin üzerinde yan sanayici kaydının bulunması ve ihraç konusu eşyanın tamamının veya bir kısmının ya da üretiminin bir alt aşamasının yan sanayicinin üretimi ile gerçekleşmesi durumunda, bu yan sanayici unvanının, yer alması kaydıyla ihracata izin verilir.

İhracatın gerçekleştirilmesi, DİİB’nde ve Dİİ’nde ihracı taahhüt edilen işlem görmüş ürünün, ihracat rejimi ve gümrük mevzuatı hükümleri çerçevesinde Türkiye Gümrük Bölgesi dışına veya serbest bölgelere ihraç edilmesidir.

Şartlı muafiyet sistemi çerçevesinde, belge veya izin süresi içerisinde serbest bölgelere gerçekleştirilen ihracata konu eşyanın en geç Belge veya İzin süresi bitiminden itibaren 3 ay içerisinde; serbest bölgelerden başka bir ülkeye satışının yapıldığının, Yatırım Teşvik Belgesi veya bir başka Belge veya İzin kapsamında Türkiye Gümrük Bölgesine ithalatının yapıldığının, serbest bölgelerde bulunan tesislerin yapımında kullanıldığının, serbest bölgelerde bulunan tesislerde makine-teçhizat, demirbaşaya kayıtlı eşya veya bunların parçası olarak kullanıldığının, serbest bölgelerde yerleşik gemi inşa faaliyetinde bulunan firmalara gemi inşasında kullanılmak üzere tesliminin yapıldığının, serbest bölgelerden gümrüksüz satış mağazalarına satışının yapıldığının veya serbest bölgelerden kara, deniz ve hava taşıtlarına kumanya olarak tesliminin yapıldığının tevsiki kaydıyla, Belge veya İzin ihracat taahhüdü kapatılır.

DİİB veya Dİİ kapsamında işlem görmüş ürünün ihracatı, Belge veya İzin sahibi firma tarafından yapılabileceği gibi, başka bir ihracatçı aracılığı ile de yapılabilir.

Aracı ihracatçı ile yapılan ihracatın DİİB ve Dİİ kapsamında değerlendirilmesi için Belge veya İzin sahibi firmadan tedarik edildiği, Belge veya İzin ihracat taahhüdünde yer aldığı şekliyle ihracatın gerçekleştirilmesi gerekir.

Ayrıca grup firması olarak kabul edilen Ana ortaklığın doğrudan kendisi veya diğer grup firmaları veya iştirakleri vasıtasıyla; sermaye ve yönetim ilişkileri çerçevesinde asgari %50 oranında hisseye veya asgari %50 oranında oy hakkına veya yönetim kurulu üyelerinin asgari %50'sini seçme hakkına veya yönetim kurulu üyelerinin asgari %50'sine sahip olduğu işletme olarak tanımlanan “Grup Firma” ları tarafından gerçekleştirilen ihracatların, DİİB sahibi firma belge taahhüt hesabı kapatılmasında kullanılması mümkün bulunmaktadır.

1.3.12. Gözetim ve Korunma Önlemlerine Tabi Eşya

DİİB ve Dİİ kapsamında ithali gözetim ve korunma önlemlerine tabi eşyanın serbest dolaşıma girebilmesi için firmaların (yan sanayici veya aracı ihracatçı dahil) ithal tarihi itibarıyla yürürlükte bulunan gözetim ve korunma önlemleri çerçevesinde ithal lisanslarının (kota) ve/veya gözetim belgelerinin bulunması zorunludur. Aksi takdirde, bu eşyadan elde edilen işlem görmüş ürünün, üçüncü ülkelere ihracı ya da gümrük idaresi gözetiminde imhası gerekir.

Ancak, Belge veya İzin kapsamında A.TR dolaşım belgesi eşliğinde Avrupa Topluluğu'na üye ülkelere ihraç edilen işlem görmüş ürünün elde edilmesinde kullanılan eşyanın bu ülkelerde gözetim ve korunma önlemlerine tabi olmaması halinde, bu eşya ile ilgili olarak gözetim ve korunma önlemleri çerçevesinde ithal lisansları (kota) ve/veya gözetim belgeleri aranmaz.

1.3.13. Telafi Edici Verginin Ödenmesi

Şartlı muafiyet sistemi kapsamındaki sanayi ürünlerinin A.TR dolaşım belgesi eşliğinde Avrupa Topluluğu'na üye ülkelere ihracatında; işlem görmüş ürünün elde edilmesinde kullanılan üçüncü ülke menşeli hammadde, yardımcı madde, yarı mamul, mamul ile değişmemiş eşyaya ilişkin vergi, kaynak ülkelerle var olan anlaşmalardaki lehte hükümler saklı kalmak kaydıyla ödenir.

Şartlı muafiyet sistemi, kapsamında işlem görmüş ürünlerin A.TR dolaşım belgesi eşliğinde veya menşe ispat belgeleri eşliğinde Avrupa Topluluğuna üye ülkelere ihracatında; işlem görmüş ürünün elde edilmesinde kullanılan üçüncü ülke menşeli hammadde, yardımcı madde, yarı mamul, mamul ile değişmemiş eşyaya ilişkin verginin aynı ithal eşyası için Toplulukta uygulanan vergiden yüksek olması halinde, tarım ürünleri ile 1/95 sayılı Avrupa Topluluğu-Türkiye Ortaklık Konseyi Kararı kapsamı ürünler hariç olmak üzere, Toplulukta uygulanan vergi ödenir.

Telafi edici vergi, serbest bölgelerden gerçekleştirilen satışlar dahil ihracata ilişkin gümrük beyannamesinin tescil tarihindeki Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası döviz satış kuru ve bu tarihte ithalat rejiminde belirtilen gümrük vergisi ve varsa toplu konut fonu üzerinden hesaplanarak ihracat esnasında ödenir. Ancak, belge kapsamında önceden ihracat işleminden sonra ithalat yapılması durumunda, bu vergi serbest bölgelerden gerçekleştirilen satışlar dahil önceden ihracata ilişkin gümrük beyannamesinin tescil tarihindeki Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası döviz satış kuru ve bu tarihte ithalat rejiminde belirtilen gümrük vergisi ve varsa toplu konut fonu üzerinden hesaplanarak, önceden ihracata tekabül eden ithalatın yapılması esnasında ödenir. Tahsil edilen telafi edici vergi bütçeye irat kaydedilir.

İşlem görmüş ürünün elde edilmesinde kullanılan vergiye konu eşyanın tespitinde firma beyanı esas alınır. Aksine bir durumun tespiti halinde, ödenmeyen ya da eksik denilen telafi edici vergi, ödemenin yapılması gereken tarih itibarıyla 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre tahsil edilir.

1.3.14. İkincil İşlem Görmüş Ürün, Fire ve Verimlilik Oranı

İkincil işlem görmüş ürün, DİİB ya da Dİİ kapsamında gerçekleştirilen işleme faaliyeti sonucunda elde edilen asıl işlem görmüş ürün dışında ortaya çıkan ve ekonomik değere sahip üründür. İkincil işlem görmüş ürünün; ihracat taahhüdünün kapatılmasından önce ihracatı, gümrük mevzuatı çerçevesinde gümrük idaresi gözetiminde imhası, gümrüğe terk edilmesi, çıkış hükmünde gümrüğe teslimi veya serbest dolaşıma giriş rejimi hükümlerine göre ithali gerekmektedir.

İkincil işlem görmüş ürünün serbest dolaşıma giriş rejimine göre ithali halinde, bu ürünün gümrük idaresine teslimi aranmaz ve bu ürüne ilişkin ithalat vergileri, Belge veya

İzin kapsamındaki gerçekleşme oranları üzerinden hesaplanan miktar ve birim fiyat esas alınarak tahsil edilir.

İhracata konu işlem görmüş asıl ürünün ilk partisinin ihracatı ile eş zamanlı olarak belgelerde öngörülen işlem görmüş ikincil ürünün tamamı için serbest dolaşıma giriş beyannamesi verilebilir. Bu durumda, sonraki partilerdeki ikincil ürün herhangi bir gümrük işlemine tabi tutulmaz.

Belge kapsamında yurt içi alım yapılması halinde, bu alıma tekabül eden varsa ikincil işlem görmüş ürünün ihracatının gerçekleşmesi aranmaz. Ayrıca ikincil işlem görmüş ürüne döviz kullanım oranına ilişkin hükümleri uygulanmaz.

Fire; İşleme faaliyetleri sırasında özellikle kuruma, buharlaşma, sızma veya gaz kaçağı şeklinde yitirilen ve imha olan kısım ile ekonomik değeri olmayan atıklardır. DİİB alımı esnasında işleme faaliyeti esnasında oluşacak fire oranının belirtilmesi gerekmektedir.

Verimlilik oranı; Belirli miktardaki eşyanın işlenmesi sonucunda elde edilen işlem görmüş ürünün miktarı veya yüzde oranıdır. Dİİ başvurusu için kullanılan talep formunda işleme faaliyeti esnasında oluşacak verimlilik oranının belirtilmesi gerekmektedir.

1.3.15. İhracat Taahhüdünün Kapatılması

DİİB ihracat taahhüdünü kapatmak için en geç belge süresi sonundan itibaren 3 ay içerisinde, elektronik ortamda ve aynı zamanda gerekli bilgi ve belgelerle birlikte belge sahibi firmanın üyesi bulunduğu İhracatçı Birlikleri Genel Sekreterliğine¹⁴, Dİİ ihracat taahhüdünü kapatmak için en geç izin süresi sonundan itibaren 1 ay içerisinde gerekli bilgi ve belgelerle birlikte ilgili Gümrük İdaresine, müracaat edilmesi gerekmektedir.

Belirtilen süre içerisinde kapatma müracaatında bulunmayan belge sahibi firmaların, elektronik ortamda gerekli uyarı yapıldığı da dikkate alınarak belge süresi sonundan itibaren 3 ayın bitimine kadar ihracat taahhüdünü kapatma müracaatında bulunmaları beklenir. Bu konuda ayrıca yazı ile uyarı yapılmaz. Dİİ sahibi firmalar için ise 10 iş günü içerisinde ilgili gümrük idaresince, 10 gün içerisinde ihracat taahhüdünü kapatma müracaatında bulunmaları bildirilir.

---

¹⁴ 03.07.2009 tarihli Resmi Gazete’de yayınlanan 5910 sayılı Türkiye İhracatçı Meclisi ile İhracatçı Birlikleri’nin Kuruluş ve Görevleri Kanunu’nun 8. Maddesinin 2. Fıkrasında tanımlanmıştır.

Taahhüt kapatma müracaatında bulunmayan firmalar adına düzenlenen Belge veya İzin, ilgili İhracatçı Birlikleri Genel Sekreterliğince/Gümrük İdaresince müeyyide uygulanarak resen kapatılır ve aylık listeler halinde Resmi Gazete’de yayımlanır.

1.3.16. Kapatma Müracaatının Değerlendirilmesi

DİİB ve Dİİ ihracat taahhüdü, belgede ve izinde belirtilen şartlar da dikkate alınmak suretiyle, DİR hükümleri çerçevesinde eşdeğer eşya ve/veya ithal eşyasından elde edilen işlem görmüş ürün ile değişmemiş eşyanın başlamış işlemler dahil olmak üzere ihraç edildiğinin tespiti kaydıyla; İlgili İhracatçı Birliği Genel Sekreterliği tarafından kapatılır.

Gümrük beyannamesinin DİİB ihracat taahhüdüne sayılabilmesi için ilgili gümrük beyannamesi aslı üzerinde belge sayısını içeren satır kodunun yer alması zorunludur. Gümrük beyannamesinin izin ihracat taahhüdüne sayılabilmesi için ilgili gümrük beyannamesi aslı üzerinde izne ilişkin beyanname sayısının yer alması gerekir. İzin ihracat taahhüdüne sayılan ihracata ilişkin gümrük beyannamesi aslına, ilgili gümrük idaresince ihracat taahhüdüne sayıldığına dair meşruhat düşülür.

DİİB kapsamındaki döviz kullanım oranının hesaplanmasında, yurt içi alımlar hariç ithal tutarının (CIF) ihraç tutarına (FOB) olan yüzde oranı esas alınır. Döviz kullanım oranı otomotiv sektöründe düzenlenen belgeler için %65, deri ve deri mamulleri ile çimento, cam, toprak ve seramik ürünleri sektöründe düzenlenen belgeler için %60, tekstil ürünleri sektöründe düzenlenen belgeler için %65, konfeksiyon ve orman ürünleri sektöründe düzenlenen belgeler için %70, bunun dışında kalan sektörler için %80, ikincil işlem görmüş tarım ürünü taahhüdü içeren belgeler için %100’dür.

Şartlı muafiyet sistemi çerçevesindeki DİİB ve Dİİ kapsamında, A.TR dolaşım belgesi eşliğinde Avrupa Topluluğuna üye ülkelere veya menşe ispat belgeleri eşliğinde Avrupa Topluluğuna üye ülkelere, Pan-Avrupa Menşe Kümülyasyonuna taraf ülkelere, Pan-Avrupa-Akdeniz, Menşe Kümülyasyonuna taraf ülkelere veya Serbest Ticaret Anlaşması imzalanmış bir ülkeye işlem görmüş ürünün ihraç edilmesi halinde, bu ürünün elde edilmesinde kullanılan eşyaya ilişkin varsa telafi edici verginin her bir ihracata ilişkin gümrük beyannamesi bazında ödenmesi ve bu ödemeye ilişkin makbuzun tevsiki aranır.

Şartlı muafiyet sistemi çerçevesindeki DİİB ve Dİİ kapsamında, ihracatın A.TR dolaşım belgesi eşliğinde Topluluk üyesi ülkelere yapılması durumunda, işlem görmüş ürünlerin elde edilmesinde kullanılan eşyaya ilişkin ithal lisansı (kota) ve/veya gözetim belgelerinin ibrazı aranır.

Şartlı muafiyet sistemi çerçevesindeki DİİB ve Dİİ kapsamında ithal edilen eşya, işlem görmüş ürün olarak ve/veya ithal edildiği şekliyle Belge veya İzin süresi içerisinde, ticaret politikası önlemlerinin uygulanması, eşyanın gümrük idaresince yerinde, eşyanın ithali için öngörülen dış ticarete teknik düzenlemeler ve standardizasyon mevzuatı dahil diğer işlemlerin tamamlanması ve kanunen ödenmesi gereken vergilerin tahsili kaydıyla serbest dolaşıma girebilir. Serbest dolaşıma giren eşyaya tekabül eden ihracatın gerçekleşmesi aranmaz.

DİİB ve Dİİ kapsamında ithal edilen eşyanın veya işlem görmüş ürünün, gümrük mevzuatı çerçevesinde Belge veya İzin süresi içerisinde gümrük idaresi gözetiminde imhası, gümrüğe terk edilmesi veya mahrecine iadesi hallerinde, bu eşyaya tekabül eden ihracatın gerçekleştirilmesi aranmaz.

DİİB ve Dİİ kapsamında ithal edilen eşyadan elde edilen ikincil işlem görmüş ürünün, Belge veya İzin ihracat taahhüdünün kapatılmasından önce gümrük mevzuatı çerçevesinde gümrük idaresi gözetiminde imhası, gümrüğe terk edilmesi, çıkış hükmünde gümrüğe teslimi veya serbest dolaşıma giriş rejimi hükümlerine göre ithali hallerinde, bu ürünün ihracatının gerçekleştirilmesi aranmaz. İkincil işlem görmüş ürünün serbest dolaşıma giriş rejimine göre ithali halinde, bu ürünün gümrük idaresine teslimi aranmaz ve bu ürüne ilişkin ithalat vergileri, Belge veya İzin kapsamındaki gerçekleşme oranları üzerinden hesaplanan miktar ve birim fiyat esas alınarak tahsil edilir. Ancak, belge kapsamında yurt içi alım yapılması halinde, bu alıma tekabül eden varsa ikincil işlem görmüş ürünün ihracatının gerçekleşmesi aranmaz.

DİİB ve Dİİ kapsamında ihracı taahhüt edilen işlem görmüş ürünün, başka bir belgenin ithalat bölümünde belirtilen eşya arasında yer alması şartıyla süresi geçerli belge sahibi firmaya/firmalara yurt içinde teslimi halinde, her bir belgenin ve iznin taahhüt kapatma müracaatının işlemi aynı anda veya ihracatı gerçekleştiren firmaların belgelerinin kapatılmasını müteakip yurt içinde teslimi yapan firmanın belgesinin/izninin kapatılması suretiyle sonuçlandırılır. İthal lisansı (kota) ve/veya gözetim belgesi gerektiği halde ibraz edilmemesi, varsa ödenmesi gereken telafi edici verginin ödenmemesi veya

eksik ihracat gerçekleştirilmesi halinde, tüm mali ve hukuki sorumluluk ithalatı yapan firmaya aittir.

İhracat taahhüdü kapatılan dahilde işleme izin belgeleri; Ekonomi Bakanlığı İhracat Genel Müdürlüğü, Dİİ; Gümrük Bakanlığının Gümrükler Genel Müdürlüğü uygun görüşüne istinaden kamu kurum ve kuruluşları ile ihracatçı birlikleri genel sekreterliklerince yapılan maddi hatadan dolayı yeniden açılabilir. Kapatma işlemi, DİİB'nin gönderildiği merciler ve ilgili vergi dairesi ile bankaya bildirilir. Ayrıca İhracatçı Birlikleri Genel Sekreterliklerince, ilgili Gümrük ve Muhafaza Bölge Müdürlüklerine taahhüt kapatma yazısı ve ekleri gönderilir. Yapılan inceleme sonrasında DİİB ve Dİİ kapsamında alınan teminatlar ilgili gümrük idarelerince firmaya iade edilir.

1.3.17. Dahilde İşleme Tedbirlerine Uyulmamasının Sonuçları

Dahilde işleme tedbirlerini, DİİB'nde veya izninde belirtilen esas ve şartlara uygun olarak yerine getirmeyenlerden;

- Şartlı muafiyet sistemi kapsamında ithal edilen ve Türkiye Gümrük Bölgesi dışına veya serbest bölgelere ihracatı gerçekleştirilmeyen eşyanın ithali esnasında alınmayan vergi,
- Şartlı muafiyet sistemi, kapsamında ithal edilen ve serbest bölgelere gerçekleştirilen ihracata konu eşyanın en geç Belge veya İzin süresi bitiminden itibaren 3 ay içerisinde; serbest bölgelerden başka bir ülkeye satışının yapılmaması, Yatırım Teşvik Belgesi veya bir başka belge izin kapsamında Türkiye Gümrük Bölgesi'ne ithalatının yapılmaması, serbest bölgelerde bulunan tesislerin yapımında kullanılmaması, serbest bölgelerde bulunan tesislerde makine-teçhizat, demirbaşa kayıtlı eşya veya bunların parçası olarak kullanılmaması, serbest bölgelerde yerleşik gemi inşa faaliyetinde bulunan firmalara gemi inşasında kullanılmak üzere tesliminin yapılmaması, serbest bölgelerden gümrüksüz satış mağazalarına satışının yapılmaması veya serbest bölgelerden kara, deniz ve hava taşıtlarına kumanya olarak tesliminin yapılmaması durumunda, bu kapsamdaki ithalat esnasında alınmayan vergi,
- Belge veya İzin kapsamında izin verilen miktarın üzerinde ithalat yapılması halinde bu kısma tekabül eden ithalattan doğan vergi,

- Belge kapsamında ithal edilen eşyanın tamamı ihraç edilen işlem görmüş ürünün elde edilmesinde kullanılmış olsa dahi döviz kullanım oranının otomotiv sektöründe düzenlenen belgeler için %65'i, deri ve deri mamulleri ile çimento, cam, toprak ve seramik ürünleri sektöründe düzenlenen belgeler için %60'ı, tekstil ürünleri sektöründe düzenlenen belgeler için %65'i, konfeksiyon ve orman ürünleri sektöründe düzenlenen belgeler için %70'i, bunun dışında kalan sektörler için %80'i, ikincil işlem görmüş tarım ürünü taahhüdü içeren belgeler için %100'ü geçmesi halinde, bu oranı aşan kısma tekabül eden ithalatla ilgili alınmayan vergi,
- Belge veya İzin kapsamında ithal edilen işletme malzemesinin CIF ithal tutarının, gerçekleşen FOB ihraç tutarının %2 (doğal taşlar ile kıymetli maden ve taş ihraç taahhüdü içeren belgelerde %10)'sinden fazla olması halinde, bu oranı aşan kısma tekabül eden ithalatla ilgili alınmayan vergi,
- Belge veya İzin kapsamında ithal edilen değişmemiş eşyanın CIF ithal tutarının, gerçekleşen FOB ihraç tutarının %1'inden fazla olması halinde, bu oranı aşan kısma tekabül eden ithalatla ilgili alınmayan vergi,
- Geri ödeme sistemi çerçevesindeki Belge veya İzin kapsamında A.TR dolaşım belgesi eşliğinde Avrupa Topluluğu'na üye ülkelere veya menşe ispat belgeleri eşliğinde Avrupa Topluluğuna üye ülkelere, Pan-Avrupa Menşe Kümülyasyonuna taraf ülkelere, Pan-Avrupa-Akdeniz Menşe Kümülyasyonuna taraf ülkelere veya Serbest Ticaret Anlaşması imzalanmış bir ülkeye işlem görmüş ürün olarak ihraç edilmek üzere ithal edilen ancak süresi içerisinde ihracatı gerçekleştirilmeyen eşyaya ilişkin alınmayan vergi,
- DİİB'nin veya Dİİ'nin iptal edilmesi halinde, Belge veya İzin kapsamında varsa alınmayan vergi,
- DİİB'nin veya Dİİ'nin resen kapatılması halinde, Belge veya İzin kapsamında varsa alınmayan vergi,
- DİR kapsamında ithal edilen eşyanın izin verilen sürenin bitimini takip eden;
- Bir ay içinde rejimin gerektirdiği işlemlerin bitirilmesi yeniden ihracı veya gümrükçe onaylanmış bir işlem veya kullanıma tabi tutulması halinde 4458 sayılı kanunun 241. Maddesinin 3 numaralı fıkrasının (h) bendinde öngörülen tutarda,
- İki ay içinde rejimin gerektirdiği işlemlerin bitirilmesi, yeniden ihracı veya gümrükçe onaylanmış bir işlem veya kullanıma tabi tutulması halinde 4458 sayılı

Gümrük Kanununun 241. Maddesinin 4 numaralı fıkrasının (h) bendinde belirtilen tutarda,

- İki ay içinde rejimin gerektirdiği işlemlerin bitirmemesi yeniden ihraç edilmemesi veya gümrükçe onaylanmış bir işlem veya kullanıma tabi tutulmaması halinde bu eşyanın DİİB veya Dİİ sahibi kişilerin veya yan sanayicisinin işlem görmüş ürün veya ithal edildiği şekliyle stoklarında;

a) Bulunmadığının tespiti halinde gümrüklenmiş değerinin,

b) Bulunduğunun tespiti halinde ise gümrük vergilerinin,

iki katı tutarında para cezası veya bu para cezasının ödeme süresi içinde eşyanın gümrükçe onaylanmış bir işlem veya kullanıma tabi tutulması halinde eşyanın gümrük vergileri tutarında para cezası, 4458 sayılı Gümrük Kanunu ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümleri uyarınca tahsil edilir.

Ayrıca;

1- DİİB veya Dİİ sahibi kişiler DİR kapsamında gümrük idaresine verdikleri gümrük beyannamesi ve eki belgelerin sahte olduğunun veya üzerinde tahrifat yapıldığının ya da gerçeği yansıtmadığının tespiti halinde, haklarında 5237 sayılı Türk Ceza kanununun 204. maddesi uyarınca hapis cezası ile cezalandırılırlar ve bir yıl süreyle indirimli teminat uygulamasından yararlandırılmazlar. Aynı süre içinde başka bir firmanın belgesine yan sanayici olarak yazılmazlar.

2- DİR kapsamında getirilen eşyayı sahte belge ile yurt dışına çıkararak işlem yapan kişiler 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanununun 3. Maddesinin, 4 numaralı fıkrası uyarınca adli para cezası ve hapis cezası ile cezalandırılır veya ithal ettikleri şekliyle kendi veya yan sanayicisinin stoklarında bulunmadığının tespiti halinde bir yıl süreyle tüm ithalat işlemlerinde indirimli teminat uygulanmaz ve başka bir firmanın belgesine yan sanayici olarak yazılamaz.

Yukarıda belirtilen hükümler çerçevesinde vergisi ve cezaları ödenen eşyanın serbest dolaşıma giriş rejimine tabi tutulmasının talep edilmesi halinde, ticaret politikası önlemlerinin uygulanması ve eşyanın ithali için öngörülen dış ticarete teknik düzenlemeler ve standardizasyon mevzuatı dahil diğer işlemlerin tamamlanması şartı aranır. Aksi takdirde, bu eşyanın serbest dolaşıma giriş rejimi dışındaki gümrükçe onaylanmış bir işlem veya kullanıma tabi tutulması gerekir.

1.3.18. Denetim

Tüm kamu kurum ve kuruluşları ile bankalar, dahilde işleme tedbirlerini, DİR’nde ve belgede ya da izinde belirtilen esas ve şartlara uygun olarak tatbik ederler. Bakanlık, bu tebliğde belirtilen tedbirlerin uygulanmasına ilişkin her türlü denetimi ve düzenlemeyi yapabilir. İlgili firma, kamu kurum ve kuruluşları ile bankalardan bilgi ve belge isteyebilir ve gerekli önlemleri alabilir.

Ekonomi Bakanlığı ve Gümrük ve Ticaret Bakanlığı denetim birimleri; ilgili bakanlık müfettişleri ve kontrolörleri; Bakanlık, Gümrük ve Ticaret Bakanlığı ve İhracatçı Birlikleri Genel Sekreterlikleri elemanları dahilde işleme tedbirlerinin DİR’nde ve belgede yada izinde belirtilen esas ve şartlara uygun olarak yerine getirilip getirilmediğinin kontrolü amacıyla firma tesislerini denetleyebilirler. İlgili tüm kamu kurum ve kuruluşları ile bankalar da kendi özel kanunları çerçevesinde denetim yapabilirler.

1.4. Türkiye’de DİR Uygulamasının Kurumlar Açısından Değerlendirilmesi

Türkiye’ de DİR uygulaması Ekonomi Bakanlığı, Gümrük ve Ticaret Bakanlığı ile özel bütçeye sahip olan İhracatçı Birliklerinin ilgili kurumların görev tanımları ile DİR uygulamasındaki yerleri açısından ayrı ayrı olmak üzere aşağıda incelenmiştir.

1.4.1. Ekonomi Bakanlığı Görev Tanımı

08.06.2011 tarih 27958 sayılı mükerrer Resmi Gazete ’de yayımlanan 637 sayılı “Ekonomi Bakanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname” ile Ekonomi Bakanlığı’nın kuruluş, görev, yetki ve sorumlulukları düzenlenmiştir.

Bahse konu düzenlemede, Ekonomi Bakanlığı Görevleri arasında;

- Dış ticaretin ülke ekonomisine yararına yapılması amacıyla gerekli her türlü tedbirleri almak,
- Kamu kurum ve kuruluşlarına çeşitli mevzuatla verilmiş yetki ve görevlerin kullanımında dış ticarete DİR politikalarının uygulanmasına ilişkin esasları düzenlemek ve koordine etmek,

- Dünya ticaretinden alınan payın artırılmasını ve sürdürülebilir ihracat artışını sağlamak üzere ihracatın pazar ve ürün çeşitliliğini genişletmeye gerekli tedbirleri almak ve buna yönelik destek yöntemlerini geliştirmek ve uygulamak,
- Dış ticarete ilişkin konularda Avrupa Birliği ile ilişkileri ve uyum çalışmalarını yürütmek,
- Türkiye İhracatçılar Meclisi ve İhracatçı Birliklerine ilişkin çalışmaları yürütmek, yer almaktadır.

Aynı düzenleme ile bakanlık hizmet birimleri arasında yer alan İhracat Genel Müdürlüğü; Türkiye İhracatçılar Meclisi ve İhracatçı Birlikleri ile ilgili mevzuatı hazırlamak ve yayımlamak, Türkiye İhracatçılar Meclisi ve İhracatçı Birliklerinin çalışmalarına yardımcı olmak, çalışmalarını izlemek ve denetlemek, Destekleme ve Fiyat İstikrar Fonundan ihracata yönelik Devlet Destekleri ile DİR konularında Türkiye İhracatçılar Meclisi, İhracatçı Birlikleri ve ilgili diğer kurum ve kuruluşları görevlendirmek ve ihracatın desteklenmesi amacıyla uluslararası uygulamalar da dikkate alarak dahilde işleme ve hariçte işleme rejimlerine ilişkin dış ticaret politikalarını belirlemek ve düzenlemeleri yapmakla görevlendirilmiştir.

1.4.2. Ekonomi Bakanlığı ve DİR Uygulaması

27.01.2005 tarih 25709 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren 2005/8391 sayılı DİR Kararı’nın 29. Maddesi ile bu karar hükümlerini yürütme görevi Ekonomi Bakanlığı’na verilmiştir.

Ayrıca Ekonomi Bakanlığı bu karar hükümleri ile DİR ile ilgili usul ve esaslara ilişkin tebliğ ve genelgeler çıkarmaya izin ve talimat vermeye özel ve zorunlu durumları inceleyip sonuçlandırmaya ve uygulamada ortaya çıkacak ihtilafları idari yoldan çözümlenmeye yetkili kılınmıştır.

Ekonomi Bakanlığınca, 20.12.2006 tarih 26382 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 2006/12 sayılı DİR Tebliği ile 17.01.2005 tarihli ve 2005/8391 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı eki "DİR Kararı"na istinaden dahilde işleme tedbirlerinin uygulama usul ve esasları belirlenmiştir.

Adı geçen bakanlık, 01.04.2007 tarih 26480 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 2007/2 sayılı “DİR’ne İlişkin İşlemlerin Bilgisayar Veri İşleme Tekniği Yoluyla

Yapılmasına Dair Tebliği” ile de DİR’ne ilişkin işlemlerin bilgisayar veri işleme tekniği yoluyla yapılmasına yönelik uygulama usul ve esaslarını düzenlemiştir.

28.01.2008 tarihinde Dış Ticaret Müsteşarlığı (DTM) tarafından yayımlanan 2008/1 sayılı Genelge ile de İhracat 2006/12 sayılı Tebliğ’in uygulaması ile ilgili olarak uyulacak usul ve esaslar ayrıntılı bir şekilde belirlenmiştir.

Bu düzenlemeler uyarınca, Ekonomi Bakanlığı;

- DİİB almak için kişilerin elektronik ortamda yaptıkları müracaatları değerlendirmektedir.
- Değerlendireme sonucunda kişiler adına DİİB düzenlenmekte veya müracaatları reddetmektedir.
- Belge sahibi kişilerin belge süresinin uzatılmasına ilişkin ek süre talepleri değerlendirilmekte ve bu değerlendirme sonucunda ek süre vermekte veya vermemektedir.
- Belgede revize yapılması talepleri sonuçlandırılmaktadır.
- DİİB, re’ sen kapatılmakta veya iptal edilmekte veya bu işlemleri geri almaktadır.

1.4.3. Gümrük ve Ticaret Bakanlığı Görev Tanımı

08.06.2011 tarih 27958 sayılı mükerrer Resmi Gazete ’de yayımlanan 640 sayılı “Gümrük ve Ticaret Bakanlığı’nın Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname” ile Gümrük ve Ticaret Bakanlığının kuruluş, görev, yetki ve sorumluluklarını düzenlenmiştir. Bahse konu düzenleme de, Gümrük ve Ticaret Bakanlığı görevleri arasında;

- Gümrük Kanunu, gümrük işlemleriyle ilgili diğer mevzuat ve uluslararası sözleşmelerin uygulanmasını sağlamak gümrükçe onaylanmış bir işlem veya kullanıma ilişkin iş ve işlemleri yürütmek gümrük kontrolüne tabi kişi, eşya ve araçların muayene ve kontrolünü yapmak,
- Avrupa birliğine uyum çalışmalarını yürütmek,

Yer almaktadır.

Aynı düzenleme ile bakanlık hizmet birimleri arasında yer alan, Gümrükler Genel Müdürlüğü; Dahilde işleme, hariçte işleme, gümrük kontrolü altında işleme, geçici ithalat ve antrepo gümrük rejimleriyle ilgili taraf olduğumuz uluslararası anlaşmalar ve

gümrük mevzuatı çerçevesinde düzenleme yapmak, izin vermek ve uygulamanın yürütülmesini sağlamakla görevlendirilmiştir.

1.4.4.Gümrük ve Ticaret Bakanlığı ve DİR Uygulaması

Gümrük ve Ticaret Bakanlığı'nın uygulamasını sağlamakla görevli olduğu ve 05.05.2000 tarihinde yürürlüğe giren 4458 sayılı Gümrük Kanununun 108 ila 122. Maddelerinde DİR 'ne ilişkin usul ve esaslar düzenlenmiştir.

Bu kanunun uygulanmasına ilişkin Gümrük Yönetmeliği'nin 349 ila 369. Maddelerinde de, DİR'nin gümrük işlemlerine ilişkin uygulama usul ve esasları yer almıştır.

Diğer taraftan, Ekonomi Bakanlığınca yayımlanan İhracat 2005/1 sayılı ve 2006/12 sayılı Dahilde İşleme Tebliğ ile hangi hallerde Dİİ verileceği belirlenmiş ve bu izni vermeye, Dİİ taahhüt kapatmaya, Dİİ'ni iptal veya re' sen kapatma işlemlerini geri almaya Gümrük ve Ticaret Bakanlığı yetkili kılınmıştır.

Gümrük ve Ticaret Bakanlığı Gümrükler Genel Müdürlüğü tarafından yayımlanan 07.02.2005 tarih 2005/2 sayılı Genelge ile de Gümrük İdarelerince verilecek Dİİ usul ve esasları belirlenmiştir.

Bu düzenlemelere göre, Gümrük ve Ticaret Bakanlığı (Gümrük idaresi);

- DİİB'nin veya Dİİ'nin, ithalat bölümünde belirtilen eşyanın Belge veya İzin süresinin geçerli olması, Belge veya İzinde kayıtlı gümrük tarife istatistik pozisyonunda olması, belgede kayıtlı satır kodunda olması, cinsinin değişmemesi, miktarın aşılmaması, verginin teminata bağlanması ve ithalat rejiminde ithali belli kurum ve kuruluşların müsaadesine bırakılmış eşya için ithalat esnasında bu kurum ve kuruluşların müsaadesinin aranması (şartlı muafiyet sistemi içerisinde izin kapsamında yapılan ithalatta ithalat rejimi kararının 7. Maddesi¹⁵ hariç olmak üzere) kaydıyla izin verir.
- Belge veya İzin kapsamındaki ihracata ilişkin gümrük beyannamesi üzerinde belgede veya izinde kayıtlı gümrük tarife istatistik pozisyonunun, belgede kayıtlı satır kodunun, belgede veya izinde belirtilen ihraç ürününün adının özelliğinin ve miktarının, ilgili belge veya belgelerin sayısını içeren satır kodunun/izin veya

---

¹⁵ Eski, kullanılmış, yenileştirilmiş, kusurlu (defolu) ve yatık (zamanla dayanıklılığını yitirmiş) malların ithali izne tabidir.

izinlere ilişkin beyanname sayısının, firmanın imalatçı-ihracatçı veya ihracatçı sıfatıyla unvanının, ihracatçı, dış ticaret sermaye şirketi ve sektörel dış ticaret şirketi adına düzenlenen Belge veya İzin üzerinde kayıtlı bulunan yan sanayici unvanının, imalatçı-ihracatçı adına düzenlenen Belge veya İzin üzerinde yan sanayici kaydının bulunması ve ihraç konusu eşyanın tamamının veya bir kısmının ya da üretiminin bir alt aşamasının yan sanayici ile gerçekleşmesi durumunda bu yan sanayici unvanının yer alması kaydıyla ihracata izin verir.

- Dahilde işleme tedbirlerine uyulmaması halinde alınmayan vergi ve tahsili gereken para cezalarını tahsil eder.
- İhracat taahhüdünün kapatılmasını müteakip alınan teminatı iade eder.
- Dİİ müracaatlarını kabul edip değerlendirir ve bu değerlendirme sonucunda Dİİ düzenlemekte veya müracaatı reddeder.
- Dİİ sürelerinin uzatılması taleplerini değerlendirir ve bu değerlendirme sonucunda süre uzatımı yapar veya yapmaz.
- Dİİ ihracat taahhütlerinin kapatılması taleplerini değerlendirir ve bu değerlendirme sonucunda rejime aykırı fiil tespiti halinde yaptırım uygular veya aykırı fiil tespit etmediği durumda da yaptırım uygulamaksızın ihracat taahhüdünü kapatır.
- Dahilde işleme izinini re' sen kapatır veya iptal eder veya bu işlemleri geri alır.

1.4.5. İhracatçı Birlikleri Görev Tanımı

İhracatçı Birlikleri 03.07.2009 tarih ve 27277 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan “ Türkiye İhracatçılar Meclisi ile İhracatçı Birliklerinin Kuruluş ve Görevleri hakkında Kanun” ile ihracatçıları örgütlendirmek suretiyle ihracatı artırmak ve dış ticaretin ülke menfaatine uygun olarak gelişmesini sağlamak üzere özel bütçeye sahip ve tüzel kişiliğe haiz olarak kurulmuştur. Birlik çalışanları 4857 sayılı İş Kanunu'na tabi olarak çalışmaktadır.

Bu düzenlemede ihracatçı birlikleri, görevleri arasında, Dış ticarete ilişkin konularda çalışmalar yapmak, bu kapsamda kamu kurum ve kuruluşları, sivil toplum kuruluşları ve özel sektör kuruluşları ve ulusal ve uluslararası kuruluşlar nezdinde üyelerinin menfaatlerini ülke çıkarları çerçevesinde koruyucu ve geliştirici çalışmalar yapmak da sayılmıştır.

1.4.6. İhracatçı Birlikleri ve DİR Uygulaması

Ekonomi Bakanlığı “Ekonomi Bakanlığı’nın Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname “ ile kendisine tanınan yetkiye istinaden İhracat 2006/12 sayılı Dahilde İşleme Tebliği ile İhracatçı Birliklerini, DİR konusunda aşağıda yer alan konularda görevlendirmiştir. DİR Uygulamasında İhracatçı Birliklerinin Görevleri;

- DİİB sahibi kişilerin bu belgeye ilişkin ihracat taahhüdü kapatma taleplerini usulüne uygun olarak kabul eder.
- Bu talebin değerlendirilmesi sonucunda belgede belirtilen şartları dikkate almak suretiyle DİR hükümleri çerçevesinde eşdeğer eşya ve/veya ithal eşyasından elde edilen işlem görmüş ürün ile değişmemiş eşyanın başlamış işlemler dahil ihraç edildiğinin tespit edilmesi halinde belgede yer alan ihracat taahhüdünü kapatır. Bu işlem ilgili Gümrük ve Ticaret Bölge Müdürlüğü’ne, belge sahibi kişiye ilgili vergi dairesi ve bankaya bildirir.
- DİR hükümlerine aykırı bir fiilin tespiti halinde bu fiil nedeniyle doğan verginin ve uygulanması gereken cezanın tahsili için konu hakkında ilgili Gümrük ve Ticaret Bölge Müdürlüğü’ne yazılı bilgi verir. Ayrıca belge sahibi kişi, ilgili vergi dairesi ve bankayı bilgilendirir.
- Gümrük beyannamesi ve eki belgeleri sahte olduğunun veya üzerinde tahrifat yapıldığının veya gerçeği yansıtmadığının tespiti halinde ilgili kurumlara bildirimde bulunur.

1.4.7. DİR Mevzuatının Ekonomi Bakanlığı,Gümrük ve Ticaret Bakanlığı ve İhracatçılar Birlikleri Tarafından Uygulanmasının Karşılaştırmalı Değerlendirilmesi

Buraya kadar yapılan açıklamalardan da anlaşılacağı üzere, Türkiye’ de; DİR uygulamasına ilişkin usul ve esaslar 4458 sayılı Gümrük Kanununda ve 17.01.2005 tarih ve 2005/8391 sayılı DİR Kararında ayrı ayrı düzenlenmiştir.

“Gümrük ve Ticaret Bakanlığı’nın Teşkilat ve Görevleri hakkında Kanun Hükmünde Kararname” ile adı geçen bakanlık Gümrük Kanunun uygulanmasını sağlamakla ve hizmet birimleri arasında yer alan “Gümrükler Genel Müdürlüğü” de

Dahilde İşleme Rejimiyle ilgili taraf olduğumuz uluslararası anlaşmalar ve gümrük mevzuatı çerçevesinde düzenleme yapmak, izin vermek ve uygulamanın yürütülmesini sağlamakla görevlendirilmiştir.

Yukarıda belirtilen DİR'ne ilişkin Bakanlar Kurulu Kararında bu kararı yürütme görevi Ekonomi Bakanlığı'na verilmiş ve adı geçen bakanlığa dahilde işleme izin belgelerinin revize edilmesi ve taahhüt hesabının kapatılması ile ilgili görev ve yetkilerin bu karara istinaden yayımlayacağı tebliğ ile diğer kamu kurumları ve/veya ihracatçı birlikleri genel sekreterliklerine kısmen veya tamamen devredebileceği yetkisi verilmiştir.

Adı geçen bakanlık yayımladığı tebliğlerle DİİB taahhüt hesabının kapatılması ile ilgili görevlerini belge sahibi kişilerin üyesi bulunduğu ihracatçı birliklerine devretmiştir.

İhracatçı Birlikleri, bu düzenlemeye istinaden DİİB' nin taahhüt hesabının kapatılması konusunda müracaatları kabul etmekte yaptığı değerlendirilerek sonucunda DİR' ne aykırı bir fiile rastlamadığı takdirde taahhüt hesabına kapatmakta veya aykırı fiil tespit edilmesi halinde gerekli yaptırımların uygulanması konusunda gümrük idaresini ve diğer kurumlara bilgi vermektedir.

Diğer taraftan, Dahilde İşleme İzni' nin düzenlenmesi, bu iznin taahhüt hesabının kapatılması kapatma sırasında rejime aykırı fiillerin tespiti ve yaptırımların uygulanması konusunda gümrük idaresi yetkilendirilmiştir.

Ayrıca, "Ekonomi Bakanlığı'nın Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname" ile de adı geçen bakanlığın hizmet birimleri arasında yer alan İhracat Genel Müdürlüğüne, DİR konularında Türkiye İhracatçılar Meclisini, İhracatçı Birliklerini ve ilgili diğer kurum ve kuruluşları görevlendirme yetkisi verilmiştir.

Buraya kadar yapılan açıklamalardan da anlaşılacağı üzere, DİR'ne ilişkin usul ve esaslar kanun ve Bakanlar Kurulu Kararı ile düzenlenmiş ve bu mevzuata ilişkin uygulamalar konusunda Ekonomi Bakanlığı, Gümrük ve Ticaret Bakanlığı ve İhracatçı Birlikleri görevlendirilmiştir.

Bir hukuk düzeninde var olan normlar, altlık-üstlük ilişkisi içinde yapılırlar. Alt basamakta olan norm geçerliliğini üst basamakta olan normdan alır ve dolayısıyla ona uygun olmak zorundadır. Alttaki normda üstteki normun işleyişini hayata geçirilmesini sağlar. Bu ilişkiye normlar hiyerarşisi denilmektedir.

Normlar hiyerarşisinin en üstünde Anayasa yer almaktadır. Bakanlar Kurulu Kararları kanuna aykırı olamaz. Yönetmelikler de Bakanlar Kurulu Kararı'na aykırı

olamaz. Tebliğler ise bu saydıklarımızın hiç birine aykırı olamaz. Bu durumda 4458 sayılı Gümrük Kanunu hükümleri uyarınca DİR'ne ilişkin düzenlemelerin ve uygulamaların Ekonomi Bakanlığı ve ihracatçı Birliklerince değil Gümrük ve Ticaret Bakanlığınca yapılması gerekmektedir.

Ancak DİR'ne ilişkin düzenlemeler Ekonomi Bakanlığınca ve dahilde işleme izin belgelerinin taahhüt hesabının kapatılması işlemleri İhracatçı Birliklerince yapılmaktadır.

Gümrük ve Ticaret Bakanlığınca, Ekonomi Bakanlığınca yapılan düzenlemeler doğrultusunda bazı işlemler için Dİİ düzenlenmekte ve izinlerin taahhüt hesabı kapatılmakta ve rejime aykırı fiilin tespit halinde yaptırım uygulanmaktadır. Ayrıca ihracatçı birlikleri tarafında DİİB taahhüt hesabının kapatılması sırasında rejime aykırı hareketlerin tespiti ve bunların bildirilmesi halinde de bu aykırı fiiller karşı müeyyideler tatbik edilmektedir.

Bu durum uygulama birliğinin sağlanmasını, DİR'ne aykırı fiillere uygulanacak yaptırımların etkin uygulanmasını ortadan kaldırmakta ve normlar hiyerarşisine aykırılık teşkil etmektedir.

2. AVRUPA BİRLİĞİNDE DAHİLDE İŞLEME REJİMİ VE BİRLEŞİK KRALLIK UYGULAMASI

Avrupa Parlamentosu (AP) ve Toplulukları Konseyi'nin, 19.10.1992 tarihinde Avrupa Birliği Resmi Gazete'sinde yayınlanan 12.10.1992 tarihli 2913/92 sayılı "Topluluk Gümrük Kodu"¹⁶ yayınlandığı tarihte yürürlüğe girmiştir. Gümrük Kodu Uygulama Yönetmeliği¹⁷ ise 2454/93 sayılı Komisyon Tüzüğü 01.01.1994 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Topluluk Gümrük Kodunda, DİR 114 ila 128. Maddelerinde yer almaktadır.

2.1. Yürürlükte Olan Topluluk Gümrük Kodunda DİR

AB ülkelerinde, DİR alınabilmesi için uygulanan ekonomik koşullar bulunmaktadır. Bu Ekonomik Koşulları Topluluk Gümrük Kodu Uygulama Yönetmeliğinin 502 ve 522 maddelerinde açıklanmıştır. Ayrıca ilgili yönetmeliğin 70 numaralı eki Ekonomik Koşullar ve İdari İşbirliğini detaylı şekilde açıklamaktadır. Bu nedenle AB ülkelerinde, DİR çok yaygın şekilde kullanılamamaktadır.

DİR'nin AB'den tedariki mümkün olmayan, yeterli miktarda tedariki sağlanamayan yada tedarik süresi, tedarik değeri ve tedarik kalitesi açısından elverişli olmayan ürünler için kullanılabilir olması rejimin yoğun kullanılmasını engellemektedir.

Ekonomik Koşullar ile ilgili olan düzenlemeler Birleşik Krallık uygulamalarında detaylı şekilde ele alınacak olup aşağıda her iki gümrük kodunda yapılan düzenlemeler ayrıntılı şekilde incelenecektir.

2.1.1. Dahilde İşleme Rejimi

DİR, Birlik bölgesinde işleme faaliyeti sonrasında yeniden ihracat amacıyla Birlik dışı ülkelere temin edilecek hammaddelerin gümrük vergileri yada ticaret politikası

---

¹⁶ Official Journal of the European Union, L 302, 19.10.1992

¹⁷ Official Journal of the European Union, L 253, 11.10.1993

önlemlerine tabi tutulmadan ithaline veya ödenen ithal vergilerinin geri alınmasına imkan sağlayan ekonomik etkili rejimdir.

2.1.2. Eşdeğer Eşya Uygulaması

Dİİ kapsamında eş değer eşya uygulaması ile ithalattan önce eş değer eşyadan üretilmiş ürünlerin Birlik Bölgesinden ihracatına imkan sağlamaktadır. Eşdeğer eşya, sonradan ithalatı gerçekleştirilecek eşyalarla aynı kalitede özelliklere sahip olmalıdır. Ancak, bazı özel durumlarda, eşdeğer eşyaların ithal eşyalardan daha üst bir üretim seviyesinde olmasına izin verilebilir.

İhracatı gerçekleştirilen işlem görmüş ürünün eşdeğer eşyadan elde edildiği durumlarda, gümrük işlemlerinde ithal eşyası eşdeğer eşya, eşdeğer eşya ise ithal eşyası olarak değerlendirilir. Basitleştirilmiş usulde dahilde işleme izin ile eş değer eşya kullanımı mümkün bulunmamakta AB Gümrük kodunun yönetmeliğinin 536. Maddesi uyarınca önceden ihracat tanımı içerisinde işlem görmüş ürünün eş değer eşyadan elde edilmesi durumunda ihracatın gerçekleştirilmesinden sonra askıya alma sisteminde eşyanın ithaline izin verilmektedir.

2.1.3. İzin Düzenlenmesi

Dİİ işleme faaliyetini gerçekleştirecek kişi ya da temsilcilerinin müracaatı sonrasında düzenlenir. Dİİ müracaatının değerlendirilmesinde; DİR kapsamında gerçekleştirilecek işleme faaliyetinin gerekli ekonomik koşulları sağlayıp sağlamadığı, Birlik dahilinde ki yerleşik üreticilerin temel ekonomik çıkarlarını olumsuz etkileyip etkilemediği göz önünde bulundurulur.

2.1.4. İzin Süresi

İzin süresi, Gümrük İdaresi tarafından gerçekleştirilecek işleme faaliyetinin türüne göre belirlenmektedir. İzin süresi, Birlik dışından gerçekleştirilen ithalat ile başlar. İzin süre sonu iznin bitiminin rastladığı ayın son günüdür. Dİİ' ne gerçekleştirilecek müracaata istinaden ek süre verilebilir.

2.1.5. Verimlilik Oranı Tespiti

Verimlilik oranı; DİR kapsamında alınan malların birim miktarından elde edilen işlenmiş ürün miktarıdır. Gümrük idareleri verimlilik oranının ya da bu oranın belirlenme metodunu belirlemektedir.

İşleme faaliyetinin büyük ölçüde tek tip özellik gösteren eşyalardan oluşması durumunda ya da daha önceden belirlenmiş oranların mevcut olduğu durumlarda belirlenmiş standartlar üzerinden kabul edilebilir.

2.1.6. Teminat Uygulaması

DİR kapsamında gerçekleştirilen ithalat işlemleri esnasında doğan gümrük vergisi teminata bağlanır. Teminat tutarının belirlenmesinde, DİR kapsamına ithal edilen eşyanın beyanname tescil tarihinde ilgili vergi oranları dikkate alınır. İthalat aşamasında gümrük idaresi tarafından alınan teminat izin taahhüdünün kapatılmasının ardından iade edilir.

2.1.7. Birlik Gümrük Bölgesi Dışındaki İşleme Faaliyeti

Gümrük İdaresi'nden izin alınması kaydıyla, DİR kapsamında ithal edilen işlenmiş eşyaların hariçte işleme rejimi kapsamında Avrupa Birliği dışında üretim faaliyetinin gerçekleştirilmesi izin verilebilir.

Hariçte işleme faaliyeti sonrasında yeniden ithalatı gerçekleştirilen eşyalar için gümrük vergisinin doğduğu durumlarda; hariçte işleme rejimi hükümleri uyarınca ve aynı şekilde bu tür bir ihracat gerçekleşmeden önce ihraç edilip ikincil bir rejime tabi olarak serbest dolaşıma giren eşyalara uygulandığı şekilde hesaplanacaktır.

2.1.8. Şartlı Muafiyet

Avrupa Birliği'ne ithal edilen üçüncü ülke malları üzerinden alınacak gümrük vergisi, KDV ve diğer vergilerin işleme sonunda malların tekrar geri ihracatı koşulu ile askıya alınmasıdır.

2.1.9. Geri Ödeme Sistemi

Serbest dolaşıma giriş beyannamesi üzerinde geri ödeme sisteminin belirtildiği ve ilgili iznin eklendiği durumlarda işleme faaliyeti sonrasında; ihracatın gerçekleştirilmesi ya da nihai ihracatın gerçekleştirileceği şekilde transit rejimi, antrepo rejim, geçici ithalat rejimi ya da serbest bölgeye ihracat işleminin gerçekleştirilmesi durumunda ithalat aşamasında ödenen vergilerin geri iadesini talep edebilir.

2.2. Birlik Gümrük Kodunda Dahilde İşleme Rejimi

Birlik Gümrük kodu yürürlüğe girmeden önce 1992 yılında kabul edilen Topluluk Gümrük Kodu uluslararası gelişmelerin gerisinde kalmasından kaynaklı Avrupa Komisyonu Topluluk Gümrük Kodunu tamamen değiştirecek bir çalışmayı 2005 yılında başlatarak esas itibarla kağıt belgeler kullanılarak işleyiş sağlayan bu kod yerine teknolojik yenilikleri de göz önüne alarak elektronik ortamda işlem yapılmasını sağlayacak “Modernize Gümrük Kodu”¹⁸ 2008 yılında kabul ederek yayınlamıştır.

Modernize Gümrük Kodu’nun, uygulama hükümlerinin yer aldığı Yönetmelik 24.04.2013 tarihinde yürürlüğe girmesi amaçlanmasına rağmen yeni elektronik uygulamaların başlatılmasının mümkün olmamasından dolayı 13.12.2007 tarihinde yürürlüğe giren Lizbon Anlaşması kaynaklı olarak henüz yürürlüğe girmeden Modernize Gümrük Kodunun değiştirilmesine kararı verilmiştir. 20.02.2012 tarihinde “Birlik Gümrük Kodu”¹⁹ taslağı hazırlanarak 09.10.2013 tarihinde kabul edilerek 10.10.2013 tarihinde Birlik Resmi Gazetesinde “952/2013 sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konsey Tüzüğü” olarak yayınlanmıştır. Birlik gümrük koduna da “İşleme Rejimi” altında 255 ile 258 maddelerinde “Dahilde İşlem” olarak yer almaktadır. Ancak bu maddeler 01.06.2016 tarihinde yürürlüğe girene kadar şu an yürürlükte bulunan topluluk gümrük kodundaki maddeler geçerli olacaktır. Birlik Gümrük Kodu Uygulama Yönetmeliğinin ise 01.01. 2020 tarihinde yürürlüğe girmesi planlanmaktadır.

---

¹⁸ Official Journal of the European Union, L 145, 04.06.2008

¹⁹ Official Journal of the European Union, L 269, 10.10.2013

2.2.1. Dahilde İşleme Rejimi

DİR, işleme faaliyeti için ihtiyaç duyulan topluluk dışından temin edilecek hammadde ithalat vergileri, yürürlükteki diğer harçlar ile topluluğun gümrük bölgesi içine giriş yada çıkışını yasaklamadığı mallar için ticaret politikası önlemlerine tutulmadan ithalatına müsaade edilir.

Dİİ kapsamında eş değer eşya uygulaması ile ithalattan önce eş değer eşyadan üretilmiş ürünlerin Birlik Bölgesinden ihracatına imkan sağlanmaktadır.

2.2.2. Verimlilik Oranı

Dahilde İşleme faaliyeti esnasında oluşacak verimlilik oranı; birlik topluluğu tarafından belirlenen haller dışında gümrük idaresi tarafından ortalama verimlilik oranını ya da uygun görülen oranın belirlenme yöntemini belirleyecektir.

Verimlilik oranı ya da ortalama verimlilik oranı, işleme rejiminin gerçekleştirildiği ya da gerçekleştirileceği gerçek durumlar temelinde belirlenecektir.

2.2.3. İzin Süresi

Dahilde işleme faaliyeti için süre gümrük makamı tarafından işleme faaliyetinin türüne göre belirlenmektedir. İzin süresi 6 ayı geçmemelidir. Gümrük idaresi izin sahibi tarafından haklı gerekçelerle talep edilmesi durumunda izin süresini uzatabilecektir.

Önceden ihracat durumlarında, gümrük makamları, Topluluk dışı malların usul için beyan edilmesi gerektiği süreyi belirleyecek olup, bu sürenin belirlenmesinde eşyanın tedarik ve Birlik gümrük bölgesine nakliyesinde geçecek süre de dikkate alınarak 12 ayı aşmayacak şekilde belirlenecektir.

2.2.4. Birlik Gümrük Bölgesi Dışındaki İşleme Faaliyeti

Gümrük makamları tarafından izin alınması kaydıyla, dahilde işleme usulü çerçevesinde ithal edilen eşyanın bir kısmı ya da tamamı ya da işlenmiş ürünlerin hariçte işleme rejimi uyarınca öngörülen koşullar çerçevesinde, Topluluğun gümrük bölgesinin dışında daha fazla işlenmek amacıyla geçici olarak yeniden ihraç edilebilir.

2.3. Birleşik Krallık'ta Dahilde İşleme Rejimi Uygulaması

12.10.1992 tarihli 2913/92 sayılı "Topluluk Gümrük Kodu" ve buna 2454/93 sayılı Uygulama Yönetmeliğine dayanarak ve daha önce yürürlükte bulunan Eylül 2007 tarihli ve Ocak 2012 tarihli tebliğleri yürürlükten kaldıran, Şubat 2014 tarihinde yayınlanan 221 sayılı tebliğ Birleşik Krallıkta Dahilde İşlem uygulamasını açıklamaktadır. Bu tebliğ bizim Birleşik Krallık uygulamasını açıklamamıza esas teşkil edecektir. Bu tebliğin Birlik Gümrük Kodundan da yararlanılarak düzenlenmesi ve yayın tarihinin Şubat 2014 olması da çalışmamızın güncelliği açısından bir o kadar önemlidir.

2.3.1. Dahilde İşleme Rejimi' nin Amacı

DİR ile Avrupa Birliği'nde yerleşik üreticilerin ihracat amaçlı hammadde ve yarı mamul ihtiyaçlarını başta gümrük vergisi istisnası olmak üzere çeşitli kolaylıklardan yararlanmak suretiyle temin etmesi amaçlanmaktadır.

2.3.2. Dahilde İşleme Rejimi'nin Sağladığı Avantajlar

İhracatçıların DİR' ni kullanmaları halinde yararlanacakları başlıca avantajları;

- Üçüncü ülkelerden yapılan ithalatta gümrük vergisi, KDV ve diğer vergi, resim ve harçlardan istisna olma,
- Dış Ticarete Standardizasyon ve Teknik Düzenlemeler Mevzuatına tabi olmama,
- İhracat taahhüdünün üçüncü ülkelere gerçekleştirilmesi koşulu ile kota ve gözetim uygulamalarından muaf olma.

2.3.3. Dahilde İşleme Rejimi Uygulaması

DİR'nin kullanılabilmesi için Her Majesty's Revenue and Customs (HMRC) den ön izin alınması gerekmektedir. Uygulama, Şartlı Muafiyet ve Geri ödeme sistemi olarak ikiye ayrılmaktadır. İzin başvurusu standart ve basitleştirilmiş olarak iki ayrı şekilde yapılabilmektedir.

2.3.3.1. Şartlı Muafiyet Sistemi

Dİİ kapsamında şartlı muafiyet seçeneği ekonomik etkisi olan bir gümrük işlemidir. İşlenmek üzere Avrupa Birliği'ne ithal edilen üçüncü ülke malları üzerinden alınacak gümrük vergisi, KDV ve diğer G.V.'lerinin işleme sonunda malların tekrar geri ihracatı koşulu ile askıya alınmasıdır.

Uygulamada; benzer malların Avrupa Birliği'nde yerleşik üreticilerinin hak ve menfaatlerine zarar vermeden, dünya piyasasında eşit şartlarda rekabet etmek için Avrupa Birliğinde yerleşik firmalara yardımcı olmak amaçlanmaktadır.

2.3.3.2. Geri Ödeme Sistemi

Geri ödeme sistemi 01.06.2016 tarihinde yürürlüğe girecek olan Birlik Gümrük Kanunu ile yürürlükten kaldırılacaktır. Mevcut geri ödeme sistemi kullanıcılarının Birlik gümrük kodu uygulaması başlamadan önce şartlı muafiyet sistemine geçişi sağlanacaktır.

Dİİ, geri ödeme seçeneği çerçevesinde gümrük vergileri, harçlar ve KDV ithalat esnasında ödenir. İşleme faaliyeti sonrasında taahhüt edilen eşyanın ihraç edildiğinde, bir DİR şartlı muafiyet seçeneğine sahip bir kişiye aktarıldığında veya diğer uygun bir yöntem ile elden çıkarıldığında ithalat esnasında ödenen gümrük vergileri geri talep edilir. Benzer şekilde ithalat esnasında ödenen KDV'de bir girdi vergisi olarak geri talep edebilmektedir.

Gümrük denetimi altında imha edilen veya bu imha sonucu ortaya çıkan atık veya hurda üzerinden vergi iadesini talep edemez. Geri ödeme sisteminde ithal edilen ürünler her ne kadar gümrük vergileri ithalatta ödenmiş olsa da her zaman gümrük denetimine tabidir. Gümrük memurları tarafından uygun görülen zamanlarda kayıtların ve/veya ithal malların incelemesi yapılabilmektedir. İzin sahibi malların geri ödeme seçeneği gereği doğru gümrük rejimleri kodu kullanarak ithal ve ihraç edildiğini sağlamak zorundadır.

Dİİ kapsamında geri ödeme seçeneğine tabi mallar diğer üye ülkelere gönderildiğinde T1 (Üçüncü ülkeler) ,T2 (Serbest dolaşım)statüleri gösterilerek tam transit prosedürü çerçevesinde gönderilmelidir. Bu şekilde yapılan transit işlemlerinde gümrük vergilerinin geri ödenmesi için herhangi bir talepte bulunulamamaktadır.

2.3.3.3. Eşdeğer Eşya Kullanımı

Dİİ kapsamında izin alınmak kaydıyla serbest dolaşımda bulunan eş değer eşyanın kullanılmasına izin verilebilir. Eş değer eşya uygulaması bazı durumlarda kısıtlanabilmektedir.

2.3.3.4. Teminat Uygulaması

DİR kapsamında gerçekleştirilen ithalat işlemleri esnasında doğan gümrük vergisi karşılığında teminat verilmesi gerekmektedir.

2.3.3.5. Avrupa Birliği Dışında İşleme Faaliyeti

Dahilde İşleme faaliyetinin gerçekleştirilmesinde Avrupa Birliği dışında üretim faaliyetinin gerçekleştirilmesi ihtiyacının duyulması durumunda ilgili gümrük idaresinden müsaade alınmak kaydıyla hariçte işleme rejimi kullanılabilir.

Hariçte işleme rejimi kapsamında ihraç edilen ürünün işlem gördükten sonra yeniden ithal edilmesi gerekmekte olup, yeniden ithal edilmeyecek ürünler için kesin ihracat beyannamesi düzenlenmesi gerekmektedir.

2.3.3.6. Dahilde İşleme İzin Müracaatı

BK, DİR İzni; Standart ve Basitleştirilmiş olarak iki ayrı şekilde verilebilmektedir. Standart izin başvurusunda C&E 810²⁰ nolu form kullanılmaktadır. İzin başvurusu ithali planlanan eşyaların ithal edilmesinden en az 2 ay öncesinden yapılmalıdır. Yerel Gümrük idaresine yapılan bu başvurunun onaylanması sonucunda izin numarası verilmekte ve bu izin numarası 3 yıl için geçerli olmaktadır. İhracatçılar üretim proseslerine göre kendi sürelerini belirleyebilmektedirler.

Standart izin çerçevesinde ithal edilecek veya bölge içi alımı yapılacak ve üretilecek eşyalar hakkındaki bilgilerin eksiksiz olarak başvuru formunda belirtilmesi gerekmektedir.

---

²⁰ <http://www.hmrc.gov.uk/forms/ce810.pdf>

İthal ve ihraç edilecek ürünlere ilişkin tanımların eksiksiz olması gerekmektedir. Sadece tarife sınıflandırma başlıklarından ziyade bilinen ticari tanımlamaların kullanılması ve muhtelif şekilde ifadelerin kullanılmaması gerekmektedir.

Basitleştirilmiş usulde izin eşyaların gümrüğe beyan edildiği tek idari belge (Gümrük Beyannamesi) üzerinde verilmektedir. Basitleştirilmiş izinde sadece şartlı muafiyete izin verilmekte geri ödeme sistemine izin verilmemektedir. Bu izinde takibi yerel gümrük idaresi yerine National Import Reliefs Unit²¹ (NIRU) yapmaktadır. Basitleştirilmiş usulde izin süresi 6 aydır.

2.3.3.7. Standart Dahilde İşleme İzni

Müracaatın değerlendirilmesi Birleşik Krallık Maliye ve Gümrük idaresi yapılan başvuru bilgilerinin incelenmesi ve gerekli görülen durumlarda üretim tesisinin ziyareti gibi çeşitli güvence kontrolleri ile gerçekleştirilmektedir.

Dahilde işleme izini için gerçekleştirilen başvuruda ekonomik kurallara uygunluğun sağlanması ve Avrupa Birliği içinde üretilen mallardan ziyade neden üçüncü ülkelerden ürün tedarikine ihtiyaç duyulduğunun belirtilmesi gerekmektedir.

DİR kapsamında işlem gerçekleştirilebilmesi için ithaline ihtiyaç duyulan hammaddenin diğer ülkelere tedarik edilebilmesi için aşağıdaki kriterlere uygun olması gerekmektedir.

- AB ülkelerinden temin edilememesi ya da yeterli miktarda temin edilememesi,
- AB ülkelerinden tedarik süresinin uzun olması,
- AB ülkelerindeki fiyatının diğer ülkelere nazaran yüksek olması,
- AB ülkelerindeki ürün kalitesinin diğer ülkelere nazaran düşük olması,

Dİİ kapsamında ithal edilmesi planlanan bazı hammaddelerin müracaat esnasında incelenmesine veya bir ekonomik testin Department for Environment, Food and Rural Affairs²² (DEFRA) tarafından yapılmasına ihtiyaç duyulabilmektedir. Ekonomik kurallar 2454/93 sayılı kuralları uygulayan gümrük kodunun 70 numaralı ekinde listelenmiş olup, başvurunun ekonomik teste ihtiyaç duyulan durumlarında; ithal edilmesi planlanan

---

²¹ <http://www.gov.uk/hmrc-national-import-reliefs-unit-niru>

²² <http://www.gov.uk/government/organisations/department-for-environment-food-rural-affairs>

malların kullanılma ihtiyacının ekonomik sebepleri ile Avrupa Birliği içinde yer alan üreticiler üzerinde yol açacağı sonuçların değerlendirilmesi gerekmektedir.

Başvuru; tek bir birlik izin veya gümrük antreposu dahil entegre bir izin için başvuru haller hariç tüm gerekli bilgilerin alınmasını takiben 30 gün içinde, Gümrük antreposu dahil entegre bir izin için gerçekleştirilen başvurular için 60 günde neticelenmektedir.

İşleme faaliyeti Birlik üyesi bir başka ülkede gerçekleştirilecek ise ilgili ülke yetkili makamlarından bilgi alışverişinde bulunulması gerekmektedir. Bu durum diğer üye ülkeler ile gerekli olan istişareler nedeni ile başvuru sürecinin uzamasına sebebiyet vermektedir. Avrupa Birliği ile tercihli tarife uygulanan ülkeler arasında yapılacak işlemlerde Dİİ kullanılamamaktadır.

2.3.3.7.1. Entegre İşlem İzni

DİR'ne ilave olarak diğer gümrük rejimlerine ihtiyaç duyulan işleme faaliyetlerinde (örneğin gümrük antreposu, hariçte işleme, gümrük kontrolünde işleme, geçici kabul ve/veya nihai kullanım gibi) entegre izin için başvurusunda bulunulması gerekmektedir.

Uygulamanın gerçekleştirilebilmesi için izin başvurusunda talep edilen rejimler kapsamında gerçekleştirilecek işleme faaliyetleri hakkında açıklayıcı bilgi verilmesi gerekmektedir.

2.3.3.7.2. Dahilde İşleme İzni' nin Yenilenmesi

Kullanılan izinde önemli değişikler söz konusu değil ise izin sahibi firma mevcut izin süresi sona ermeden önce yenileme için başvuru yapmaktan sorumludur. Bu uygulama izin düzenlenmesi sürecinde zaman kazanımı sağlamaktadır. Yenileme başvuruları, başvuru formu eşliğinde izin süresi dolmadan en az 1 ay önce ilgili gümrük idaresine yapılmalıdır.

2.3.3.7.3. Serbest Dolaşıma Giriş Yapan Eşyaya Dahilde İşleme İzni Verilmesi

Serbest dolaşımı giriş rejimi çerçevesinde ithalatı gerçekleştirilen eşya için istisnai durumlarda geriye dönük olarak Dİİ verilebilir. Geriye dönük olarak verilecek Dİİ ancak 1 yıl geriye dönük işlemler için geçerli olabilmektedir.

Ortak tarım politikası kapsamındaki bazı eşyalar üç ve altı aylık izinlere tabidir ve bunlardaki geriye dönüşler üç ve altı aydan fazla olamaz. İstisnai durumlara örnek vermek gerekirse; beklenmedik bir ihracat talebi gelmesi veya yurt içindeki müşterinin iflas etmesi halinde işlem görmüş ürünün birlik dışında bulunan başka bir müşteriye ihracatının gerçekleştirilmesi olarak verilebilir.

2.3.3.8. Dahilde İşleme İzin Süresi

Dahilde işleme izin süresi işlenecek ürünün işleme faaliyetine, ekonomik test gerektirip gerektirmediği gibi bazı şartlara göre belirlenmektedir. Bunlar aşağıda belirtilmiştir;

- Dahilde işleme izinin proje süresi azami 3 yıldır.
- İzin sahibin talebi ve bu talebini belgelendirebilmesi (kontrat ya da ticari sözleşme gibi) kaydıyla izin süresi 3 yıldan fazla da belirlenebilmektedir.
- Gerçekleştirilecek işleme faaliyetinin ekonomik test gerektirdiği durumlarda izin süresi 3 yılın altında belirlenmektedir.

Ancak işleme faaliyeti kapsamında ithal edilen hammaddenin 1 yıl içerisinde işlenip ihraç edilmesi gerekmektedir.

2.3.3.9. Dahilde İşleme İzni Revizesi

Dİİ'nde herhangi bir değişiklik yapılma ihtiyacı olur ise izni düzenleyen merciiye müracaat edilmesi gerekmektedir. İzin üzerinde yer alan bilgilerin güncel tutulması gerekmekte olup tüm bilgilerin güncel ve doğru tutulması izin sahibinin sorumluluğundadır.

İzin Avrupa Birliği genelinde kullanıldığı durumlarda diğer üye ÷lkelerdeki g÷mr÷k yetkili makamlarında da revize taleplerinin ger÷ekleştirilmesi gerekmektedir. Değişiklik taleplerinin m÷mk÷n olduğu kadar önceden bildirilmesi şarttır.

2.3.3.10. İthalatın Ger÷ekleştirilmesi

DİR kapsamında dñzenlenecek İthalat işlemlerine ilişkin beyannameler G÷mr÷k idarelerine CHIEF sistemi üzerinden elektronik olarak verilmelidir. İthalat beyannamesi CHIEF sistemi üzerinden; İzin sahibi ya da temsilcisi tarafından dñzenlenebilmektedir.

İthalat beyannamesinde dikkat edilecek hususlar;

- İthalatı ger÷ekleştirilecek ÷rünlerin tanımı izin ile uyumlu olmalıdır.
- G÷mr÷k tarife istatistiki pozisyonunu (GTİP) izin ile uyumlu olmalıdır.
- Dahilde İşleme İzin kodunun, Dİİ numarasının, ilgili g÷mr÷k idaresine belirtilmesi gerekmektedir.
- Doğru rejim kodunun belirtilmesi gerekmektedir.

Dİİ kapsamında ger÷ekleştirilen beyannamesinin iptal edilmesini talep edildiği durumlarda 3 ay i÷erisinde ilgili ilgili g÷mr÷k idaresine m÷racaat edilmesi gerekmektedir. Dİİ kapsamında ger÷ekleştirilen beyannamenin dñzeltilmesine ilişkin talepler i÷in ilgili ilgili g÷mr÷k idaresine m÷racaat edilmesi gerekmektedir.

2.3.3.11. İhracatın Ger÷ekleştirilmesi

DİR kapsamında dñzenlenecek ihracat işlemlerine ilişkin beyannameler G÷mr÷k idarelerine CHIEF sistemi (Birleşik Krallık ithalat, ihracat ve nakliye bilgisayar sistemi) üzerinden elektronik olarak verilmelidir.

İhracat işlemleri sırasıyla; ihracata ilişkin malların y÷klemeden önce elektronik ortamda sunumu, eşyanın elektronik ortamda g÷mr÷k idaresine sunumu, g÷mr÷k idaresi tarafından izin verilmesi, ihracata ilişkin onay mesajının alınması s÷recinin tamamlanması ile ger÷ekleştirilmektedir.

İhracat beyannamesi CHIEF sistemi üzerinden; İzin sahibi, acente ya da nakliyecisi tarafından dñzenlenebilmektedir.

İhracat beyannamesinde dikkat edilecek hususlar;

- İhracatı ger÷ekleştirilecek ÷rünlerin tanımı izin ile uyumlu olmalıdır.

- GTİP (Gümrük tarife istatistiki pozisyonunu) izin ile uyumlu olmalıdır.
- Dahilde İşleme izin kodunun, Dİİ numarasının, .
- Doğru rejim kodunun belirtilmesi,

gerekmektedir.

Dİİ kapsamında gerçekleştirilen beyannamenin düzeltilmesine ilişkin talepler için ilgili gümrük idaresine müracaat edilmesi gerekmektedir. Dİİ kapsamında gerçekleştirilen beyannamenin eşyanın Avrupa Birliği sınırlarından çıkmadığı durumlarda iptal edilerek yeni beyanname düzenleme imkanı bulunmaktadır.

2.3.3.12. İkincil İşlem Görmüş Ürün, Fire ve Verimlilik Oranı

İkinci işlem görmüş ürün Dİİ kapsamında ihracı taahhüt edilen işlem görmüş ürünün üretimi esnasında ortaya çıkan, atık veya hurda olarak kabul edilemeyen ürünlerdir. Dahilde işleme kapsamında atık ve hurda gümrük denetimi altında imha edilen ürünlerdir.

Verimlilik oranı; dahilde işlemeye alınan malların birim miktarından elde edilen işlenmiş ürün miktarıdır. Verimlilik oranının, bu oranın hesaplanma yöntemi ile oranın kanıtlanmasında hangi kayıtların kullanılacağına dahilde işleme başvurusunda açıkça belirtilmesi gerekmektedir. İşleme faaliyetinin birden fazla evre içerdiği durumlarda; her bir işleme faaliyeti türü için verimlilik oranının ayrı ayrı belirlenmesi gerekmektedir.

Dahilde İşleme faaliyeti esnasında;

Üretilen her bir ana işleme ürününe ne kadar verimliliğe sahip olduğunun, ne kadar ikincil işlem görmüş ürün oluşacağına, işleme faaliyeti sırasında ne kadar ürünün kaybolacağına ve ihracat ürünü içeriğinde kullanılacak serbest dolaşımda bulunan malların miktarının belirtilmesi gerekmektedir.

Avrupa Birliği Kanunları ile belirlenen tarım malları ile bazı işleme faaliyetleri için belirlenen standart verimlilik oranları dışında kalan işleme faaliyetleri için gerçekleştirilecek izin başvurularında verimlilik oranının izin başvurusu esnasında bildirilmesi ve üretim faaliyeti esnasında değişiklik olması durumunda ilgili gümrük idaresine bildirilmesi gerekmektedir.

Tarım işlemleri için belirlenen standart verimlilik oranları; Birlik içindeki diğer işlem yapan kişiler ile eşit şartların sağlanmasını, fiili verimlilikteki dalgalanmalara bakılmaksızın ürünler için kesin rakamların bilinmesini, Dahilde işleme planlaması ve

idaresini basitleştirmesini ve ihracı taahhüt edilen ürünün verimlilik standart oranını aştığınızda bu fazlalığı ithalat vergisi ödemedi birlik piyasalarına sunmanıza sağlar.

Her bir Dİİ için muhasebe bölümünün işlenmiş ürünlerin miktarının hesaplanması gerekmektedir. Fiilen üretilmiş ürünlerin miktarı ne olursa olsun standart verimlilik oranında üretilecek miktarları hesaba geçilmelidir.

Fire veya üretim kayıpları; işleme faaliyeti esnasında buharlaşma, kuruma, gaz olarak uçma veya yıkama sonucu imalat süreci esnasında kaybolan ithal edilmiş maddelerin parçalarıdır.

2.3.3.13. İhracat Taahhüdünün Kapatılması

DİR'nde ihracatın gerçekleşmesi veya başka şekillerde rejimin sonlandırılması tespiti için verilen izin süre sonundan itibaren kapama evraklarının 30 gün içinde ilgili gümrük idaresine sunulması gerekmektedir. Kapatma için gerekli belgelerin ilgili gümrük idaresine belirtilen süre içerisinde teslim edilmesi izin sahibi firmanın sorumluluğunda olup, süre sonuna ilişkin ilgili gümrük idaresi tarafından herhangi bir uyarı yazısı gönderilmemektedir. Süresi içinde teslim edilmeyen belgeler için askıya alınmış olan gümrük vergileri ve KDV tahakkuk ettirilmektedir.

Dahilde işleme izin kapsamında gerçekleştirilen işlemlere ilişkin ilgili gümrük idaresine düzenli bilgi verilmesi gerekmektedir. Dahilde işleme izin sahiplerinin herhangi bir dahilde işleme faaliyeti gerçekleştirilmemiş olduğu durumlarda dahil olmak üzere, her ay veya üç ayda bir kapama formunu ilgili gümrük idaresine teslim etmesi gerekmektedir.

Dahilde işleme taahhüt kapatması; ithalat sırasında askıya alınan gümrük vergileri ile KDV sorumluluğunun yerine getirilmesinin tespiti amacı ile HMRC uygulamanın başından sonuna kadar rejim şartlarına uygunluğunu güvence veya denetim kontrollerinin sağlanması ile neticelenmektedir.

2.3.3.14. Malların Nihai Kullanım için Beyan Edilmesi

DİR kapsamında ithal edilen eşyanın nihai kullanım için beyanı durumunda rejim sonlandırılmış kabul edilir ve eşyanın ihracatı aranmaz. Bu durumun sağlanabilmesi için dahilde işleme faaliyeti ile üretilen malların nihai kullanım izni sahibi bir firmaya teslim

edilmesi, üretilen malların nihai kullanıma uygun olması süreklilik arz etmemesi gerekmektedir.

2.3.3.15. Dahilde İşlemeye Tabi Malların Serbest Dolaşıma Sokulması

DİR kapsamında ithal edilen eşyanın serbest dolaşıma sokulması halinde rejim sonlandırılmış kabul edilir ve eşyanın ihracatı aranmaz. Serbest dolaşıma girişin sağlanabilmesi için ithal eşyasına ilişkin gümrük vergilerinin faizi birlikte ödenmesi gerekmektedir.

2.3.3.16. Gümrük Denetimi Altında İmha

DİR kapsamında ithal edilen eşyanın kusurlu, hasarlı veya kullanılmayacak olması durumunda imha işlemi için ilgili gümrük idaresine izin sahibi tarafından müracaat gerçekleştirilebilir. İlgili gümrük idaresinin gerekli gördüğü durumlarda başvuruyu takip eden 5 gün içerisinde imha işleminin kontrolü altında gerçekleştirilmesini isteyebilir. İmhanın gerçekleştirilmiş olduğu durumlarda rejim sonlandırılmış kabul edilir ve eşyanın ihracatı aranmaz.

Ancak hasar sonucu ortaya çıkan atık ve hurda malların bir ticari değeri var ise atık ve hurda mallara uygulanan oran üzerinden gümrük vergisi ve KDV'nin ödenmesi gerekmektedir. DİR kapsamında ithal edilen eşyadan ortaya çıkan ikincil işlem görmüş ürün imhası da yukarıda belirtildiği şekilde gerçekleştirilebilir. Ancak çevresel sebepler yüzünden imha edilmesi yasaklanmış ürünler söz konusu ile eşyanın ihracatı gerekmektedir.

İşleme faaliyeti sonrasında ortaya çıkan ikincil işlem görmüş ürünün Avrupa Birliği içinde serbest dolaşıma sokulması halinde ikincil işlem görmüş ürüne ilişkin ödenmesi gereken verginin hesaplanmasında GTİP karşılığındaki vergi oranı dikkate alınır.

2.3.3.17. Basitleştirilmiş Usulde Dahilde İşleme İzni Verilmeyen Haller ve Sınırlamalar

Dİİ uygulamasından farklı bir uygulama olan basitleştirilmiş usulde Dİİ işleme ve/veya tamir hizmeti sağlayabilen firmalar adına düzenlenebilmektedir. Basitleştirilmiş usulde Dİİ için önceden izin alınmasına gerek duyulmaksızın ithalat aşamasında talep edilmektedir.

Basitleştirilmiş usulde Dİİ' nin süresi 6 aydır. İzin kapsamında ithal edilen eşyanın işleme faaliyetine tabi tutulmasının ardından 6 ay içerisinde AB dışına ihraç edilmesi gerekmektedir.

İhracat için tanınan 6 aylık süre içerisinde HMRC' nin AB dışından yapılan ithalatlara kontrolü sorumlusu NIRU taahhüt kapatma müracaatının gerçekleştirilmesi gerekmektedir.

Basitleştirilmiş usulde Dİİ işletmeler için yılda 10 kez kullanılabilen olup bu kullanım esnasında eşdeğer eşya uygulamasından yararlanılması mümkün bulunmamaktadır. Basitleştirilmiş Dİİ Verilmeyen Haller ve Sınırlamalar; Basitleştirilmiş Dİİ ile Dİİ aşağıda yer alan uygulamalarda kullanılmaz veya birleştirilemez.

- DİR geri ödeme seçeneği
- Ekonomik test gerektiren ürünler

Aşağıda yer alan eşyaların ithalatı ve işlenmesi;

- Silah ve mühimmat,
- Sanat çalışmaları, koleksiyon parçaları ve antikalar,
- Değeri 500.000 Sterlinin üzerinde olan mallar, (Tarife bölüm başlığına bakılmaksızın)
- Garanti belgesine ihtiyaç duyulan mallar,
- ÖTV'ye tabi mallar,
- Hava yollarında sunulan yemekler için et ihtiyacı, (kesim, parçalama veya pişirme dahil)
- İhracat için Avrupa Birliği mallarının imalatında veya işlenmesinde yardımcı olmak üzere katalizörler, maddeler veya üretim aksesuarları,

- Ozon tabakasına zarar veren maddeler veya uyuşturucu özellikli maddeler,
- Eş değer eşya, önceden ihracat ve üçgen trafikte,
- Diğer basitleştirmeler,
- Basitleştirilmiş ithalat veya ihracat prosedürü, (CFSP)
- Basitleştirilmiş transfer prosedürleri,
- Uçak ve uydu için basitleştirilmiş deşarj prosedürleri (Tahmin ile basitleştirilmiş deşarj dahil)
- Bir gümrük antreposunda dahilde işlemeye tabi (şartlı muafiyet sistemi) malları işlemek için basitleştirilmiş prosedürler,
- Askeri gıda ürünleri için basitleştirilmiş prosedürler,

Ayrıca tek bir dahilde işleme basitleştirilmiş izin sahibi tarafından işlenmiş mallar için başka bir dahilde işleme basitleştirilmiş izin sahibine devretmeye izin verilmez. Bu tür işlemler kabul edilen taahhüt kapatma yöntemi ile bir başka Dİİne sahip olan kişiye aktarılabilir.

2.3.3.18. Dahilde İşleme İzin Sahibinin Hukuki Sorumluluğu

DİR' nin sonlandırılmasına ilişkin taahhüt kapatma müracaatında yer alan bilgilerden İzin sahibi sorumludur. Taahhüt kapatma müracaatındaki beyanın doğruluğu ve eksiksizliği hukuki bir beyan olması nedeni ile önem arz etmekte olup beyan dahilde işleme izini sahibi tarafından veya onun adına belgeleri imzalamak için yetkisi olan şirket müdürü, mali işler müdür veya bir hukuki temsilci veya acente tarafından imzalanmalıdır.

Diğer taraftan 2003 sayılı Vergi Kanunu'nun²³ 3. Kısmı İthalat ve İhracata İlişkin Harç ve Vergilerde Cezaları tanımlamaktadır. Aynı Kanununun 24. Maddesinde; her türlü vergi ya da harçtan kaçınmak amacıyla veya mevzuata aykırı davranıldığında bu kanunda belirtilen cezalar uygulanmaktadır.

Her türlü vergi veya harçtan aşağıda açıklanan vergiler anlaşılmalıdır.

- Gümrük Vergisi,
- b) Topluluk ihracat vergisi,
- c) Topluluk ithalat vergisi,
- d) İthalat KDV'si,

²³ <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2003/21/contents>

e) Tercihli tarife uygulayan ülkenin gümrük vergisi.

2.3.3.18.1. Kayıtlar ve Hesapların Tutulması

DİR kullanımında işletmenin takip edilebilir bir kayıt sisteme sahip olması gerekmektedir. Kayıtların tutulduğu sistem hakkında bilginin izin müracaatında gümrük idaresine bildirilmesi gerekmektedir. Bu durum işleme faaliyeti için yan sanayici ya da fason işletmeler kullanılması durumunda da geçerlidir.

Gümrük İdaresi tarafından gerçekleştirilecek sonradan kontrol işlemlerinin kolaylaştırmak için kayıtların 4 yıl süre ile muhafaza edilmesi gerekmektedir.

2.3.3.18.2. İhracatın Gerçekleştirilmemesi ve Faizin Tahsil Edilmeyeceği Haller

Dİİ kapsamında ithal edilen hammaddenin izin verilen süre içerisinde ihraç edilmesi ya da başka bir rejime tabi tutulması gerekmektedir. İhracatın gerçekleştirilememesi durumunda ithal edilen hammadde ait verginin faizi ile birlikte ödenmesi gerekmektedir.

Ancak, İhracatın gerçekleştirilememesi nedeni ile ödenecek vergilere uygulanacak faiz, aşağıda belirtilen durumlarda tahsil edilmemektedir.

- Bir aydan daha kısa süreli işlemler,
- Faiz tutarı 20 Avro'nun altındaki işlemler,
- Tercihli tarifeden yararlanan bir ülkeye gerçekleştirilecek ihracatta EUR1²⁴ düzenlenmesi nedeni ile oluşacak gümrük vergisinin ödenmesi durumunda,
- İkincil işlem görmüş ürün ithalatında,
- Teminatın nakit olarak yatırıldığı durumlarda,
- İhracatın gerçekleştirilememesinin alıcıdan kaynaklandığının ispat edildiği durumlarda.

---

²⁴ EFTA ülkeleri, Türkiye ile Serbest Ticaret Anlaşması imzalamış olan diğer ülkeler ile ticaretle ve Türkiye'nin Avrupa Birliği ile demir çelik ürünlerinde imzaladığı anlaşma kapsamı ürünlerin ticaretinde düzenlenen belge.

2.3.3.18.3. Kaçakçılık Cezası

Kaçakçılık cezası BK 'ın 2003 sayılı Vergi Kanununun 25. Maddesinde düzenlenmiştir. Bu düzenlemeye göre her türlü harç ya da vergi kaçakçılığına ilişkin davranışları gerçekleştirenler veya teşebbüs te bulunanlar bu davranışları cezai sorumluluğa sebebiyet versin yada vermesin kaçırılan ya da kaçırmaya teşebbüste bulunan vergi tutarına eş değerinde bir ceza uygulanmaktadır.

Bu çerçevede DİR uygulanmasında yukarıda açıklanan şekilde bir vergi kaçakçılığı yapılması halinde kaçırılan vergi tutarında ceza uygulanmaktadır.

2.3.3.18.4. Kural İhlal Cezası

2003 sayılı Vergi Kanu'nun 26. Maddesi Kuralları İhlal etme sebebiyle oluşan cezaları tanımlamaktadır. Buna göre; Geçerli bir vergi ya da harcın oluşması durumunda, Kişi, belirlenen kuralları ihlal ederse ya da belirlenen tanıma ilişkin geçerli kuralı ihlal ederse 2500 Pound' tan fazla olmamak kaydı ile cezai yaptırım uygulanmaktadır.

2.3.3.19. Denetim

İşletmenin takip edilebilir bir kayıt sisteminin olması aynı şekilde de dahilde işleme işlemleri içinde bu kayıtların tutulduğu belirtilmelidir. Eğer bilgisayarlı bir kayıt sistemi varsa veya bilgisayarlı kayıtlar tutuluyorsa, dahilde işleme şartlarının yerine getirildiğinden emin olmak için hangi yazılım paketlerini kullandığı gümrük idaresine bildirilmelidir.

- Dahilde işleme kapsamında ithal edilen eşyaya ilişkin mal kodları ve ticari ve/veya teknik tanımları ile uygun bilgi,
- Dahilde işleme kapsamında ithal edilen eşyanın miktarı ve değeri, Dİİ'nde eşyaya ilişkin miktar ve değer olarak sınırlandırma söz konusu ise bu miktarın aşılması izin sahibinin sorumluluğundadır.
- Dİİ kapsamında ithal edilen eşyanın işleme faaliyetinin gerçekleştirildiği tarih ve faaliyetin gerçekleştirildiği yere ilişkin bilgi,

- DİR kapsamında gerçekleştirilen işleme faaliyetinin birden fazla safhada gerçekleştirildiği (hariçte işleme rejimi, antrepo rejimi vb.) durumlarda işlem safhalarına ait bilgi,
- İthal edilen ürün üzerinde gerçekleştirilen işleme faaliyetine ilişkin detay bilgi
- İşlemenin meydana geldiği yer,
- Dahilde işlemeye giren malların üretilen ürünlerde nasıl tanımlandığı (imalatçının işareti, seri numarası, mühür, klip işareti ve işlenmiş ürünlere, numunelere, resimlere, teknik tanımlara, analizlere ve diğer destekleyici belgelere konan işaretler vb.)
- İşleme faaliyeti esnasında elde edilen verimlilik oranını ile ikincil işlem görmüş ürün saptayan üretim verileri,
- İşleme faaliyeti sonrasında ihracatın ne zaman ve nerede ihraç edildiğine dair bilgi.

3. TÜRKİYE İLE AVRUPA BİRLİĞİ VE BİRLEŞİK KRALLIK DAHİLDE İŞLEME REJİMİ KULLANIM ORANLARI VE UYGULAMA KARŞILAŞTIRMALARI

Türkiye ile Avrupa Birliği ve Birleşik Krallık DİR kullanım oranları 2010 ila 2012 yılları arasında ki veriler değerlendirilerek altı tabloda açıklanmaya çalışılmıştır. Ayrıca mevzuat karşılaştırmaları da önemli başlıklar halinde açıklanmıştır.

3.1. DİR Kullanım Oranları Karşılaştırması

2010-2012 yılları için aşağıda yer alan tablolar değerlendirildiğinde;

Türkiye'nin AB'den DİR kapsamında yapmış olduğu ithalatın ortalamasının %35, ihracat ortalamasının ise %41 seviyelerinde olduğu görülmektedir. BK için bu oranların ithalat için ortalama %4,5 ihracat için ortalama %6,7 olduğu görülmektedir.

AB'de DİR kullanımının ithalat için ortalama %4, ihracat için %9,5 olmasına karşın BK'da kullanımın AB'nin yaklaşık 2 katı olduğu ve ithalat için ortalama %7,5 ihracat için ortalama %16 olduğu görülmektedir.

Bu veriler doğrultusunda Türkiye'nin DİR uygulamaları kapsamında AB'nin ciddi bir paya sahip olduğu ve örnek ülke uygulaması olarak ele aldığımız BK'nın da AB içerisindeki DİR uygulamalarındaki payının yüksek olduğu görülmektedir.

3.1.1. DİR Kullanımının Avrupa Birliği Dış Ticaretindeki Yeri

Tablo 2'de 2010-2012 yılları arasında Avrupa Birliği'nin yıllara göre toplam ithalat ve ihracat rakamları ve DİR rakamları değer ve oransal olarak verilmiştir.

Tablo 2. Avrupa Birliği Dış Ticaretinde DİR Kullanımı (2010-2012)

1.000 €

Avrupa Birliği toplam ithalat-ihracat hacmi				Avrupa Birliği'nde DİR kapsamında gerçekleştirilen toplam ithalat-ihracat hacmi			
Yıl	Para Birimi	İthalat	İhracat	İthalat	Oranı	İhracat	Oranı
2010	€	1.531.043.072	1.360.059.392	58.544.728	3,82%	120.763.736	8,88%
2011	€	1.726.513.920	1.561.890.048	66.011.220	3,82%	151.000.400	9,67%
2012	€	1.791.094.656	1.686.465.024	75.367.072	4,21%	172.041.568	10,20%

Kaynak : <http://www.eurostat.comext.com>

Avrupa Birliği ithalatı 2010 yılında 1.5 Trilyon Avro seviyelerinde iken bunun % 3.82'lik kısmı olan 58.5 milyar Avro'su DİR kapsamında yapılmıştır. 2011 yılında 1.7 Trilyon Avro seviyelerinde iken bunun yine % 3.82'lik kısmı olan 66 milyar Avrosu DİR kapsamında yapılmıştır.2012 yılında 1.8 Trilyon Avro seviyelerinde iken bunun yine % 4.21'lik kısmı olan 75 milyar Avrosu DİR kapsamında yapılmıştır.

İhracat rakamları değerlendirildiğinde 2010 yılında 1.4 Trilyon Avro seviyelerinde iken bunun % 8.88'lik kısmı olan 120.8 milyar Avrosu DİR kapsamında yapılmıştır. 2011 yılında 1.6 Trilyon Avro seviyelerinde iken bunun % 9.67'lik kısmı olan 151 milyar Avrosu DİR kapsamında yapılmıştır.2012 yılında 1.7 Trilyon Avro seviyelerinde iken bunun % 10.20'lik kısmı olan 172 milyar Avrosu DİR kapsamında yapılmıştır.

3.1.2. DİR Kullanımının Birleşik Krallık Dış Ticaretindeki Yeri

Tablo 3'de 2010-2012 yılları arasında Birleşik Krallığın yıllara gore toplam ithalat ve ihracat rakamları ve DİR rakamları değer ve oransal olarak verilmiştir.

Tablo 3. Birleşik Krallık Dış Ticaretinde DİR Kullanımı (2010-2012)

1.000 €

Birleşik Krallık toplam ithalat-ihracat hacmi				Birleşik Krallık DİR kapsamında gerçekleştirilen toplam ithalat-ihracat hacmi			
Yıl	Para Birimi	İthalat	İhracat	İthalat	Oranı	İhracat	Oranı
2010	€	227.065.136	148.278.032	16.561.138	7,29%	24.042.730	16,21%
2011	€	251.023.376	181.408.272	18.407.282	7,33%	26.927.896	14,84%
2012	€	280.050.496	183.131.984	22.005.628	7,86%	31.906.838	17,42%

Kaynak: <http://www.eurostat.comext.com>

Birleşik Krallık ithalatı 2010 yılında 227.1 Milyar Avro seviyelerinde iken bunun % 7.29'luk kısmı olan 16.6 milyar Avrosu DİR kapsamında yapılmıştır. 2011 yılında 251 Milyar Avro seviyelerinde iken bunun % 7.33'lik kısmı olan 18.4 milyar Avrosu DİR kapsamında yapılmıştır. 2012 yılında 280.1 Milyar Avro seviyelerinde iken bunun yine % 7.86'lik kısmı olan 22 milyar Avrosu DİR kapsamında yapılmıştır.

İhracat rakamları değerlendirildiğinde 2010 yılında 148.3 Milyar Avro seviyelerinde iken bunun % 16.21'lik kısmı olan 24 milyar Avrosu DİR kapsamında yapılmıştır. 2011 yılında 181.4 milyar Avro seviyelerinde iken bunun % 14.84'lik kısmı olan 27 milyar Avrosu DİR kapsamında yapılmıştır. 2012 yılında 183.1 milyar Avro seviyelerinde iken bunun % 17.42'lik kısmı olan 32 milyar Avrosu DİR kapsamında yapılmıştır.

3.1.3. DİR Kullanımının Türkiye Dış Ticaretinde ki Yeri

Tablo 4'de 2010-2012 yılları arasında Türkiye'nin yıllara göre toplam ithalat ve ihracat rakamları ve DİR rakamları değer ve oransal olarak verilmiştir.

Tablo 4. Türkiye Dış Ticaretinde DİR Kullanımı (2010-2012)

1.000 €

Türkiye'nin toplam ithalat-ihracat hacmi				Türkiye'nin DİR kapsamında gerçekleştirilen toplam ithalat-ihracat hacmi			
Yıl	Para Birimi	İthalat	İhracat	İthalat	Oranı	İhracat	Oranı
2010	€	138.813.756	85.263.654	18.827.280	13,56%	39.259.126	46,04%
2011	€	173.098.913	96.973.277	21.537.678	12,44%	45.131.357	46,54%
2012	€	184.086.766	118.644.153	23.918.383	12,99%	49.508.167	41,73%

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu Başkanlığı Bilgi Dağıtım ve İletişim Daire Başkanlığı-09/05/2014 tarih-27964695-622-22-3958 sayılı bilgi talebi cevabı.

Türkiye ithalatı 2010 yılında 138.8 Milyar Avro seviyelerinde iken bunun % 13.56'lık kısmı olan 18.8 milyar Avrosu DİR kapsamında yapılmıştır. 2011 yılında 173.1 Milyar Avro seviyelerinde iken bunun % 12.44'lik kısmı olan 21.5 milyar Avrosu DİR kapsamında yapılmıştır.

2012 yılında 184.1 Milyar Avro seviyelerinde iken bunun yine % 12.99'lik kısmı olan 23.9 milyar Avrosu DİR kapsamında yapılmıştır.

İhracat rakamları değerlendirildiğinde 2010 yılında 85.3 Milyar Avro seviyelerinde iken bunun % 46.04'lik kısmı olan 39.3 milyar Avrosu DİR kapsamında yapılmıştır. 2011 yılında 97 milyar Avro seviyelerinde iken bunun % 46.54'lik kısmı olan 45.1 milyar Avrosu DİR kapsamında yapılmıştır. 2012 yılında 118.6 milyar Avro seviyelerinde iken bunun % 41.73'lik kısmı olan 49.5 milyar Avrosu DİR kapsamında yapılmıştır.

3.1.4. Türkiye DİR Kullanımının Avrupa Birliği ve Birleşik Krallık Dış Ticaretindeki Yeri

Tablo 5'de 2010-2012 yılları arasında Türkiye DİR ithalat ve ihracat rakamları içerisinde AB'nin yeri değer ve oransal olarak verilmiştir.

Tablo 5. Türkiye Dış Ticaretinde Avrupa Birliği DİR Kullanımı (2010-2012)

1.000 €

YIL	Para Birimi	Türkiye'den DİR kapsamında gerçekleştirilen toplam ithalat-ihracat		Türkiye'den AB ülkelerine DİR kapsamında gerçekleştirilen toplam ithalat-ihracat			
		İthalat	İhracat	İthalat	Oranı	İhracat	Oranı
2010	€	18.827.280	39.259.126	7.125.351	37,85%	17.119.676	43,61%
2011	€	21.537.678	45.131.357	7.738.196	35,93%	19.500.924	43,21%
2012	€	23.918.383	49.508.167	7.904.331	33,05%	18.782.247	37,94%

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu Başkanlığı Bilgi Dağıtım ve İletişim Daire Başkanlığı-09/05/2014 tarih-27964695-622-22-3958 sayılı bilgi talebi cevabı.
<http://www.eurostat.comext.com>

Türkiye' de DİR kapsamında gerçekleştirilen ithalatın tamamı içerisinde AB' den yapılan ithalat 2010 yılında 7.1 Milyar Avro seviyelerinde ve % 37.85, 2011 yılında 7.8 Milyar Avro seviyelerinde ve % 35.93, 2012 yılında 7.9 Milyar Avro seviyelerinde ve % 33.05 oranındadır.

Yine DİR kapsamında gerçekleştirilen ihracatın tamamı içerisinde AB' ne yapılan ihracat 2010 yılında 17.1 Milyar Avro seviyelerinde ve % 43.61, 2011 yılında AB' ne yapılan ihracat 19.5 Milyar Avro seviyelerinde ve % 43.21, 2012 yılında AB' ne yapılan ihracat 18.8 Milyar Avro seviyelerinde ve % 37.94 oranındadır.

Tablo 6'da 2010-2012 yılları arasında Türkiye DİR ithalat ve ihracat rakamları içerisinde Birleşik Krallığın yeri değer ve oransal olarak verilmiştir.

Tablo 6. Türkiye Dış Ticaretinde Birleşik Krallığı DİR Kullanımı (2010-2012)

1.000 €

YIL	Para Birimi	Türkiye'den DİR kapsamında gerçekleştirilen toplam ithalat-ihracat		Türkiye'den Birleşik Krallığa DİR kapsamında gerçekleştirilen toplam ithalat-ihracat			
		İthalat	İhracat	İthalat	Oranı	İhracat	Oranı
2010	€	18.827.280	39.259.126	898.284	4,77%	2.804.102	7,14%
2011	€	21.537.678	45.131.357	981.294	4,56%	2.931.785	6,50%
2012	€	23.918.383	49.508.167	1.031.929	4,31%	3.225.720	6,52%

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu Başkanlığı Bilgi Dağıtım ve İletişim Daire Başkanlığı-09.05.2014 tarih-27964695-622-22-3958 sayılı bilgi talebi cevabı.
<http://www.eurostat.comext.com>

Türkiye’ de DİR kapsamında gerçekleştirilen ithalatın tamamı içerisinde BK’ dan yapılan ithalat tutarı 900 Milyon Avro seviyelerinde ve % 4.77, 2011 yılında 980 Milyon Avro seviyelerinde ve % 4.56, 2012 yılında 1 Milyar Avro seviyelerinde ve % 4.31 oranındadır.

Yine DİR kapsamında gerçekleştirilen ihracatın tamamı içerisinde 2010 yılında BK’ ya yapılan ihracat tutarı 2.8 Milyar Avro seviyelerinde ve % 7.14, 2011 yılında 2.9 Milyar Avro seviyelerinde ve % 6.50, 2012 yılında 3.2 Milyar Avro seviyelerinde ve % 6.52 oranındadır.

3.2. Dahilde İşleme Rejimi Uygulamaları Karşılaştırması

Buraya kadar yapılan açıklamalar ile Türkiye ile AB ve BK örneğinde DİR uygulamaları detaylı şekilde açıklanmıştır. Aşağıda DİR uygulamalarını Uluslararası anlaşmalara, İlgili kurumlara, Yapılan başvuru ve değerlendirmelere, Türkiye mevzuatında yer almayan en dikkat çekici uygulamalardan biri olan Geriye dönük izne, Süre değerlendirmeleri ve Uygulanan cezalara göre karşılaştırmaları yapılmıştır.

3.2.1. Uluslararası Anlaşmalara Göre

01.01.1996 tarihinde Avrupa Birliği ile Türkiye arasında Gümrük Birliği anlaşması yürürlüğe girmiştir.1/95 sayılı Karar'ın 54.maddesi, Gümrük Birliğinin işleyişi ile doğrudan ilgili alanlardaki Türk mevzuatının mümkün olduğunca Topluluk mevzuatı ile uyumlaştırılmasını öngörmektedir. Söz konusu maddenin ikinci paragrafında, Gümrük Birliği'nin işleyişi ile doğrudan ilgili alanlar; Topluluk ticaret politikası ve üçüncü ülkelerle yaptığı tercihli ticaret anlaşmaları, sanayi ürünleri ticaretindeki teknik engellerin kaldırılmasına ilişkin mevzuat, rekabet politikası, fikri ve sınai mülkiyet haklarına ilişkin mevzuat ve gümrük mevzuatı yer almaktadır.²⁵

Bu anlaşmadan gelen yükümlülüklerimize göre DİR, Gümrük ve Ticaret Bakanlığının teşkilat görevleri içerisinde yer aldığı ve 4458 sayılı Gümrük Kanununda Ekonomik etkili bir Rejim olarak düzenleme yapıldığı görülmektedir. Gümrük Birliği anlaşmasından gelen ve Kanun ile düzenlenmiş olmasına rağmen 2005/8391 sayılı Kararname ile Ekonomi Bakanlığı tarafından ayrı bir düzenleme yapıldığı ve Türkiye de Gümrük Kanununa rağmen hala Ekonomi Bakanlığı'nın kararnamesine göre yapılan düzenlemelerin geçerliliğini koruduğu tespit edilmiştir.

AB, Birleşik Krallık örneğine baktığımızda 1992 yılında yayınlanan Topluluk Gümrük Kodu ile yürürlüğe konulan ve daha sonra değiştirilen Modernize ve Birlik Gümrük kodlarında da yer alan ekonomik etkili bir rejim olan DİR' in Gümrük İdareleri tarafından yürütüldüğü açıkça görülmektedir.

---

²⁵ <http://www.ab.gov.tr/index.php?p=46234&l=1>

3.2.2 . İlgili Kurumlara Göre

Türkiye’ de DİR uygulaması Ekonomi Bakanlığı, Gümrük ve Ticaret Bakanlığı ve İhracatçı birlikleri tarafından gerçekleştirilmektedir. DİİB başvuruları, Ekonomi Bakanlığı ihracat Genel Müdürlüğüne kabul edilerek inceleme ve değerlendirmesine göre belgelendirme işlemi yapılmaktadır. Dİİ başvuruları ise ithalat işlemleri aşamasında gümrük idarelerine yapılmakta ve dahilde işleme izinleri bu idareler tarafından verilmektedir.

Dahilde işleme izin belgelerinin kapatılma işlemleri Türkiye İhracatçı Meclisi çatısı altında bulunan sektörel olarak yapılanmış ihracatçı birlikleri tarafından yapılmaktadır. Dİİ’ nin kapatılma işlemleri ise izni veren gümrük idaresi tarafından yapılmaktadır.

Birleşik Krallık DİR uygulaması incelendiğinde, başvurunun yapıldığı, incelenerek kabul edildiği, ithalat ve ihracat işlemlerinin yapıldığı ve son olarak Rejimin sonlandırılmasının yapıldığı kurumun tek bir kurum olduğu onunda AB Gümrük Kodun’dan gelen yetki ile Gümrük İdaresinin olduğu tespit edilmiştir.

3.2.3. Yapılan Başvuru ve Değerlendirme Prosedürlerine Göre

Türkiye’de DİİB müracaatı, Ekonomi Bakanlığı İhracat Genel Müdürlüğü’ne ait DİR Otomasyon Sistemi üzerinden elektronik imza yöntemi ile müracaat gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Bahse konu müracaat Ekonomi Bakanlığı İhracat Genel Müdürlüğü’ne ait web sayfasında²⁶ ithali ve ihracatı öngörülen ürünlere ilişkin formların (EK-1) doldurulması ve elektronik ortamda Kurum’un incelemesine sunulması gerekmektedir. Müracaatın Kurum tarafından uygun görülmesinin ardından e-belge düzenlenmekte ve ithalat ihracat işlemlerinde kullanılabilir.

Dİİ müracaatı ithalatın gerçekleştirileceği Gümrük İdaresi’ne, ithalatı ve ihracatı öngörülen ürünlere ilişkin ”Ekonomik Etkili Gümrük Rejimleri İzin Formu” nun sunulması ile gerçekleştirilmektedir. Müracaat sonrasında Gümrük İdaresi “Ekonomik Etkili Gümrük Rejimleri İzin Formu” düzenlenmek suretiyle ithalata izin vermektedir. (EK-2)

---

²⁶<http://www.ekonomi.gov.tr/index.cfm?sayfa=mevzuat&bolum=7A8D2BC9-D8D3-8566-4520AD85BDFAC47A>

Türkiye’de DİİB ve Dİİ müracaatları iki ayrı Kurum tarafından Ekonomi Bakanlığınca belirlenen benzer değerlendirme metotları ile neticelendirilmektedir.

- İthal eşyasının işlem görmüş ürünün elde edilmesinde kullanıldığıının tespitinin mümkün olması,
- Türkiye Gümrük Bölgesindeki (serbest bölgeler hariç) üreticilerin temel ekonomik çıkarları ile Türk malı imajının olumsuz etkilenmemesi,
- İşleme faaliyetinin, katma değer yaratan ve kapasite kullanımını artıran bir faaliyet olması yanında, işlem görmüş ürünün rekabet gücünü ve ihraç potansiyelini artıran koşullar yaratıyor olması,
- Firmaların dahilde işleme izin belgeleri veya dahilde işleme izinleri kapsamındaki performansları,

Mevcut mevzuat düzenlemeleri DİİB ve Dİİ değerlendirmesinde yukarıda yer alan hususlara dikkat edilmesi gerekliliğini belirtmesine karşın uygulama da ithal edilen eşyanın ihraç edilen ürün bünyesinde kullanılabilmesinin kullanımının tespit edilebilmesi ve firmaların DİR kapsamındaki performanslarına göre değerlendirilmektedir.

Birleşik Krallık’ ta DİR kapsamında basitleştirilmiş bir izin belgesi ile DİR’ ni kullanılabilmesi (EK-3) için ön izin formu ile Birleşik Krallık Maliye ve Gümrük İdaresi’ne müracaat edilmesi gerekmektedir.

DİR kapsamında işlem gerçekleştirilebilmesi için ithaline ihtiyaç duyulan hammaddenin diğer ülkelerden tedarik edilebilmesi için aşağıdaki kriterlere uygun olması gerekmektedir. İnceleme DEFRA tarafından gerçekleştirilmektedir.

- AB ülkelerinden temin edilememesi ya da yeterli miktarda temin edilememesi,
- AB ülkelerinden tedarik süresinin uzun olması,
- AB ülkelerindeki fiyatının diğer ülkelere nazaran yüksek olması,
- AB ülkelerindeki ürün kalitesinin diğer ülkelere nazaran düşük olması,

DEFRA’nın yukarıda belirtilen değerlendirme kriterlerinin uygulanması noktasındaki hassasiyeti DİR’nin Avrupa Birliği sınırları içerisinde yerleşik üreticilerin bahse konu rejim nedeni ile zarar görmesini engellemekte olup, bu tür bir uygulamanın mevzuatta yer almasına karşın Türkiye’de uygulanmaması yerleşik hammadde üreticilerin rejim nedeni ile mağduriyetine sebep olmaktadır.

3.2.4. Geriye Dönük İzin Değerlendirmesine Göre

Birleşik krallık DİR uygulamasını incelediğimizde Türkiye' den farklı olarak uygulanan ve tüccar için çok önem arz eden bir uygulama bulunmaktadır. Bu işleyişte serbest dolaşıma girmiş olan eşya için geriye dönük olarak izin verilebilmektedir. İzin 1 yıl geriye dönük olarak verilebilmekte olup Ortak Tarım Politikası kapsamındaki bazı eşyalar için en fazla altı ay geri dönük izin verilebilmektedir. Geriye dönük izin talebinde bulunan kişilerin bu izne neden ihtiyaç duyduklarını izin talebinde belirtmeleri gümrük idareleri için yeterli olabilmektedir.

3.2.5. Süre Değerlendirmelerine Göre

Türkiye'de DİİB' nin ve Dİİ' nin süresi sektörüne göre azami 12 aya kadar tespit edilebilmektedir. DİİB ve Dİİ için süre sektörel bazda belirlenmekte ve ithal edilen ürünün ihracatı için 6 ay ila 12 ay arasında süre tanınmaktadır.

Ancak, gemi inşa, komple tesis vb. ile üretim süreci 12 ayı aşan ürünler ve savunma sanayi alanına giren ürünlerin ihracına ilişkin düzenlenen belgenin veya iznin süresi, proje süresi kadar tespit edilebilir.

Birleşik Krallık' ta ise Basitleştirilmiş Usulde Dahilde İşleme İzinin proje süresi azami 3 yıl olup İzin sahibinin talebi ve bu talebini belgelendirebilmesi (kontrat ya da ticari sözleşme gibi) kaydıyla İzin süresi 3 yıldan fazla da belirlenebilmektedir.

Basitleştirilmiş usulde Dİİ' nin süresi 3 yıl olmasına karşın ithal edilen hammaddenin ithal tarihi dikkate alınmak suretiyle 1 yıl içerisinde Avrupa Birliği dışına ihraç edilmesi gerekmektedir.

Rejimin kullanımı için tanınan süreler dikkate alındığında Türkiye'deki üreticilerin üretim faaliyetleri ya da kapsamlı projeler hazırlamaları için yeterli sürelerin tanınmadığı görülmektedir.

Ayrıca Türkiye'de mevcut bir DİİB ya da Dİİ' ne ek süre alınabilmesi için ihracat performansı koşuluna karşın Birleşik Krallık' ta talep sonrasında ek süre verilebilmektedir.

3.2.6. Uygulanan Cezalara Göre

Türkiye’de Dahilde işleme tedbirlerini, DİR’nde ve belgede veya izinde belirtilen esas ve şartlara uygun olarak yerine getirilmemesi durumunda Belge veya İzin kapsamında varsa alınmayan vergi, ithal tarihi itibarıyla 4458 sayılı Gümrük Kanunu ile 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre tahsil edilir.

Ayrıca, DİR kapsamında ithal edilen eşyanın izin verilen sürenin bitimini takip eden;

- Bir ay içinde rejimin gerektirdiği işlemlerin bitirilmesi yeniden ihracı veya gümrükçe onaylanmış bir işlem veya kullanıma tabi tutulması halinde 4458 sayılı kanunun 241. Maddesinin 3 numaralı fıkrasının (h) bendinde öngörülen tutarda,
- İki ay içinde rejimin gerektirdiği işlemlerin bitirilmesi, yeniden ihracı veya gümrükçe onaylanmış bir işlem veya kullanıma tabi tutulması halinde 4458 sayılı Gümrük Kanununun 241. Maddesinin 4 numaralı fıkrasının (h) bendinde belirtilen tutarda,
- İki ay içinde rejimin gerektirdiği işlemlerin bitirilmemesi yeniden ihraç edilmemesi veya gümrükçe onaylanmış bir işlem veya kullanıma tabi tutulmaması halinde bu eşyanın DİİB veya Dİİ sahibi kişilerin veya yan sanayicisinin işlem görmüş ürün veya ithal edildiği şekliyle stoklarında;
  - a) Bulunmadığının tespiti halinde gümrüklenmiş değerinin,
  - b) Bulunduğunun tespiti halinde ise gümrük vergilerinin,iki katı tutarında, para cezası veya bu para cezasının ödeme süresi içinde eşyanın gümrükçe onaylanmış bir işlem veya kullanıma tabi tutulması halinde eşyanın gümrük vergileri tutarında para cezası,

6183 sayılı amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümleri uyarınca tahsil edilir. Bu yaptırımlara ilaveten;

- DİİB veya Dİİ sahibi kişiler DİR kapsamında gümrük idaresine verdikleri gümrük beyannamesi ve eki belgelerin sahte olduğunun veya üzerinde tahrifat yapıldığının ya da gerçeği yansıtmadığının tespiti halinde, haklarında 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 204. Maddesi uyarınca hapis cezası ile cezalandırılırlar ve

bir yıl süreyle indirimli teminat uygulamasından yararlandırılmazlar. Aynı süre içinde başka bir firmanın belgesine yan sanayici olarak yazılmazlar.

- DİR kapsamında getirilen eşyayı sahte belge ile yurt dışına çıkarmış gibi işlem yapan kişiler 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanununun 3. Maddesinin 4 numaralı fıkrası uyarınca adli para cezası ve hapis cezası ile cezalandırılırlar. Anılan rejim kapsamında ithal ettikleri eşyayı işlem görmüş ürün veya ithal edildiği şekliyle belge veya izin sahibi kişilerin kendi veya yan sanayicisinin stoklarında bulunmadığının tespiti halinde bu kişiler bir yıl süreyle tüm ithalat işlemlerinde indirimli teminat sisteminden yararlandırılmaz ve başka bir firmanın belgesine yan sanayici olarak yazılmazlar.

Birlik Gümrük Kodunun 42. maddesi para cezalarını açıklamaktadır. Buna göre cezaların uygulanması;

- Her bir Üye Ülke gümrük mevzuatına uygun olunmaması durumunda para cezalarını öngörecektir. Bu tür para cezaları etkili, orantılı ve caydırıcı olmalıdır.
- Gümrük makamları, idari para cezalarının uygulandığı yerde, diğerlerine ilaveten, aşağıdaki biçimlerden birini ya da her ikisini alabilirler:
  - a) Uygun olduğu hallerde, para cezaları yerine yapılan ödeme dâhil, gümrük makamları tarafından alınan nakdi ücreti,
  - b) İlgili kişi tarafından sahip olunan yetkinin iptali, askıya alınması ya da değiştirilmesi.

Bu düzenlemeye göre; Birleşik Krallık' ta Dahilde işleme tedbirlerini, Dİİ' nde belirtilen esas ve şartlara uygun olarak yerine getirilmemesi durumunda en fazla 2.500 Pound olmak üzere ceza uygulanmaktadır.

DİR kapsamında gerçekleştirilen işlemlerde; 2003 sayılı Vergi Kanunu uyarınca her türlü harç ya da vergi kaçakçılığına ilişkin fiilde bulunulduğunun ve/veya fiilin usulsüzlük içerdiğinde, cezai sorumluluğa sebebiyet versin ya da vermesin kaçırılan ya da kaçırılmaya çalışılan vergi tutarına eş değerde ceza uygulanmaktadır.

Uygulanan cezalar dikkate alındığında ihracatın gelişimi için kullanılan ekonomik etkili bir rejim olan DİR için Türkiye'de cezai yaptırımların çok ağır olduğu görülmektedir. Gümrük Mevzuatına uygun olunmadığından kaynaklı uygulanacak cezalar, etkili, caydırıcı ve orantılı olmak zorundadır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Ekonomik gelişme ve kalkınmaya dayalı modellerin başında ihracata dayalı büyüme modeli gelmektedir. Bu model ile ihracat artışının sağlanması ve bu artışın süreklilik kazanması hedeflenmektedir.

İhracata dayalı büyümenin benimsendiği tüm ülkelerde olduğu gibi Türkiye’de de bu modelin başarı ile uygulanmasının temelinde, ihracat artışı sağlamaya yönelik teşvikler yer almaktadır.

Yine tüm ülkelerin dünya pazarlarından pay kapma savaşı verdiği ve rekabetin her geçen gün çok daha fazla kızıştığı günümüzde; ihracatı artırmak ve bu artışa süreklilik kazandırmak, yeni pazarlar bulabilmek yanında mevcut pazarları kaybetmemek için kaliteli üretimin yanı sıra üretim maliyetleri de çok önem kazanmıştır.

Kaliteli mal üretimi, teknolojik gelişme ile mümkün iken ucuz mal üretimi de girdi maliyetlerinin düşürülmesi ile mümkün bulunmaktadır. İhraç ürünlerinin rekabet edilebilir fiyatlarda olabilmesi için girdi maliyetlerinin düşürülebilmesinde de ihracatın teşvik edilmesi önemli hale gelmiştir.

Türkiye’de de ihracatın artırılması, ihraç mallarına çeşitlilik kazandırılması, bu malların yeni pazarlara ulaştırabilmesi ve mevcut pazarların korunabilmesi bu yolla da ekonomik gelişmenin sağlanabilmesi amaçlarıyla çeşitli teşvik tedbirleri uygulanmıştır. Özellikle 24.01.1980 tarihinde uygulamaya konulan ekonomik program ile korumacılığa dayanan ithal ikamesi politikalar terk edilerek, ihracata dayalı büyüme modeli benimsenmiş ve bu tarihten sonra da hem ihracatta süreklilik kazanan bir artış gözlenmiş hem de ihraç ürünlerinin niteliğinde sanayi ürünleri lehine bir gelişim kaydedilmiştir.

Bu dönemde ihracata yönelik teşviklere büyük önem verilmiş ve navlun primi ödemesi ya da Destekleme Fiyat İstikrar Fonu ödemesi gibi adlarla nakit teşviklere sıkça başvurulmuştur.

Ancak hem 01.01.1996 tarihi itibarıyla AB ile gümrük birliğine girilmesi hem de dünya ticaretine yön veren GATT anlaşması ve sonrasında DTÖ’ ye taraf olunması çeşitli mevzuat uyumlaştırmalarını zorunlu hale getirmiş; bu durum da ihracata yönelik nakit teşvikleri yerine faaliyete dayanan teşviklerin uygulanması gerekliliğini gündeme getirmiştir.

Bu uygulamaların sonuçlarından birisi, belki de en önemlisi 01.01.1996 tarihi itibari ile uygulamaya konulan DİRdir. İthalat esnasında alınması gereken vergilerin teminata bağlanması ve işlem görmüş ürünün ihracatından sonra teminatların çözülmesi sistemi olan şartlı muafiyet sistemi ile ithalat esnasında tahsil edilen vergilerin işlem görmüş ürünün ihracatından sonra iadesine dayanan geri ödeme sistemi DİR'in iki önemli ayağını oluşturmaktadır.

Yine önceden ihracat uygulaması olarak adlandırılan sistem içerisinde yer alan yurt içi alımı ve eşdeğer eşya kullanımı da şartlı muafiyet sistemi kapsamında sıkça kullanılan uygulamalardır. Türkiye ihracatının %45'inin DİR kapsamında gerçekleştirildiği göz önüne alındığında, DİR'in öneminin çok olduğu açığa çıkmaktadır. DİR'in uygulama özellikleri Türkiye'de ve AB'de benzerlikler göstermekle birlikte bazı önemli ayrılıklar da mevcuttur.

Genel olarak AB'de, DİR işlemleri sadece Gümrük Kodunda düzenlenmiş ve izin verilmesi ile takibi gümrük idarelerince başka bir ifadeyle tek kurum tarafından yerine getirilirken, Türkiye'de bu durum birden fazla birbiriyle çelişen normlarla düzenlenmekte birden fazla kurum bünyesinde yürütülmektedir.

Türkiye'de, DİR'nin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar 4458 sayılı Gümrük Kanunu ve 17.01.2005 tarih ve 2005/8391 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile düzenlenmiştir.

Bu durumda normlar hiyerarşisine göre DİR uygulamasının kanunda belirlenen usul ve esaslara göre yürütülmesi şarttır. Başka bir ifadeyle Bakanlar Kurulu Kararı ile yapılan düzenlemelerin kanuna aykırı olmaması gerekmektedir. Ancak, Bakanlar Kurulu Kararı ile yapılan düzenlemeler 4458 sayılı Gümrük Kanununun, DİR' ne ilişkin düzenlemelerine aykırı olmasına rağmen işlemler Bakanlar Kurulu Kararına göre yürütülmektedir.

Bunun sonucu olarak da söz konusu rejim ile ilgili düzenleme yapma, mevzuat oluşturma, DİİB düzenleme ve bu belgelerinin revize işlemleri Ekonomi Bakanlığınca yürütülürken, bu belgelerin taahhütlerinin kapama işlemi başka bir ifadeyle belge sahibi kişilerin rejim kurallarına uyup uymadıkları ise üyesi buldukları İhracatçı Birliklerince yapılmaktadır. Dİİ düzenleme ve izinlerin revize ve kapama işlemleri de Gümrük ve Ticaret Bakanlığınca yürütülmektedir.

5910 sayılı Türkiye İhracatçılar Meclisi ile İhracatçı Birliklerinin Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanununun 3. Maddesinde, kamu kurum ve kuruluşları nezdinde

üyelerinin menfaatlerini ülke çıkarları çerçevesinde koruyucu ve geliştirici çalışmalar yapmak İhracatçı Birlikleri' nin görevleri arasında sayılmıştır.

Bu durumda, İhracatçı Birlikleri menfaatlerini korumakla görevli oldukları DİİB sahibi üyelerinin rejime aykırı fiillerinin olup olmadığını başka bir ifadeyle haklarında yaptırım uygulanıp uygulanmayacağını belirlemekle görevlendirilmiş bulunmaktadır. Ancak bu kişilerin rejimi aykırı fiillerine ilişkin yaptırımlar izin sahibi kişilerde olduğu gibi gümrük idaresi tarafından uygulanmaktadır.

Buraya kadar yapılan açıklamalardan anlaşılacağı gibi uygulamada birlik ve beraberliğin sağlanabilmesi ve yaptırımların caydırıcılık etkisinin gerçekleştirilebilmesi için DİR'ne ilişkin işlemlerin rejime aykırı fiillerin tespitinin Avrupa Birliğinde olduğu gibi Gümrük ve Ticaret Bakanlığı tarafından yapılmasında fayda görülmektedir.

Türkiye'de, ihracatçıların KDV iadesini çok kısa sürede alamaması ile KDV Kanunu'nda yer alan ihracat istisnasının uygulanabilmesi için ihracatın 3 ay içerisinde yapılmasının gerekliliği, 31.12.2015 tarihine kadar geçerliliği bulunan KDV Kanunu'nun Geçici 17. maddesi kapsamında, DİİB sahibi firmalara KDV istisnası tanınmış olması, firmaları DİİB vasıtası ile KDV tecil-terkin uygulamasına yönlendirmektedir. Bu da söz konusu uygulamanın fazlası ile kullanılması sonucunu meydana getirmektedir. Oysa AB'de, KDV'de tecil-terkin uygulaması belgeye bağlı olmaksızın yapılmaktadır.

İşlem görmüş ürün bünyesine girecek hammadde, yarı mamul veya mamullerin, DİR kapsamında yurda ithali yerine yine DİR kapsamında ve belge süresi içerisinde ihracatın gerçekleşmesi kaydıyla, yurt içinden KDV olmaksızın mal alımına dayanan KDV Tecil-Terkin Sistemi Uygulaması 31.12.2015 tarihinde bitecektir.

İşlem görmüş ürün bünyesinde kullanılacak hammadde, yarı mamul veya mamulün ithali yerine yurt içinden temin edilmesine dayanan böylece de yerli üreticinin ekonomik çıkarlarına zarar vermeyen bu uygulamanın uzatılması hem yerli üreticiler hem de DİR'den yararlanan firmalar açısından büyük önem taşımaktadır.

DİİB düzenlenmesi esnasında göz önünde bulundurulması gereken şartların başında, iç piyasadaki üretim dengelerinin ve rekabetin bozulmasının önlenmesi gelmektedir. Yerli üreticilerin ekonomik çıkarlarını olumsuz etkilememesi şartı olarak özetlenebilen bu durum için yurt içi üretim miktarı, birim fiyat, kapasite kullanım oranı ile birlikte ithal eşyasının birim fiyatı ve miktarı da dikkate alınarak, iç piyasa dengeleri

üzerindeki muhtemel etkilerinin değerlendirilmesinden sonra belge düzenlenmesi ve belge kapsamında yapılan ithalat ve ihracatın düzenli olarak izlenebilmesi amacı ile Ulusal Program çerçevesinde, AB'nin teknik yardımı ile bir veri tabanı oluşturulmalıdır.

AB'de yerli üreticinin ekonomik çıkarlarına zarar vermeme şartı; belge almak isteyen firmadan ilgili ürün ile ilgili elde edilen çeşitli verilerin ekonomik teste tabi tutulması sonucu belirlenmektedir. Keza hassas ürün olarak adlandırılan çeşitli tarım ürünleri ile ilgili olarak da standart verim oranları tespit edilmiş ve bu tarım ürünlerinin eşdeğer eşya kullanımına, belge sürelerine kısıtlamalar getirilerek bu durum Gümrük Kodu Uygulama Yönetmeliği'nde belirtilmiştir.

Türkiye'de ise yerli üreticilerin ekonomik çıkarlarına zarar vermeme ilkesinin uygulanabilirliğine ilişkin kriterler Gümrük Kanunu veya Gümrük Yönetmeliği'nde ya da rejime ilişkin Bakanlar Kurulu Karar veya ilgili tebliğlerde belirtilmemiş, bunun yerine Ekonomi Bakanlığı İhracat Genel Müdürlüğü veya İhracatçı Birlikleri Genel Sekreterliklerince yapılan bazı çalışmalar sonucunda ve olay bazında belirlenmektedir. Oysa yerli üreticiler için dolayısı ile de ülke ekonomisi için önem taşıyan ürünlerin belirlenerek bunlarla ilgili olarak hangi şart ve koşullarda izin verileceği ya da izin verilmeyeceği ilgili tebliğlerde belirtilmesinin gerekli olduğu düşünülmektedir.

Diğer taraftan kimi işlemlere konu olmak üzere gümrük müdürlüklerince verilen Dİİ, zamanla kapsamı genişletilmiş olsa da, halen DİİB kapsamında gerçekleştirilen ithalat ve ihracatın çok gerisinde kalmıştır. Belge düzenlemesine gerek olmaksızın yararlanılan söz konusu uygulama alanının genişletilmesi, bürokrasiyi azaltması yoluyla firmalara kolaylıklar sağlayabilecektir.

DİR ile ilgili en önemli avantaj, gerçekleşen ithalatlarda "gümrük vergisi ve "KDV Muafiyeti" sağlanması olup, bu avantajı vadeli akreditif, mal mukabili veya kabul kredili ödeme şekilleri kapsamında yapılan ithalatlarda eşya kıymetinin %6'sı kadar "KKDF" nin ödenmemesi" takip etmektedir.

DİR ile ilgili görülen en önemli dezavantaj ise; taahhütlerin yerine getirilmemesi halinde 4458 sayılı Gümrük Kanunu ve ilgili Bakanlar Kurulu hükümleri çerçevesinde karşı karşıya kalınan cezaların ağır olmasıdır. Bu cezalar Avrupa Birliği uygulamasına uyumlu hale getirilmelidir.

Sonuç olarak ; Dünya pazarlarında rekabet edebilme açısından, ihracatçıların ucuz girdi temin edebilmeleri yolunda Dahilde İşleme Rejimi' nin önemli avantajlar sağladığı noktasından hareketle Dahilde İşleme Rejimi ile ilgili düzenleme yapan kurumlara önerilerimiz aşağıda sunulmuştur.

- Dahilde İşleme İzin Belgesi düzenlenmesinde, yerli üreticilerin ekonomik çıkarlarına zarar vermeme şartının somut kriterlere bağlanmasının,
- Dahilde İşleme Rejimi'ne ilişkin yürürlükte bulunan Bakanlar Kurulu Kararı' nın yürürlükten kaldırılmasının veya 4458 sayılı Gümrük Kanunu hükümlerine uyumlu hale getirilmesinin,
- Dahilde İşleme Rejimi ile düzenlemelerin ve uygulamaların Ekonomi Bakanlığı ve İhracatçı birlikleri yerine Avrupa Birliğinde olduğu gibi Gümrük ve Ticaret Bakanlığınca yapılmasının,
- Dahilde İşleme Rejimi'ne aykırı fiillerin ve bunlara uygulanacak cezaların Avrupa Birliği mevzuatına uyumlu hale getirilmesinin,
- Dahilde İşleme İzin Belgesi kapsamında uygulama alanı bulan ve 31.12.2015 tarihinde geçerlilik süresi bitecek olan KDV Tecil-Terkin uygulama süresinin uzatılmasının,
- Gümrük idarelerince verilen Dahilde İşleme İzni'nin, uygulama alanının genişletilmesinin,
- Avrupa Birliğinde uygulamada olan “Geriye Dönük İzin” verilebilmesi için ilgili mevzuatlarda gerekli düzenlemenin yapılmasının,
- Avrupa Birliği' nde yürürlüğe girecek uygulamaya paralel olarak, Dahilde İşleme Rejimi kapsamında geri ödeme sisteminin terk edilerek sadece şartlı muafiyet sisteminin kullanılmasının,

Rejimden beklenen faydayı artıracakları düşünülmektedir.

EKLER

EK 1: DİR Otomasyon Sistemi DİİB Başvurusu Ekran Görüntüleri

Belge Başvuru İşlemleri → D1 Kodlu Belge Başvurusu: Proje Formu

Belge Bilgileri					
Belge No	Geçici Belge No	Belge Türü	Belge Tarihi	Belge Bitiş Tarihi	Durumu

İhracatçı Bilgileri

Adı Ünvanı:
Adresi:
İlçesi:
İli:
Vergi Kimlik Numarası:
Firma Tipi:

Dahilde İşleme İzin Belgesi Başvuru Bilgileri

Talep Tipi
Sektör
İlgili Birlik/Alt Birimi

[Yan Sanayiciler](#)

[İhracat Listesi](#)

[İthalat Listesi](#)

[Hammadde Sarfiyat Listesi](#)

resim 1

İhracat Listesi: İhraç Edilecek Ürünler Giriş Sayfası

Başvurulan belge bilgileri

Belge No
Daire Başkanlığı

Maddeler ve Özellikleri

G.T.İ.P No	Maddde Adı	Miktar (Z.Miktar)	Birim (Z.Birim)	Birim Fiyat (Z.Birim Fiyat)	Değeri	Para Birimi	Ülke
------------	------------	-------------------	-----------------	-----------------------------	--------	-------------	------

Görüntülenecek İhracat Listesi Kalemi bulunmamaktadır

resim 2

İhracat Listesi: İhraç Ürünü İçin Giriş Sayfası

İhraç etmek istediğiniz ürün bilgisini giriniz.

GTIP No

Madde Adı

Miktar - Birim

Birim Fiyat - T.Değer USD

Miktar 2 - Birim 2

Ülke Adı --Lütfen Ülke Seçiniz--

Madde Türü

Açıklama

İthal İhtiyacı Ürün Kalemi İçin Giriş Sayfası

İthal etmek istediğiniz ürün bilgisini giriniz.

GTIP No

Madde Adı

Miktar - Birim

Birim Fiyat - T.Değer USD

2.Miktar - 2.Birim

Ülke Adı --Lütfen Ülke Seçiniz--

Madde Türü

İthalat Sebebi

Hammadde Sarfiyat Listesi Ekranı

Başvurulan belge bilgileri					
Belge No					
Daire Başkanlığı					
Hammaddeler	İhraç edilecek maddeler				
			Toplam İhtiyaç	İthalat Talebi	Fark
Bir.Kul.Mkt(KG)	0	0			
Fire (%)	0	0			
Birim.Kul.Top.Mkt	0	0			
Mam.Kul.Top.Mkt	0	0			

Hammadde Sarfiyat Tablosu Veri Giriş Ekranı

Hammadde sarfiyat değerlerini değiştirebilirsiniz

İhraç Malı Adı

İthal Malı Adı

İhracat Miktarı

Birim Mamüde Kullanılan İth. Miktarı

Fire Oranı(%)

Bir birim ihracat için kullanılan toplam ithalat miktarı(fire dahil)

Açıklama

Başvuruyu Gönder: Başvuru Özet Ekranı

İhracatçı Bilgileri
Adı Ünvanı:
Adresi:
İlçesi:
İli:
Vergi Kimlik Numarası:
Firma Tipi:
Dahilde İşleme İzin Belgesi Başvuru Bilgileri
Talep Tipi
Sektör
İlgili Birlik
İlgili Birliğin Alt Birimi
Belgede Son Talep İçin Açıklama

[Firmanın Belge İçin Yazdığı Tüm Açıklamalar](#)

Belgenize ilgili değerlendirme esnasında görülmesini istediğiniz aşılama adımlarını girebilirsiniz

NOT: Açıklama girmek zorunlu değildir.

[Başvuruyu Gönder](#)

[Belge Detayına Dön](#)

Başvuruda İmzalanacak Bilgiler Ekranı

Belgenin Numarası
Başvuru Tarihi
Vergi Numarası
Vergi Dairesi
Adı/Ünvanı
Adresi
Öngörülen İhracat Değeri
Öngörülen İthalat Değeri
Döviz Kullanım Oranı
Yan Sanayicinin Vergi Numarası,
Adı/Ünvanı
Karar Tarihi
Karar Sayı
İşlem Tipi
İşlem Detayı
Açıklama

İhracat Listesi					
GTİP	Madde Adı	MT	Miktar	Birim	Değer(\$)

İthalat Listesi					
GTİP	Madde Adı	MT	Miktar	Birim	Değer(\$)

Hammadde Sarfiyat Listesi			
Ürün Adı: %100 Polietilenden Tekstil Filesi			
İthal Edilecek Ürün	Birimde Kullanılacak Miktar	Birim	Firce Oranı

[İmzala](#)

[Vazgeç](#)

EK 2: Ekonomik Etkili Gümrük Rejimleri Başvuru ve İzin Formu

T.C.
GÜMRÜK VE TİCARET
BAKANLIĞI

Ekonomik Etkili Gümrük Rejimleri Başvuru Formu

Dikkat : Bu formu doldururken açıklayıcı bilgiler dikkate alınır.

Seri : GA

Sıra No : 0195117

ORJINAL	1. Başvuru Sahibi		Gümrük İdaresi İçin Ayrılmıştır.		
	2. Gümrük Rejimleri		3. Başvuru Türü	4. Devam Formu	
	5. Kayıtların/Hesapların Türü ve Tutulduğu Yer				
	6. İzin Geçerlilik Süresi				
	a		b		
	7. Gümrük Rejimine Tabi Eşya				
	GTİP		TANIM	MİKTAR	KIYMET
	8. İşlenmiş yada İşlem Görmüş Ürünler				
	GTİP		TANIM	Verimlilik Oranı	
	9. Planlanan işlemlerin detayları				
	10. Ekonomik Koşullar				
	11. Gümrük İdareleri				
	a Giriş				
	b İbra				
	c Gözetim				
	12. Ayniyata İlişkin Bilgiler		13. İbra Süresi (ay)	14. Basitleştirilmiş Usul.	15. Nakil ve Devir
				a	b
16. Ek Bilgi					
17.					
İmza		Tarih			
İsim					

Belge No : 08

D.M.O. Basım İşl. Md.

Ekonomik Etkili Gümrük Rejimleri İzin Formu

Seri : GA

Sıra No. : 201977

T.C.
GÜMRÜK VE TİCARET
BAKANLIĞITR .....
İzin numarası

ORJINAL	1. İzin Sahibi	İzin Veren İdare		
	1a. Bu karar aşağıdaki numaralı başvurunuzdur. Ref. No:			
2. Gümrük Rejimleri		3. Başvuru Türü	4. Devam Formu	
5. Kayıtların/Hesapların Türü ve Tutulduğu Yer				
6. İzin Geçerlilik Süresi				
a b				
7. Gümrük Rejimine Tabi Eşya				
GTİP TANIM MİKTAR KIYMET				
8. İşlenmiş ya da İşlem Görmüş Ürünler				
GTİP TANIM Verimlilik Oranı				
9. Planlanan işlemlerin detayları				
10. Ekonomik Koşullar				
11. Gümrük İdareleri				
a Giriş				
b İbra EK : 55				
c Gözetim				
12. Ayniyata İlişkin Bilgiler		13. İbra Süresi (ay)	14. Basitleştirilmiş Usul.	15. Nakil ve Devir
		a	b	
16. Ek Bilgi				
17.				
İmza			Tarih	
İsim				

Belge No : 09

D.M.O. Basım İşl. Md.

EK 3: Birleşik Krallık Dİİ Başvuru ve Onay Formu

Application/Authorisation for Inward Processing

For official use only

Authorisation reference number

IP

This authorisation must be renewed by DD MM YYYY

To help you complete this form please read the notes on pages 8 to 10.

<p>1 Applicant's name and address</p> <p>Full name <input type="text"/></p> <p>Address <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/></p> <p>Postcode <input type="text"/></p> <p>Contact <input type="text"/></p> <p>Economic Operator Registration Identification (EORI) number <input type="text"/></p> <p>Contact details</p> <p>Phone number <input type="text"/></p> <p>Email address <input type="text"/></p>	<p>1a Other processors</p> <p>Details of any other operators who will declare, process or dispose of goods entered under this authorisation</p> <p>Full name <input type="text"/></p> <p>Address <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/></p> <p>Postcode <input type="text"/></p> <p>Contact <input type="text"/></p> <p>EORI number <input type="text"/></p> <p>Contact details</p> <p>Phone number <input type="text"/></p> <p>Email address <input type="text"/></p>
<p>2 Application to use put 'X' in 1 box only</p> <p>Suspension ☐ Drawback ☐</p> <p>Do your goods require an economic test?</p> <p>No ☐ Yes ☐</p> <p>If 'Yes', you must enclose sufficient evidence to enable examination of the economic conditions</p>	
<p>3 Type of authorisation applied for put 'X' in appropriate box</p> <p>New authorisation ☐</p> <p>Renewal of an existing authorisation ☐</p> <p>Date of expiry (existing authorisation) DD MM YYYY <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/></p>	

4 Give the number of additional sheets attached to this application

5 Records and accounts including those of any processors named at box 1(a)

Location of records	Types of records to be used for Customs purposes	Names of any software package used

6 Period of authorisation. Please state how long you want your authorisation to last DD MM YYYY

from   to

7 Details of goods to be imported under Inward Processing (IP) arrangements

Item number	Commodity code (8 digits)	Description of goods imported (trade and/or commercial)	Quantity (estimate)	Value (estimate)
1				
2				
3				
4				
5				
6				
7				
8				
9				

7a Method of receipt put 'X' in the appropriate box

Import from outside the EU (other than by post) Merchandise in baggage

On discharge from another Customs procedure Import from outside the EU by post

By transfer from another IP authorisation - see box 15(a)

8 Details of main compensating products (MCPs) and secondary compensating products (SCPs)

Commodity code (8 digits)	Description of products (trade and/or commercial)	MCP or SCP	Rate of yield

8a Production losses <table border="1" style="width: 100%; height: 60px;"> <tr><td> </td></tr> <tr><td> </td></tr> <tr><td> </td></tr> <tr><td> </td></tr> <tr><td> </td></tr> </table>						8b Excisable goods <p>The goods at box 7 are liable to Excise Duty ☐</p> <p>The goods at box 8 are liable to Excise Duty ☐</p> <p>I confirm that I hold the necessary licences and approvals for the processing of goods liable to Excise Duty and that these are attached to this application ☐</p>

9 Details of processing to be carried out

Description of the processing operation(s)	Location of the processing operation(s), if different from box 1	Role of the processor(s) named at box 1(a), if applicable

10 Economic code see Notice 221 'Inward Processing'

Code 01 ☐	Code 30(5) - you must provide evidence that an economic test has already been carried out on these goods ☐
Code 10 (economic test required) ☐	Code 30(6) ☐ Code 30(7) ☐ Code 30(8) ☐
Code 11 (economic test required) ☐	Code 31 - you must attach a certificate issued by Rural Payments Agency ☐
Code 12 (economic test required) ☐	Code 99 - you must provide details at box 16(a) and 16(b) of why this economic code applies ☐
Code 30(1) ☐ Code 30(2) ☐	
Code 30(3) ☐ Code 30(4) ☐	

11 Customs office(s)

Probable office of entry <table border="1" style="width: 100%; height: 40px;"> <tr><td> </td></tr> <tr><td> </td></tr> <tr><td> </td></tr> </table> <p style="text-align: right; color: #808080;">Postcode</p>				Supervising office <table border="1" style="width: 100%; height: 40px;"> <tr><td> </td></tr> <tr><td> </td></tr> <tr><td> </td></tr> </table> <p style="text-align: right; color: #808080;">Postcode</p>			
Probable office of discharge <table border="1" style="width: 100%; height: 40px;"> <tr><td> </td></tr> <tr><td> </td></tr> <tr><td> </td></tr> </table> <p style="text-align: right; color: #808080;">Postcode</p>							

12 Identification of goods

Indicate how the goods at box 7 will be identified within the goods detailed at box 8

Serial number

Model number

Affixing of plumbs, seals, clip marks or other distinctive marks

Taking of samples, illustrations or technical descriptions

Carrying out of analysis

Other means of identification enter details below

13 Period required to enter and process the goods

After receiving the goods, how long do you need to process and dispose of the compensating products? Restricted periods apply for some agricultural goods

14a Simplified procedures

I wish to use Customs Freight Simplified Procedures (CFSP) agent's/declarant's EORI

I wish to use simplified re-report/export procedures agent/declarant's EORI

14b Simplifications within IP

Indicate if you wish to use any of the following:

Inventory system

Aggregated INF5 procedure

First In/First Out (FI/FO)

Reduced information on a suspension return/drawback claim

Reduced information on a suspension Bill of Discharge/drawback claim

Alternative methods of calculating compensatory interest

Simplifications for aircraft construction/repair - Article 544c

Simplified discharge by anticipation

Simplifications for satellite construction/repair - Article 544d

Tax-Free Shopping Scheme

15a Transfer procedures

If you intend to receive goods from another IP authorisation holder, indicate the method(s) you intend to use:

Declaration procedure (UK only)

Transit

3 copy Single Administrative Document (SAD) (suspension only)

2 copy SAD (suspension only)

Commercial documents (suspension only)

Transfer of right of repayment (INF7 procedures)

Local Clearance Procedure (LCP) - to enable the receipt of goods by notation in your records (3/2 copy SAD or commercial documents)

If you intend to transfer goods to another IP authorisation holder, indicate the method(s) you intend to use:

Declaration procedure (UK only)

Transit

3 copy SAD (suspension only)

2 copy SAD (suspension only)

Commercial documents (suspension only)

Transfer of right of repayment (INF7 procedures)

Commercial confidentiality - you must attach a letter of agreement from your customer(s) as well as an undertaking from yourself that you will provide all the relevant information if requested

15b Discharge procedures

Indicate how you intend to dispose of your goods

Full declaration

By post

By export/re-export

LCP at your own premises

<p>Simplified Declaration Procedures (SDP) at a Designated Export Place (DEP)/Inland Clearance Depot (ICD) ☐</p> <p>SDP at UK frontier ☐</p> <p>To other IP authorisation holders</p> <p>IP suspension authorisation (drawback only) ☐</p> <p>Declaration ☐ Transit ☐</p> <p>IP drawback authorisation (suspension only) ☐</p> <p>Declaration ☐ Transit ☐</p> <p>By declaring the goods to another Customs procedure</p> <p>Customs warehousing ☐</p> <p>Processing under Customs control (suspension only) ☐</p> <p>Temporary admission ☐</p> <p>Within an integrated authorisation - you need to indicate above the other procedure(s) covered by the authorisation ☐</p> <p>By other methods of disposal</p> <p>Armed Forces ☐</p> <p>Navy, Army and Air Force Institutes (AAFI) ☐</p> <p>Diplomatic offices ☐</p>	<p>Ships stores/bunkers ☐</p> <p>Commissary Stores ☐</p> <p>Tray type meals ☐</p> <p>Simplifications for aircraft construction/repair - Article 544c ☐</p> <p>Simplified discharge by anticipation ☐</p> <p>Simplifications for satellite construction/repair - Article 544d ☐</p> <p>Aviation fuel for third country/intra-European Commission (EC) flights ☐</p> <p>Merchandise in baggage ☐</p> <p>Other please specify</p> <p><input type="text"/></p> <p><input type="text"/></p> <p><input type="text"/></p> <p>I confirm that there is a guarantee in place to cover the movement of goods listed in Annex 44c of Regulation 2454/93 under this authorisation. The details of the guarantee are as follows:</p> <p><input type="text"/></p> <p><input type="text"/></p> <p><input type="text"/></p>
--	--

16a Application to use equivalence

I confirm that the authorised process at box 9 will be carried out on the goods below

Commodity code (8 digits)	Commercial quality	Technical characteristics

16b Equivalence with triangulation see Notice 221 'Inward Processing'

I wish to use equivalence with triangulation. Where appropriate, the following will be the exporter of the equivalent goods

Postcode

Contact

Economic Operator Registration Identification (EORI) number

Enter the time taken to export the equivalent goods

Contact details

Phone number

Email address

17a Prior export equivalence see Notice 221 'Inward Processing'

I wish to use prior export equivalence

I wish to use prior export equivalence with triangulation

I wish to use prior export equivalence with triangulation with the following as the importer of the replacement goods

Postcode

Contact

Contact details

Phone number

Email address

Economic Operator Registration Identification (EORI) number

Enter the time taken to import the replacement goods

17b Equivalence/Prior export equivalence

Where the equivalent goods are not those detailed at boxes 7 or 8, insert details of the goods being used

Commodity code (8 digits)	Description (trade/commercial)

---

18 General release for free circulation suspension goods only

I wish to account for any releases to free circulation with the submission of my suspension Bill of Discharge. I understand that, if approved, I may incur additional compensatory interest charges

---

19 Additional information

More information can be provided on your headed commercial paper that must be attached to this application

---

20 Have you held an authorisation for goods identical to those shown at box 7 during the last 3 years?

No Yes

If 'Yes' please enter the authorisation reference number and date of expiry

Authorisation reference number Customs office reference

Date of expiry DD MM YYYY

--	--	--	--	--	--	--	--

Declaration

I agree to comply with the conditions of Inward Processing laid down in Council Regulation (EEC) No. 2913/92 establishing the Customs Code and with Commission Regulation No. 2454/93 that lays down provision for its implementation.

Anyone who gives false information about goods declared under these arrangements may be liable to penalties under the Finance Act 2003. This authorisation is subject to the right of HM Revenue & Customs to vary it.

Full name

Signature

Position

Date DD MM YYYY

For official use

DEFRA recommendation

Economic code

Period of authorisation

as applied for

from DD MM YYYY

to

Goods

as applied for

except items deleted

except as amended

Equivalence

unrestricted

same source

except on community produced goods

Signature

Date DD MM YYYY

Full name

HM Revenue & Customs

Date application received DD MM YYYY

Officer's full name

Authorisation is granted from

and applies as detailed on this form and in your authorisation letter. Amendments to the information declared on this form have been made as necessary.

This authorisation is valid until

Authorising officer's full name

Phone number

Supervising office address

Postcode

Date of issue DD MM YYYY

Authorisation reference number

Notes

The notes below will help you to complete this form. You can find more information in Notice 221 'Inward Processing'. For more information, go to www.gov.uk/inward-processing

For details of where to send your completed application for authorisation, phone the HM Revenue & Customs Helpline on **0300 200 3700**.

Box 1 Applicant's name and address

Enter the name (or business name) and address of the person who is carrying out the processing and will be responsible for the imported goods while under the Inward Processing (IP) arrangements.

Box 1a Other processors

Complete if someone else will process the goods on your behalf or at premises other than the applicant's address and provide full details on an attached sheet.

Box 2 Application to use

If your goods need an economic test you must provide sufficient evidence to enable this to be carried out otherwise your application may be delayed.

Box 5 Records and accounts

Give the address where the main Customs accounts and records relating to the procedure will be held. Include a brief description of the system used to record Customs transactions. If your records will be maintained on a computer or in an electronic format, please provide as much information as possible in this box or on an attached sheet.

Box 6 Period of authorisation

The period of authorisation will not normally exceed 3 years from the date the authorisation takes effect. However, restricted periods of authorisation do apply to certain agricultural goods. The periods are:

- 6 months in the case of agricultural products listed in Notice 221 'Inward Processing'
- 3 months for dairy products referred to in Article 1(1) of Council Regulation (EC) No. 1255/99

Box 7 Details of goods to be imported under Inward Processing (IP) arrangements

Commodity codes: give the first 8 digits of the CN code for each type of goods to be imported for processing.

Description of goods imported: give as much detail as possible to enable Customs to make a decision on the application, and where necessary, enable BIS (Department for Business Innovation & Skills)/DEFRA (Department for Environment, Food & Rural Affairs) to conduct the economic test.

Quantity: state the quantity of goods you intend to import for Inward Processing (IP) in a given period, for example, over 12 months.

Value: indicate the value of the goods you intend to import for IP in the period stated at box 6.

If you are applying under codes 30(1), 30(2), 30(3), 30(4) or 31, you can omit quantity and value unless you are applying for equivalence.

You should also include in box 9 precise details of the role of the production accessory in the process.

If you are declaring production accessories/catalysts/agents to assist in the processing of free circulation goods, you should identify only the production accessory in box 7. In box 9, you should include details of the free circulation goods that are to be exported following the process. Where free circulation goods are involved, security will be taken pending the export of the processed products.

Box 7a Method of receipt

In this box, you must indicate how you are to receive the goods you intend to process. If you are to receive goods that have been discharged from another Customs procedure, you must state which procedure(s) they are coming from (Customs warehousing, temporary admission, etc).

Box 8 Details of MCPs and SCPs

Give information on all the goods you intend to produce under IP. The description should be complete and accurate, we will not accept 'various'. We will reject any application showing this unless supplementary documentation is provided.

Main compensating products (MCPs) are all the products resulting from processing operations under IP including by-products. When you apply for an authorisation you must state all the products you get from the goods you import/receive under IP and indicate which of those products:

- are your main compensating products (MCPs)
- any secondary compensating products (SCPs)

Secondary compensating products (SCPs): all products that are a necessary by-product of producing your MCPs should not be treated as waste or scrap. These are not the same as production losses. For IP purposes the term 'waste and scrap' only applies to goods destroyed under Customs supervision.

IP content in the compensating product: although, in certain circumstances, the IP content of the finished product may be small in comparison to the final product itself, it is important to remember that the whole product is considered to be a product of the procedure. For example, a car made up of predominantly free circulation parts but with an IP gearbox must be re-exported (or exported in the case of drawback) as an IP car under the appropriate re-export or export CPC. However, the duty liability will only be for the actual IP components.

Rate of yield: state the expected rate of yield or suggest how the rate should be established. For example, 'to be established from production records'. If you are importing several different types of goods and/or making several different products, show the rate of yield for each type of product, in the form of a table or 'bill of materials' attached to the application.

Production accessories, catalysts and agents: if you are declaring production accessories/catalysts/agents together with the goods to be processed, you should identify both in this box.

Box 8a Production losses

If you will be entering production accessories or catalysts not found in the compensating product, you must explain how you will be able to determine the rate of yield for the processing you carry out and identify what records you will use for this purpose. If your application includes more than one processing operation, you will need to identify how much of the entered goods are:

- contained in each main compensating products (MCPs) produced that are products for which use of IP is applied for
- in any secondary compensating products that are a necessary by-product of producing your MCPs
- lost or used up during processing (production losses)
- if a production accessory, are used to aid the production of IP goods or accessory used to process a unit quantity of free circulation goods for export

If you dispose of the same goods as you receive, the rate of yield is 1:1. This is likely for goods for repair, or for minor activities under usual forms of handling.

If you state simply 'production records' or any similar statement we will return the application asking for a fuller explanation. For example, precisely where in your records the rate of yield can be found. If you have entered the rate of yield on the application/authorisation form and the rate of yield changes or is incorrect, you must tell your supervising office immediately.

For certain goods, a standard rate of yield may apply. If you use a standard rate of yield, this must be stated in this box. If you process beef fillet (especially for aircraft meals), see Notice 221 'Inward Processing'.

To allow your rate of yield to be verified and to make sure that you get the full amount of relief you are entitled to, we need to be aware of any losses that arise due to your processing.

Production losses are those parts of the imported goods that are lost during the manufacturing process due to evaporation, desiccation, venting as gas or leaching. While the quantity of goods declared to IP and processed can be adjusted to take account of production losses, the duty liability remains constant. The following example shows a typical calculation.

- goods declared to IP = 1,000 tons
- Customs Duty liability = £10,000
- agreed losses in production (evaporation) = 10%
- revised liability is now 900 tons with a Customs Duty liability of £10,000
- 500 tons of main compensating products manufactured - rate of yield = 50% or 2:1

Box 8b Excisable goods

If you are importing goods which, if declared to free circulation would attract excise duty, or are producing goods which would attract excise duty if declared to free circulation, you should indicate as appropriate. You must also confirm that you have all the necessary licences/approvals required to process such goods.

Box 9 Details of processing to be carried out

Give as much detail as possible to describe the process to be carried out on the imported goods. This should include all premises where manufacture/processing is to take place. This must also include those used by named processors or subcontractors and their role in the production process. The manufacturing process must be described in detail and, where necessary, schematic diagrams may be needed for clarification. The exact sequence of events and their locations must be provided. It is not sufficient to enter 'manufacture of goods' or any other phrase that does not clearly identify the operation(s).

Box 10 Economic code

The economic code indicates the reason why the IP application is being submitted. Some codes have financial limits and others have limits on what operations can be carried out using them. If you are applying under codes 10, 11 or 12, the application will have to undergo an economic test. If you apply code 99, although no economic test is automatically needed, you will need to provide, in box 19 additional information, evidence as to why you are using this code. More information on these codes, together with details on the documentation that you must provide when your application undergoes an economic test can be found in Notice 221 'Inward Processing'.

Box 11 Customs office(s)

Probable Customs office(s) of import: state the locations of the Customs office(s) where you intend to declare goods to IP at importation.

Customs office of discharge: state the location of the Customs office(s) where you intend to present your declarations discharging the IP procedure.

Supervising office: state the location of the Customs office which you consider most suitable to supervise the authorisation (normally closest to where you keep your Customs records).

Box 12 Identification of goods

State how the imported goods incorporated in your compensating products can be identified after process. For example, model or serial numbers, commercial documentation, analysis. Where necessary, and particularly where several compensating products are produced or complex processing is authorised. You must provide bills of materials, recipes codes or similar information to enable the proper identification of the import goods in the final product.

Box 13 Period required to enter and process the goods

This is known as the 'through-put period'. Please give an estimate of the time needed to process a stated quantity of imported goods and declare the products for re-export or discharge to another Customs procedure. Storage is not normally permitted under IP so if there are excessive delays between the goods being delivered to you and processing or between processing and disposal, you may be asked to place the goods in a Customs warehouse while they await process/disposal. For certain agricultural goods the through-put period is restricted, see Notice 221 'Inward Processing'.

Box 14a Simplified procedures

If you wish to use Customs Freight Simplified Procedures (CFSP) to declare your goods to IP or simplified procedures to export/re-export goods (see Notice 275 'Customs: export procedures'), you must indicate your intention here. If you are using:

- an agent to declare goods on your behalf, you should enter their EORI details in the additional information box
- your own CFSP/NES simplified procedures authorisation

Your EORI in box 1a will be sufficient to establish that you are suitably authorised.

Box 14b Simplifications within IP

A number of simplifications exist within IP to assist you in your day-to-day operations. You should indicate which ones you would like to use. For more information see Notice 221 'Inward Processing'. Some simplifications will not be granted until you have at least 6 months experience of IP or you have a proven compliance record.

Box 15a Transfer procedures

If you intend to transfer IP goods to or from another trader:

- named in your authorisation
- with a separate IP authorisation

give full details in this box or attach a separate sheet.

Box 15b Discharge procedures

You should indicate in this box how you are going to eligibly dispose of your goods. This can either be by export/re-export, declaring the goods to another Customs procedure or by one of the other methods allowed for in this box. You can find more information in Notice 221 'Inward Processing'. If you are discharging goods within an integrated authorisation you should enter details of the relevant authorisation number in box 19 additional information.

Box 16a Application to use equivalence

If you wish to use equivalence, you must insert details of the free circulation goods that you will process in place of the imported goods. You must also confirm that the process you are authorised to carry out will be carried out on these goods.

Box 16b Equivalence with triangulation

Where you use equivalence but the export/re-export is to be made by another person, you should indicate your intention here together with details of the person who will make the declaration. If that person is situated in another Member State, you will need to use form INF5.

You may only list one importer in box 2 of form INF5. This should be the person to whom you are transferring the rights and obligations. A transfer of rights (TOR) has to be approved in the authorisation before you can transfer them. You may list 10 persons but only one can import the goods. The quantity cannot be split between the 10 persons.

If the person making the export/re-export declaration is detailed in box 1b, a cross-reference will do. If more than one person is mentioned in box 1b but only one will be involved with equivalence, you should insert that person's name in box 16b and cross-reference for the other details.

Box 17a Prior export equivalence

Put 'X' in the appropriate box.

Box 17b Equivalence/Prior export equivalence

When using prior export equivalence, the equivalent goods will normally be either the goods detailed in box 7 in the unaltered state, or goods equating to the main compensating products in box 8 that you have produced from free circulation goods. However, you may use equivalent goods that, although processed, have not been processed to the level of the goods in box 8. If you intend to do this, you should insert full details in this box to enable the identification of the equivalent goods in the partially processed product.

Box 18 General release for free circulation

This facility will not be granted until you have least 6 months experience of IPR (or have submitted two suspension returns) and you have a proven compliance record.

Box 19 Additional information

Use this box to give any additional information which may help HM Revenue & Customs, DEFRA or the Commission, to make a decision on your application. If you are applying for a retrospective authorisation you should enter the reason for such a request and include details of the entries in this box.

KAYNAKÇA

KİTAP VE MAKALELER

Talha APAK, “DİR Kararı ve Tebliği ile İhracatın Devletçe Desteklenmesinin Usul ve Esasları”, Mali Çözüm Dergisi, Sayı: 68

Cahit GÖKÇELİK, “Gümrük Rejimleri”, Ankara, 2005, Sayfa No. 65

Ali NURAL, ”Ekonomik Etkili Gümrük Rejimleri, Dahilde ve Hariçte İşleme Rejimi Kararları” Gümrük Birliği Sürecinde Türkiye Dergisi, Sayı: 21-22, 1996, Sayfa No. 113

Ece ÖNAL, “DİR’ in Ülkemiz Açısından Önemi ve Ülkemizdeki Uygulamalarının AB ile Mukayesesi”, İhracatçı Birlikleri Genel Sekreterliği Raportörlük Tezi, Ankara, 2007, Sayfa No. 26

Coşkun ŞENOL, “Dahilde İşleme Rejiminin İhracat Üzerine Etkileri ile Tekstil ve Hazır Giyim Sektörü Üzerine Bir Değerlendirme” Doktora Tezi Haziran 2008

TÜRKİYE CUMHURİYETİ RESMİ GAZETELERİ

28.07.1953 günlü, 8469 sayılı Resmi Gazete.

04.11.1999 günlü, 23866 sayılı Resmi Gazete.

11.04.2004 günlü, 25610 sayılı Resmi Gazete.

27.11.2005 günlü, 25709 sayılı Resmi Gazete.

22.12.2006 günlü, 26382 sayılı Resmi Gazete.

31.03.2007 günlü, 26479 sayılı Resmi Gazete.

27.10.2008 günlü, 27037 sayılı Resmi Gazete.

AVRUPA BİRLİĞİ RESMİ GAZETELERİ

Official Journal of the European Union, L 302, 19.10.1992

Official Journal of the European Union, L 253, 11.10.1993

Official Journal of the European Union, L 145, 04.06.2008

Official Journal of the European Union, L 269, 10.10.2013

İNTERNET KAYNAKLARI

AVRUPA BİRLİĞİ BAKANLIĞI :

<http://www.ab.gov.tr/index.php?p=46234&l=1>

EUROSTAT:

<http://www.eurostat.comext.com>

GÜMRÜK VE TİCARET BAKANLIĞI :

<http://www.gtb.gov.tr/mevzuat/MevzuatDetay.aspx?mi=4000843>

EKONOMİ BAKANLIĞI :

<http://www.ekonomi.gov.tr/index.cfm?sayfa=mevzuat&bolum=7A8D2BC9- D8D3-8566-4520AD85BDFAC47A>

EKONOMİ BAKANLIĞI :

<http://eortak.dtm.gov.tr/eortak/login/listApplications.htm>

BİRLEŞİK KRALLIK :

<http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2003/21/contents>

BİRLEŞİK KRALLIK :

<http://www.gov.uk/goverment/organisations/department-for-environment-food-rural-affairs>

BİRLEŞİK KRALLIK :

<http://www.gov.uk/hmrc-national-import-reliefs-unit-niru>

BİRLEŞİK KRALLIK :

<http://www.hmrc.gov.uk/forms/ce810.pdf>

BİRLEŞİK KRALLIK :

<https://www.gov.uk/inward-processing>

KANUNLAR

3065 Sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu

4458 Sayılı Gümrük Kanunu

4760 Sayılı Özel Tüketim Vergisi Kanunu

4857 Sayılı İş Kanunu

5607 Sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu

6183 Sayılı Amme Alacakları Tahsil Usulü Hakkında Kanun

DİĞERLERİ

**Türkiye İstatistik Kurumu Başkanlığı Bilgi Dağıtım ve İletişim Daire
Başkanlığı-09/05/2014 tarih-27964695-622-22-3958 sayılı bilgi talebi cevabı**